

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Zvláštní způsoby dokazování v trestním řízení
se zaměřením na vyšetřovací pokus**

Autor práce: Radek Interholc, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Radek Interholc, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Zvláštní způsoby dokazování v trestním řízení se zaměřením na vyšetřovací pokus

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Specific Methods of Evidence in Criminal Proceedings with a Focus on Investigative Attempt

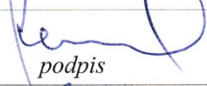

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.

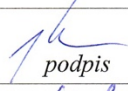
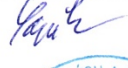

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): říjen 2025

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnotit vyšetřovací pokus jako specifický důkazní prostředek v trestním řízení, určit jeho právní postavení mezi ostatními způsoby dokazování a posoudit jeho uplatnění v praxi. Zároveň vyhodnotit poznatky z odborné literatury, judikatury a zkušeností z praxe a stanovit návrhy na jeho zlepšení.

Student: Radek Interholc, DiS.	20.10.25 datum	 podpis
Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.	20.10.25 datum	 podpis

Schvalují zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	9.1.2026 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	14.1.2026 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	15.1.2026 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

INTERHOLC, R., *Zvláštní způsoby dokazování v trestním řízení se zaměřením na vyšetřovací pokus*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2026. 95 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.

Klíčová slova: trestní řízení, dokazování, důkazní prostředky, zvláštní způsoby dokazování, vyšetřovací pokus, rekonstrukce, rekognice, konfrontace, prověrka na místě, kriminalistika, trestní právo procesní, judikatura

Tato bakalářská práce je zaměřena na problematiku zvláštních způsobů dokazování v trestním řízení. Teoretická část práce vymezuje právní rámec a kriminalisticko-taktické zásady těchto specifických úkonů. Text se věnuje charakteristice jednotlivých metod, jako je konfrontace, rekognice či prověrka na místě, přičemž stěžejní část je věnována vyšetřovacímu pokusu. Práce popisuje procesní podmínky jeho provádění, psychologické souvislosti a nároky na dokumentaci. Praktická část hodnotí uplatnění vyšetřovacího pokusu v reálné vyšetřovací praxi. Na podkladě řízených rozhovorů s příslušníky Služby kriminální policie a vyšetřování, státním zástupcem a soudcem práce zkoumá význam tohoto důkazního prostředku, upozorňuje na nejčastější chyby a předpokládá návrhy na zefektivnění jeho využívání v trestním procesu.

ABSTRACT

INTERHOLC, R., *Specific Methods of Evidence in Criminal Proceedings with a Focus on Investigative Attempt*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2026. 95 pp. Supervisor: JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.

Key words: criminal proceedings, evidence, means of evidence, special methods of evidence, investigative experiment, reconstruction, identification parade, confrontation, on-site inspection, criminalistics, criminal procedural law, case law

This bachelor thesis focuses on the issue of special methods of proof in criminal proceedings. The theoretical part defines the legal framework and criminalistic-tactical principles of these specific acts. The text deals with the characteristics of individual methods, such as confrontation, recognition, or verification on the spot, with the main focus being dedicated to the investigative experiment. The thesis describes the procedural conditions for its execution, psychological context, and documentation requirements. The practical part evaluates the application of the investigative experiment in actual investigative practice. Based on semi-structured interviews with members of the Criminal Police and Investigation Service, a public prosecutor, and a judge, the thesis examines the importance of this evidentiary tool, points out common errors, and presents proposals for streamlining its use in the criminal process.

Obsah

Úvod.....	10
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Dokazování v trestním řízení	13
2.1 Historický vývoj dokazování v české a československé kriminalistice.....	14
2.2 Pojem dokazování a jeho význam.....	16
2.3 Zásady dokazování v trestním řízení.....	17
2.3.1 Zásada presumpce nevinny	17
2.3.2 Zásada vyhledávací a zásada oficiality	19
2.3.3 Zásada ústnosti a bezprostřednosti.....	20
2.3.4 Zásada volného hodnocení důkazů	21
2.3.5 Zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností	22
2.4 Předmět důkazu a důkazní prostředky	22
2.4.1 Předmět důkazu.....	23
2.4.2 Důkazní prostředky	25
2.4.3 Ohledání osoby a věci	26
3 Právní a procesní rámec zvláštních způsobů dokazování	29
3.1 Ústavní a procesní zásady dokazování.....	29
3.2 Zákonný rámec a minimální náležitosti úkonů	31
3.3 Kritéria hodnocení výsledků zvláštních úkonů.....	37
3.4 Judikatura a typové limity použití.....	39
4 Zvláštní způsoby dokazování.....	42
4.1 Konfrontace.....	42
4.1.1 Účel a vhodnost.....	43
4.1.2 Příprava a provedení konfrontace	44
4.1.3 Dokumentace a typické chyby	45
4.2 Rekognice.....	45
4.2.1 Účel a podstata úkonu	46

4.2.2	Procesní příprava a pravidla proti sugesci	47
4.2.3	Dokumentace a procesní vady	48
4.3	Vyšetřovací pokus	49
4.3.1	Účel a podstata úkonu	50
4.3.2	Procesní příprava a podmínky provedení.....	51
4.3.3	Průběh úkonu a procesní pravidla	52
4.3.4	Dokumentace a procesní využitelnost.....	53
4.3.5	Procesní vady a jejich následky	53
4.4	Rekonstrukce.....	54
4.4.1	Účel a kdy zvolit rekonstrukci	55
4.4.2	Příprava a provedení	56
4.4.3	Dokumentace a procesní vady	57
4.5	Prověрка na místě.....	57
4.5.1	Účel a vhodnost.....	58
4.5.2	Procesní příprava a provedení	59
4.5.3	Dokumentace a procesní vady	60
5	Praktická část	62
5.1	Metodika a organizace výzkumu	62
5.1.1	Cíl výzkumného šetření.....	62
5.1.2	Metoda sběru dat.....	62
5.1.3	Charakteristika výzkumného souboru.....	63
5.1.4	Etické zásady a průběh sběru dat	63
5.2	Vyhodnocení výzkumného šetření.....	64
5.3	Diskuze výsledků a komparace.....	65
5.4	Návrhy na zefektivnění a doporučení pro praxi.....	66
	Závěr	68
	Seznam použitých zdrojů	70
	Seznam zkratk	74

Přílohy75

Úvod

Trestní řízení představuje složitý proces, jehož primárním účelem je náležité zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a spravedlivé potrestání pachatelů trestných činů. Ústředním bodem tohoto procesu je dokazování. Právě kvalita a zákonnost získaných důkazů rozhodují o výsledku celého řízení. Ačkoliv moderní kriminalistika disponuje řadou exaktních forenzních metod, zůstává lidská výpověď, ať už v postavení obviněného, svědka či poškozeného, jedním z nejčastějších důkazních prostředků. Lidská paměť a vnímání jsou však subjektivní faktory, které podléhají procesu zapomínání, vnějším vlivům a nechtěnému zkreslování.

V situacích, kdy prostá reprodukce prožitých událostí formou výslechu nepostačuje k objasnění věci, nebo kdy vyvstane potřeba ověřit tvrzené skutečnosti v konfrontaci s reálným prostředím či experimentálními podmínkami, nabízí trestní řád specifickou skupinu institutů. Ty jsou souhrnně označovány jako zvláštní způsoby dokazování. Tyto metody, mezi něž patří konfrontace, rekognice, prověrka na místě, rekonstrukce a vyšetřovací pokus, představují most mezi teorií výslechu a praktickou demonstrací skutkových okolností.

Předkládaná bakalářská práce se věnuje ucelené problematice těchto zvláštních způsobů dokazování. Ačkoliv teoretická část práce vymezuje celou šíři těchto metod a jejich vzájemné zákonné odlišnosti, hlavní pozornost je věnována vyšetřovacímu pokusu. Jak výslovně definuje § 104c trestního řádu, tento úkon je specifický svou experimentální povahou, neboť umožňuje orgánům činným v trestním řízení aktivně pozorovat a ověřovat, zda se určitá událost vůbec mohla odehrát tak, jak je popisována, a to v uměle vytvořených či obměňovaných podmínkách.

Současná praxe i stav poznání v této oblasti ukazují, že procesní provádění zvláštních způsobů dokazování je vysoce náročné nejen z hlediska organizačního, tak z hlediska kriminalistické taktiky a psychologie. V aplikační praxi se stále vyskytují chyby v přípravě a dokumentaci těchto úkonů, případně dochází k jejich nevhodné záměně, což může vést až k procesní nepoužitelnosti získaných důkazů před soudem. Práce proto reaguje na potřebu konfrontovat teoretická východiska s reálnými zkušenostmi orgánů činných v trestním řízení (dále jen „OČTR“) a poukázat na úskalí, která provázejí zejména realizaci vyšetřovacího pokusu.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je zhodnotit vyšetřovací pokus jako zvláštní důkazní prostředek v trestním řízení, určit jeho právní postavení mezi ostatními způsoby dokazování, posoudit jeho uplatnění v praxi na základě poznatků z odborné literatury, judikatury a z aplikační praxe OČTŘ a následně stanovit návrhy na zefektivnění jeho využívání.

Tento hlavní cíl v sobě zahrnuje komplexní zhodnocení institutu upraveného v § 104c zákona číslo 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Záměrem práce není pouze deskriptivní popis zákonné úpravy, nýbrž hlubší zkoumání toho, jak tento specifický úkon funguje v reálném prostředí trestního procesu. Práce usiluje o vymezení tenké hranice mezi vyšetřovacím pokusem a příbuznými metodami, jako je rekonstrukce či prověrka na místě, neboť právě v jejich nesprávném rozlišování dochází v aplikační praxi k častým pochybením. Důraz je kladen na detailní prozkoumání právních i kriminalisticko-taktických aspektů, včetně psychologie vnímání a formování paměťových stop, jež hrají při experimentálním ověřování klíčovou roli.

Nedílnou součástí stanoveného cíle je konfrontace teoretických východisek s reálnou aplikační praxí v kontextu platné judikatury. Úkolem je identifikovat kritická místa při přípravě a provádění vyšetřovacího pokusu, ať už jde o zajištění totožnosti podmínek, dokumentaci průběhu úkonu nebo eliminaci sugestivního působení na zúčastněné osoby. Vyvrcholením celého snažení pak bude formulace konkrétních, v praxi využitelných doporučení a návrhů, které by mohly přispět k eliminaci procesních chyb a ke zvýšení důkazní hodnoty výsledků vyšetřovacího pokusu v následném řízení před soudem. Pro dosažení vytyčených cílů a zpracování tématu je využito kombinace několika vědeckých metod, které odpovídají struktuře práce rozdělené na část teoretickou a část praktickou.

V teoretické části je primárně uplatněna metoda rozboru odborných textů a legislativních dokumentů. Zdrojem informací je rešerše odborné knižní literatury z oboru kriminalistiky a trestního práva, odborná komentářová literatura k trestnímu řádu, odborné články a v neposlední řadě relevantní judikatura Nejvyššího a Ústavního soudu, která dotváří mantinely pro zákonné provedení úkonu. Pro pochopení vztahů mezi jednotlivými důkazními prostředky je využita metoda komparace, díky níž jsou

srovnávány shodné a rozdílné znaky vyšetřovacího pokusu s ostatními zvláštními způsoby dokazování. Získané poznatky jsou následně metodou syntézy sjednoceny do uceleného odborného výkladu.

Praktická část vychází z kvalitativního výzkumu. Vzhledem k povaze zkoumaného problému, kterým je detailní zmapování zkušeností a postupů v praxi, byla jako stěžejní metoda zvolena technika sběru dat formou řízených rozhovorů (polostrukurovaných interview). Tento přístup umožňuje získat hlubší vhled do problematiky než prosté statické šetření, neboť dává prostor pro vysvětlení souvislostí a subjektivních postojů respondentů.

Výzkumný soubor byl sestaven na základě záměrného výběru expertů, kteří disponují praktickou zkušeností s vyšetřovacím pokusem v různých fázích trestního řízení. Rozhovory jsou vedeny se zástupci tří klíčových profesních skupin: s policisty služebně zařazenými u Služby kriminální policie a vyšetřování, kteří úkony fakticky připravují a realizují se státním zástupcem, který vykonává dozor nad zákonností přípravného řízení a se soudcem, který hodnotí váhu a zákonnost takto získaného důkazu v hlavním líčení. Otázky kladené respondentům vycházejí z teoretické části práce a zaměřují se na problematické aspekty realizace úkonu. Získaná data jsou následně vyhodnocena a interpretována metodou indukce, kdy jsou z konkrétních poznatků vyvozovány obecné závěry o efektivitě a úskalích vyšetřovacího pokusu v současné praxi.

2 Dokazování v trestním řízení

Dokazování je součástí trestního řízení, jejímž prostřednictvím OČTŘ zajišťují skutkový stav věci nezbytný pro rozhodnutí o vině a trestu. Jeho účelem je zjistit, zda se skutek skutečně stal, zda má povahu trestného činu a kdo je jeho pachatelem. Tento proces je formálně upraven trestním řádem a probíhá v souladu se zásadami spravedlivého procesu, zejména zásadou materiální pravdy, ústnosti a bezprostřednosti.

Důkazy se zpravidla provádějí po zahájení trestního stíhání, výjimkou jsou pouze úkony neodkladné nebo neopakovatelné ve smyslu § 160 odst. 4 trestního řádu. Podle ustanovení § 89 odst. 2 trestního řádu může za důkaz sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, například výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, listiny, věcné důkazy, ohledání nebo zvláštní způsoby dokazování, mezi něž patří vyšetřovací pokus, rekognice či prověrka na místě. Každá ze stran řízení může důkazy navrhopvat nebo předkládat, přičemž soud i další orgány mají povinnost posoudit jejich význam pro zjištění pravdy.¹

Dokazování představuje základní nástroj, kterým se v trestním řízení zajišťuje pravdivý obraz skutkového děje. Umožňuje orgánům činným v trestním řízení ověřit, zda k trestnému činu skutečně došlo, určit jeho pachatele a posoudit všechny okolnosti významné pro spravedlivé rozhodnutí. Správně vedený proces dokazování je zárukou, že výsledné rozhodnutí bude vycházet ze skutečného stavu věci zjištěného bez důvodných pochybností a bude odpovídat principům spravedlivého procesu. Význam dokazování proto spočívá nejen v objasnění konkrétních skutkových okolností, ale také v ochraně práv účastníků řízení a důvěry veřejnosti v činnost orgánů činných v trestním řízení.

V následujících podkapitolách bude nejprve stručně nastíněn historický vývoj dokazování v české a československé kriminalistice. Dále bude pozornost věnována samotnému pojmu dokazování a jeho významu, zásadám dokazování v trestním řízení a jednotlivým důkazním prostředkům. Kapitulu uzavírá přehled právního a procesního rámce zvláštních způsobů dokazování, které budou podrobněji rozebrány v další části práce.

¹ BEDNÁŘ, Jiří. *Základy trestního práva: Studijní opora* [online]. Ústí nad Labem, 2020, s. 38-39 [cit. 2025-10-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.pf.ujep.cz/wp-content/uploads/2020/02/BEDNÁŘ-Jiří.-Základy-trestního-práva.-Studijní-opora.pdf>>.

2.1 Historický vývoj dokazování v české a československé kriminalistice

Dokazování v trestním řízení prošlo v průběhu staletí zásadním vývojem. V nejstarších obdobích vývoje trestního procesu bylo založeno především na výslechu a doznání obviněného, kterému byla přikládána mimořádná důkazní síla. Neexistovaly jednotné procesní zásady ani vědecké metody a k získání výpovědí byly často používány donucovací prostředky, včetně mučení nebo ordálů. Důkazy měly převážně formální charakter a jejich hodnocení se řídilo přísně stanovenými pravidly bez ohledu na skutečný stav věci.² V tehdejší době tedy nebylo cílem zjistit skutečnou pravdu, ale spíše dosáhnout formálního uzavření případu, a to často bez ohledu na objektivní spravedlnost.

V 18. století došlo k zásadnímu obratu. Osvícené myšlení přineslo snahu o humanizaci trestního řízení a odstranění tortury, což vedlo k přechodu od inkvizičního procesu k tzv. reformovanému kontinentálnímu procesu. Tím vznikl základ moderního dokazování, které vychází z racionálního zajišťování pravdy a z logického hodnocení důkazů. Trestní řád přijatý v roce 1873 v tehdejší Rakousku již zakotvil zásadu volného hodnocení důkazů soudem, což představovalo klíčový krok v moderní právní kultuře.³ Tento přechod zároveň znamenal posílení práv obviněných a vytvoření základu pro spravedlivější prokazování skutkových okolností, což je princip, který přetrvává dodnes.

S rozvojem vědy v 19. století se začaly prosazovat nové způsoby práce s důkazním materiálem. Do trestní praxe pronikaly metody antropometrie, daktyloskopie a kriminalistické fotografie, které umožňovaly spolehlivější identifikaci pachatelů. Kriminalistika se postupně vymezila jako samostatný obor zaměřený na vědecké poznávání a dokazování trestné činnosti.⁴ Ve 20. letech 20. století se v české kriminalistické literatuře se objevuje obecné pojetí stopy jako každé změny spjaté s událostí, což teoreticky formulovali V. Povondra a J. Pinkas v roce 1922, zatímco starší dílo Hanse Grosse z roku 1904 akcentovalo především popis konkrétních stop a jejich zajišťování.⁵ V této době se začíná objevovat trend, který je pro moderní dokazování typický, tedy snaha spojit právní uvažování s poznatky přírodních a technických věd.

² MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. Praha, 2004, s. 19.

³ MUSIL, J. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání*. Praha, 2003, s. 25-26.

⁴ STRAUS, Jiří. *Dějiny kriminalistiky*. Plzeň, 2012, s. 21.

⁵ PORADA, Viktor. *Kriminalistické stopy: teorie, metodologie, praxe*. Plzeň, 2012, s. 40.

Po vzniku samostatného Československa se kriminalistické a procesní metody dále rozvíjely. V období první republiky vznikaly specializované útvary a odborné publikace, které rozvíjely techniku a taktiku vyšetřování. Dokazování se více opíralo o vědecké poznatky a stalo se systematictější. Po druhé světové válce následoval další rozmach kriminalistiky – budovala se odborná infrastruktura a vznikaly nové učební texty, které podporovaly využívání vědeckých metod v dokazování.⁶ Rozvoj kriminalistiky po druhé světové válce lze označit za období, kdy se dokazování začalo chápat jako proces založený na multidisciplinární spolupráci odborníků z různých oblastí, od právníků až po technické experty.

V 60. a 70. letech se kriminalistika v Československu rozčlenila na techniku, taktiku a metodiku a do procesní úpravy byly začleněny úkony, jako rekognice, vyšetřovací pokus či prověrka na místě. Tyto metody přispěly k objektivnějšímu zjišťování skutkového děje a k přesnějšímu vyhodnocování stop a výpovědí.⁷ Tento historický vývoj položil dogmatický základ pro jejich pozdější ucelenou kodifikaci do současných ustanovení § 104a až § 104e trestního řádu. V této době domácí autoři, zejména Protivinský, systematicky rozlišili materiální a paměťové stopy a položili tak základ dnešního chápání informačního obsahu stopy.⁸ Tento vývoj ukázal, že dokazování není pouze právní otázkou, ale také otázkou správného vyhodnocení faktů a okolností, které je třeba propojit v logický celek.

Po roce 1989 došlo ke změnám i v právním rámci dokazování. Posílila se zásada spravedlivého procesu, presumpce nevinny a rovnost stran, přičemž kriminalistika se začala výrazněji opírat o poznatky forenzních věd a moderní technologie. Dokazování se stalo racionálním procesem založeným na logickém hodnocení důkazů a na respektu k základním právům účastníků řízení.⁹ Soudní praxe se postupně začala více opírat o vědecké expertízy a znalecké posudky, které dnes tvoří klíčový prvek při hodnocení skutkového stavu. Význam dokazování tak přesahuje rámec pouhého formálního řízení a stává se základní garancí a dosažení skutečné spravedlnosti.

⁶ STRAUS, Jiří. *Dějiny kriminalistiky*. Plzeň, 2012, s. 41.

⁷ Tamtéž, s. 64.

⁸ PORADA, Viktor. *Kriminalistické stopy: teorie, metodologie, praxe*. Plzeň, 2012, s. 42.

⁹ STRAUS, Jiří. *Dějiny kriminalistiky*. Plzeň, 2012, s. 67.

2.2 Pojem dokazování a jeho význam

Dokazování představuje klíčovou součástí trestního řízení, neboť umožňuje objasnit skutečnosti, významné pro rozhodnutí o vině a trestu. Jeho cílem je dosažení materiální pravdy, tedy zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností, jak striktně ukládá ustanovení § 2 odst. 5 trestního řádu. Tento proces probíhá ve všech fázích trestního řízení, a to včetně fáze prověřování před samotným zahájením trestního stíhání, kdy se objasňují okolnosti důležité pro posouzení, zda je dán důvod k dalšímu procesnímu postupu OČTŘ.¹⁰

Jelínek definuje dokazování následovně: „*Dokazování v trestním právu procesním rozumíme zákonem upravený postup orgánů činných v trestním řízení, jeho úkolem je umožnit poznání skutečností důležitých pro rozhodnutí, tedy vyhledat důkazy o nich, tyto důkazy provést, získané poznatky procesně zajistit a zhodnotit.*”¹¹

V rámci trestního řízení jde o jednu z nejdůležitějších procesních činností, prostřednictvím které se zjišťuje skutkový stav věci a vytváří se skutkový základ pro rozhodnutí o vině či nevině obviněného v přípravném řízení, respektive obžalovaného v řízení před soudem. Tato činnost v sobě zahrnuje vyhledávání, zajišťování, provádění a hodnocení důkazů, které společně tvoří podklad pro meritorní rozhodnutí soudu.¹² Největší význam má dokazování v hlavním líčení, kde soud na základě zásad ústnosti, bezprostřednosti a volného hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 trestního řádu posuzuje věc v její úplnosti.¹³

Dokazování lze chápat v užším smyslu jako samotné provádění důkazů, zatímco v širším smyslu zahrnuje i jejich vyhledávání, zajišťování a následné hodnocení.¹⁴ Tíha dokazování leží výlučně na OČTŘ, které jsou povinny zjistit skutkový stav věci i ve prospěch obviněného, přičemž obviněný může navrhnout důkazy na svou obhajobu.¹⁵

Trestní řád současně stanoví striktní zákonný rámec, v němž se dokazování uskutečňuje, a určuje procesní pravidla, která musí být při jeho provádění bezpodmínečně

¹⁰ KALVODOVÁ, Věra a HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Dokazování v trestním řízení - právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*, Brno, 2015, s. 28.

¹¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní. 7. aktualizované vydání*. Praha, 2023, s. 413.

¹² MUSIL, J. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání*. Praha, 2003, s. 373-374.

¹³ Tamtéž, s. 375.

¹⁴ KALVODOVÁ, Věra a HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Dokazování v trestním řízení - právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*, Brno, 2015, s. 29.

¹⁵ MUSIL, J. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání*. Praha, 2003, s. 376-377.

zachována. Cílem není pouze zjistit skutečnosti významné pro rozhodnutí, ale také ověřit jejich pravdivost a spolehlivost prostřednictvím zákonem stanovených důkazních prostředků.¹⁶ Tím se naplňuje zásada materiální pravdy, podle níž musí být rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení založeno na skutkovém stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Dokazování proto nelze vnímat jako pouhý technický či kriminalistický postup, nýbrž jako přísně formalizovaný právní proces, jehož absolutním limitem je dodržení zásad trestního řízení chránících práva dotčených osob.

2.3 Zásady dokazování v trestním řízení

Zásady dokazování představují stěžejní pravidla, která určují, jakým způsobem mají OČTŘ postupovat při vyhledávání, provádění a hodnocení důkazů. Jejich bezpodmínečným cílem je zajistit, aby rozhodování v trestních věcech probíhalo spravedlivě, objektivně a v přísném souladu se zákonem. Tyto zásady jsou komplexně zakotveny zejména v ustanovení § 2 trestního řádu, přičemž jeho jednotlivé odstavce tvoří základní rámec celého trestního řízení.¹⁷ V jejich procesním uplatňování však hraje významnou roli i judikatura Ústavního soudu, Nejvyššího soudu a Evropského soudu pro lidská práva, která jednotlivé zásady konkretizuje a závazně vykládá.¹⁸ Dodržování zásad dokazování představuje jednu ze základních záruk zákonnosti a spravedlivého procesu. Porušení kterékoliv z nich může vést k procesním vadám, k nezákonnosti důkazu, nebo až ke zrušení rozhodnutí soudem vyšší instance. Z procesního hlediska je proto nutné zdůraznit, že tyto zásady nepředstavují pouhé teoretické proklamace, nýbrž striktní limity pro jakýkoliv mocenský zásah státu do práv a svobod jednotlivce. Jejich důsledné dodržování formuje samotný materiální právní stát a garantuje, že rozhodování orgánů veřejné moci bude prosto jakékoliv libovůle.

2.3.1 Zásada presumpce nevinny

Zásada presumpce nevinny vyjadřuje, že vina osoby, proti níž se vede trestní řízení může být prokázána pouze na základě důkazů získaných a provedených přísně zákonným způsobem v průběhu trestního řízení, zejména pak při hlavním líčení. OČTŘ jsou povinny se stejnou pečlivostí zjišťovat okolnosti svědčící v neprospěch i ve prospěch obviněného,

¹⁶ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) [online], § 2 odst. 5, 6 [cit. 2025-10-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

¹⁷ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) [online], § 2 odst. 5 [cit. 2025-10-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

¹⁸ ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. Nález Ústavního soudu ze dne 29.02.2008, sp. zn. I. ÚS 3038/07 [online]. [cit. 2025-10-20]. Dostupné z WWW: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-3038-07_1>.

příčemž obviněný nemá povinnost dokazovat svou nevinu. Tato skutečnost úzce souvisí se zákazem sebe obviňování. Navrhování důkazů je jeho procesním právem, nikoli povinností. Způsob, jakým se obviněný hájí, nesmí být vykládán v jeho neprospěch, a to ani v případě, že popírá vinu či uvádí nepravdivá tvrzení.¹⁹

Tato stěžejní zásada je na ústavní úrovni zakotvena v čl. 40 odst. 2 Listiny základních lidských práv a svobod a na úrovni zákonné v ustanovení § 2 odst. 2 trestního řádu, který výslovně stanoví, že „*dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen.*“²⁰ Tento princip je rovněž zakotven v čl. 6 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Z presumpce nevinu přímo vyplývá pravidlo *in dubio pro reo*, tedy že v pochybnostech je třeba rozhodnout ve prospěch obviněného. OČTŘ proto musí v souladu s ustanovením § 2 odst. 5 trestního řádu postupovat tak, aby byly zjišťovány všechny okolnosti významné pro rozhodnutí, a to bez jednostranného zaměření dokazování.²¹

Ústavní soud ve svém nálezu spisová značka I. ÚS 733/01 zdůraznil, že „*z principu presumpce nevinu (§ 2 odst. 2 tr. řádu) kromě pravidla, podle něhož musí být obviněnému vina prokázána, plyne rovněž pravidlo in dubio pro reo, dle kterého není-li v důkazním řízení dosaženo praktické jistoty o existenci relevantních skutkových okolností, tj., jsou-li přítomny v daném kontextu důvodné pochybnosti, jež nelze odstranit ani provedením dalšího důkazu, nutno rozhodnout ve prospěch obviněného (k obsahu pojmu praktická jistota viz O. Weinberger, Logické a metodologické základy důkazu v oboru práva. Stát a právo, č. 13, 1967, s. 202).*“²²

V aplikační praxi má presumpce nevinu, a z ní plynoucí zásada *in dubio pro reo*, stěžejní význam především ve stadiu meritorního rozhodování soudu. V situacích tzv. důkazní nouze, kdy ani po vyčerpání všech dostupných důkazních prostředků nelze bezpečně a bez rozumných pochybností ustálit skutkový stav, je soud povinen vynést

¹⁹ MUSIL, J. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání.* Praha, 2003, s. 380.

²⁰ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) [online], § 2 odst. 2 [cit. 2025-10-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

²¹ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) [online], § 2 odst. 5 [cit. 2025-10-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

²² ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. *Nález ústavního soudu ze dne 24.02.2004, sp. zn. I. ÚS 733/01* [online]. [cit. 2025-10-20]. Dostupné z WWW: <<https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-733-01>>.

zprošťující rozsudek. Jakýkoliv jiný postup by představoval nepřijatelný zásah do ústavně zaručených práv jednotlivce.

2.3.2 Zásada vyhledávací a zásada oficiality

Zásada vyhledávací je úzce spjatá se zásadou oficiality, vyžaduje, aby OČTŘ aktivně vyhledávaly a zajišťovaly všechny skutečnosti podstatné pro objasnění věci, a to i bez návrhů účastníků řízení, jak striktně vyžaduje ustanovení § 2 odst. 5 trestního řádu. Současně však tato povinnost nevyklučuje součinnost se stranami řízení. Zejména v soudní fázi řízení se uplatňuje princip kontradiktornosti, kdy jsou to právě strany, kdo předkládají důkazní návrhy a vyjadřují se k provedeným důkazům, zatímco soud zajišťuje, aby dokazování probíhalo spravedlivě a úplně.²³

Po novele trestního řádu provedené zákonem č. 265/2001 Sb. byla zásada kontradiktornosti významně posílena, avšak české trestní řízení nadále nezná formální důkazní břemeno v takovém smyslu, jak jej chápe občanské soudní řízení. OČTŘ jsou povinny i bez návrhu stran objasňovat všechny rozhodné okolnosti, přičemž obviněný má právo, nikoliv povinnost aktivně se na dokazování podílet.²⁴

Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. II. ÚS 2142/11 zdůraznil, že povinností orgánů činných v trestním řízení je aktivně zjišťovat skutkový stav věci tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti. Tato povinnost se neomezuje jen na hodnocení důkazů, které předloží strany, ale zahrnuje i samostatnou iniciativu orgánů při vyhledávání a doplňování důkazů, pokud je to potřebné pro spravedlivé rozhodnutí. Takový postup podle Ústavního soudu vyplývá ze zásady oficiality a zásady vyhledávací zakotvené v ustanoveních § 2 odst. 4 a 5 trestního řádu.²⁵

V aplikační praxi tak zásada vyhledávací představuje klíčovou garanci toho, že výsledek trestního řízení nebude závislý pouze na procesní aktivitě či pasivitě stran, nýbrž na objektivním a vyčerpávajícím zjištění skutkového děje státem. Iniciativní přístup OČTŘ při vyhledávání důkazů zásadním způsobem zvyšuje kvalitu celého

²³ MUSIL, J. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání.* Praha, 2003, s. 381.

²⁴ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 2 odst. 5, § 33 odst. 1 [cit. 2025-10-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

²⁵ ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. *Nález ústavního soudu ze dne 08.08.2013, sp. zn. II. ÚS 2142/11* [online]. [cit. 2025-10-23]. Dostupné z WWW: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-2142-11_1>.

procesu a zamezuje situacím, kdy by o vině a trestu rozhodovala důkazní nouze způsobená nečinností orgánů veřejné moci.

2.3.3 Zásada ústnosti a bezprostřednosti

Zásada ústnosti představuje základní princip dokazování především v soudním stadiu trestního řízení. Vyjadřuje požadavek, aby soud při projednávání věci vycházel z důkazů, které jsou před ním provedeny ústní formou, zejména prostřednictvím osobních výpovědí obviněného, svědků a znalců. Pokud se dokazování opírá o listiny nebo o protokoly o úkonech, které lze zopakovat, jejich obsah se u soudu čte, aby se stal součástí veřejného jednání. Tímto způsobem koncipované provádění důkazů umožňuje nejen přesnější poznání skutkového stavu, ale také naplňuje požadavek na veřejnou kontrolu řízení a zajišťuje, že obviněný může plnohodnotně vykonávat své právo na obhajobu.

Zásada bezprostřednosti na ústnost úzce navazuje a vyžaduje, aby soudce při dokazování osobně posoudil věrohodnost výpovědí a rozpoznal, zda vypovídající osoba sděluje skutečnosti z vlastního vnímání nebo zprostředkovaně.²⁶ Uvedené zásady mají svou výslovnou oporu v trestním řádu. Zásadu ústnosti normuje ustanovení § 2 odst. 11 trestního řádu, které stanoví, že jednání před soudy probíhá ústně a důkazy výpověďmi se zpravidla provádějí osobním výsledkem.²⁷ S touto zásadou úzce souvisí také § 2 odst. 10 trestního řádu, jenž vyjadřuje zásadu veřejnosti,²⁸ a § 2 odst. 6 trestního řádu, který zakotvuje princip volného hodnocení důkazů.²⁹

Z povahy věci však mohou nastat situace, kdy není možné důkaz provést přímo, například při čtení dřívější výpovědi svědka nebo listiny. Takové výjimky striktně připouštějí ustanovení § 211 a § 212 trestního řádu,³⁰ která umožňují, aby soud obsah dřívějšího důkazu přečetl, jestliže svědek nebo znalec nemůže být vyslechnut osobně, případně pokud se na tomto postupu shodnou státní zástupce a obviněný. Přímé provedení

²⁶ MUSIL, J. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání.* Praha, 2003, s. 384.

²⁷ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 2 odst. 11 [cit. 2025-10-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

²⁸ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 2 odst. 10 [cit. 2025-10-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

²⁹ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 2 odst. 6 [cit. 2025-10-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

³⁰ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 211, § 212 [cit. 2025-10-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

důkazů však zůstává základní formou dokazování, protože nejlépe odpovídá účelu trestního řízení – zjištění pravdy a zajištění spravedlivého procesu.³¹

Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. I. ÚS 3206/08 zdůraznil, že pokud soud při rozhodování vychází z výpovědi svědka, který nebyl před soudem osobně vyslechnut a obhajobě nebyla dána možnost klást mu otázky, dochází tím k nepřipustnému omezení práva na obhajobu a k porušení zásad ústnosti a bezprostřednosti dokazování.³² Osobní provedení důkazů má totiž nezastupitelný kriminalisticko-taktický a psychologický rozměr, který umožňuje soudu vnímat neverbální projevy vypovídajících osob, jejich jistotu či váhání, což zásadně napomáhá správnému hodnocení věrohodnosti výpovědi ve smyslu vnitřního přesvědčení soudce. Tím se naplňuje skutečný materiální účel zásady bezprostřednosti, který nelze plně nahradit sebedokonalejšími písemnými záznamy.

2.3.4 Zásada volného hodnocení důkazů

Zásada volného hodnocení důkazů určuje způsob, jakým mají OČTŘ posuzovat jednotlivé důkazy a jejich význam pro rozhodnutí ve věci. Jak výslovně normuje ustanovení § 2 odst. 6 trestního řádu, tyto orgány hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.³³ Tento přístup zaručuje nezávislost rozhodování, avšak zároveň striktně vyžaduje, aby skutkové závěry o vině či nevině byly věcně odůvodněné, logicky navazující na provedené důkazy a plně přezkoumatelné.

Volné hodnocení důkazů v žádném případě neznamená procesní libovůli při rozhodování. Rozhodující orgán musí vycházet z objektivně zjištěných skutečností a hodnotit důkazy v souladu s formální logikou, poznatky speciálních věd, praktickou zkušeností a právním vědomím.³⁴ Správné uplatnění této zásady v aplikační praxi vyžaduje vysokou odbornost a zkušenost hodnotícího orgánu. Pouze precizní, logicky bezrozporné a důsledné odůvodnění rozhodnutí může přesvědčit účastníky řízení i veřejnost o tom, že orgán veřejné moci jednal nezávisle, objektivně a v přísném souladu se zákonem.

³¹ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) [online], § 2 odst. 12 [cit. 2025-10-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

³² ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. Nález Ústavního soudu ze dne 27.04.2009, sp. zn. I. ÚS 3206/08 [online]. [cit. 2025-10-23]. Dostupné z WWW: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-3206-08_1>.

³³ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) [online], § 2 odst. 6 [cit. 2025-10-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

³⁴ MUSIL, J. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání.* Praha, 2003, s. 385.

2.3.5 Zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností

Zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností, v teorii trestního práva tradičně označována jako zásada materiální pravdy, je výslovně zakotvena v ustanovení § 2 odst. 5 trestního řádu a představuje jeden z nejdůležitějších ideových a procesních cílů trestního řízení. OČTŘ jsou povinny zjistit skutkový stav věci v rozsahu nezbytném pro meritorní rozhodnutí, a to tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti.³⁵ Zjištění tohoto skutkového stavu musí být zákonným výsledkem pečlivého a úplného dokazování, které zahrnuje procesně korektní vyhledávání, provedení a vyhodnocení všech dostupných důkazů. Nezbytné je jejich kritické posouzení jednotlivě i v jejich vzájemném souhrnu, aby konečný závěr o vině či nevině vycházel z vnitřního přesvědčení rozhodujícího orgánu a byl plně podložen objektivní realitou.³⁶ V aplikační praxi je dosažení stavu bez důvodných pochybností často velmi obtížné, a to zejména v případech založených převážně na nepřímých důkazech. Přesto právě bezpodmínečná důslednost a pečlivost při hodnocení důkazů představuje elementární záruku zákonnosti postupu orgánů veřejné moci. Jakákoliv rezignace na tento postulát by znamenala nepřipustný posun k pouhému formálnímu dokazování a k procesní libovůli, což by ve svém důsledku popřelo samotný účel spravedlivého procesu a ústavně zaručená práva obviněného.

2.4 Předmět důkazu a důkazní prostředky

Kapitola navazuje na teoretická východiska dokazování a rozvíjí je směrem k jeho obsahu a procesním nástrojům. Zabývá se tím, jaké skutečnosti tvoří předmět dokazování a jakými důkazními prostředky lze těchto poznatků dosáhnout, aby byl skutkový stav věci zjištěn v souladu se zákonnými zásadami trestního řízení.

Jak stanovuje ustanovení § 2 odst. 5 trestního řádu jsou OČTŘ povinny postupovat tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci bez důvodných pochybností v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí.³⁷ Předmětem dokazování jsou pak skutečnosti významné pro rozhodnutí ve věci samé, zejména otázka, zda se stal skutek, zda naplňuje znaky trestného činu a kdo jej spáchal, jak blíže vymezuje ustanovení § 89 odst. 1 trestního řádu.³⁸ Jak uvádí

³⁵ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 2 odst. 5 [cit. 2025-10-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

³⁶ MUSIL, J. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání.* Praha, 2003, s. 385.

³⁷ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 2 odst. 5 [cit. 2025-10-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

³⁸ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 89 odst. 1 [cit. 2025-10-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

Kalvodová a kol., dokazování v trestním řízení nelze chápat pouze jako strohou procesní kategorii, ale také jako proces dokazování skutečností, který má svůj kriminologický a kriminalistický rozměr.³⁹ Každý trestný čin zanechává určité stopy, které se stávají nositeli informací o průběhu skutkového děje a osobách, jež se jej účastnily. Tyto stopy jsou následně v procesu dokazování procesně fixovány a využívány jako věcné důkazy.⁴⁰

Trestní řád v ustanovení § 89 odst. 2 stanoví, že důkazem je vše, co může přispět k objasnění věci a co bylo získáno zákonným způsobem. Demonstrativní výčet v tomto ustanovení pak vymezuje základní důkazní prostředky, mezi něž patří zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. Do tohoto systému dále logicky spadají specifické úkony jako rekognice, konfrontace, prověrka na místě či vyšetřovací pokus.⁴¹ Důkazní prostředky totiž tvoří komplexní systém, v němž každý z nich má specifický význam a přispívá k naplnění účelu trestního řízení – zjištění pravdy o skutku a trestní odpovědnosti pachatele. V následujících podkapitolách bude pozornost zaměřena na předmět dokazování, jednotlivé druhy důkazních prostředků, ohledání místa činu, jakož i zajištění a hodnocení důkazů, které tvoří nezbytný procesní základ pro správné a zákonné rozhodování v trestním řízení.

2.4.1 Předmět důkazu

Samotné provádění důkazů lze definovat jako striktně zákonem upravenou činnost OČTŘ, jež směřuje k objasnění předmětu dokazování. Prostřednictvím aplikace konkrétních důkazních prostředků jsou tak od pramene (nositele) důkazu získávány relevantní informace, jejichž procesní fixací vzniká samotný důkaz.⁴² Předmětem dokazování v trestním řízení jsou všechny skutečnosti, které je třeba zjistit k tomu, aby bylo možné spolehlivě rozhodnout o vině či nevině obviněného a případně o uložení trestu. Z kriminalistického pohledu tvoří předmět dokazování soubor faktických informací a stop, které jsou ve vztahu k prošetřovanému činu a mohou přispět k jeho objasnění.⁴³

³⁹ KALVODOVÁ, Věra a HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Dokazování v trestním řízení - právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*. Brno, 2015, s. 20.

⁴⁰ Tamtéž, s. 342-343.

⁴¹ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 89 odst. 1, 2 [cit. 2025-10-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁴² IVOR, J. a kol. *Trestné právo procesné, 2. dopl. a přeprac. vydání*. Bratislava, 2010, s. 56.

⁴³ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň, 2005, s. 15-20.

Prvotní vymezení předmětu dokazování se uskutečňuje již při ohledání místa činu, které má zásadní význam pro zjištění skutkového děje a pro určení okruhu skutečností, jež budou dále prokazovány.⁴⁴ Ohledání místa činu je počátečním článkem procesu poznávání a zajišťování důkazů, protože umožňuje identifikovat materiální stopy, které mohou mít důkazní hodnotu. Při tomto úkonu se určuje, které skutečnosti a objekty jsou pro vyšetřování podstatné, jaký je jejich vzájemný vztah a jak mohou přispět k rekonstrukci skutkového děje. Správné vymezení těchto skutečností je základním předpokladem, aby následné dokazování bylo cílené a účelné. Zjištěné stopy se následně dokumentují, popisují a zajišťují tak, aby bylo možné jejich pozdější odborné zkoumání a procesní využití. Dokumentace musí být provedena přesně a v souladu se zákonnými požadavky, protože představuje primární důkazní materiál, který se v dalším řízení stává neoddelitelnou součástí trestního spisu.⁴⁵

Podobně Konrád a kol. poukazují na to, že ohledání plní dvojí funkci – jednak poznávací, neboť umožňuje zjistit skutkový stav věci, a zároveň důkazní, protože výstupy z ohledání (protokol, fotografie, náčrtky, plánky či zajištěné stopy) představují samostatné důkazní prostředky.⁴⁶ Jejich procesní hodnota je však striktně podmíněna tím, že byly získány zákonným způsobem a v souladu s taktickými zásadami kriminalistiky. Předmět dokazování tedy není statickou kategorií, ale dynamicky se vyvíjí podle poznatků zjištěných při jednotlivých úkonech. V počáteční fázi je určen především na základě zajištěných stop a poznatků z místa činu, které se v dalším průběhu řízení doplňují prostřednictvím dalších důkazních prostředků, jako jsou výslechy, znalecké posudky či rekonstrukce.

Zákonnost a použitelnost takto získaných důkazů jsou absolutní podmínkou jejich uplatnění v trestním řízení. Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 3038/07 ze dne 29.02.2008 judikoval, že „důkaz získaný či provedený v rozporu se zákonem je nepoužitelný, neboť by byl v rozporu se zásadou spravedlivého procesu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod“.⁴⁷ Tato zásada vymezuje i hranice předmětu dokazování – nelze jej rozšiřovat prostředky, které nebyly získány zákonným způsobem, což koresponduje s ustanovením § 89 odst. 3 trestního řádu. Předmět dokazování tak představuje most mezi

⁴⁴ Tamtéž, s. 15-16.

⁴⁵ Tamtéž, s. 61-62.

⁴⁶ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání.* Plzeň, 2021, s. 46.

⁴⁷ ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. *Nález Ústavního soudu ze dne 29.02.2008, sp. zn. I. ÚS 3038/07* [online]. [cit. 2025-10-20]. Dostupné z WWW: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-3038-07_1>.

kriminalistickým poznáním a procesním dokazováním. Kriminalistika vymezuje faktické skutečnosti, které mají být objasněny, a procesní právo stanoví striktní rámec, jak lze tyto skutečnosti využít jako důkaz.

2.4.2 Důkazní prostředky

Důkazní prostředky jsou nástrojem, prostřednictvím kterého OČTŘ získávají poznatky o skutečnostech významných pro rozhodnutí ve věci. Trestní řád vychází z toho, že důkazem může být vše, co může přispět k objasnění skutkového stavu, pokud je získáno přísně zákonným způsobem. Výčet uvedený v ustanovení § 89 odst. 2 trestního řádu má demonstrativní charakter, což umožňuje použít i jiné důkazní prostředky, které nejsou v zákoně výslovně uvedeny, pokud odpovídají jeho účelu a základním zásadám dokazování. Z obsahu tohoto ustanovení vyplývá, že mezi nejčastější důkazní prostředky patří výpovědi osob, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. V teorii trestního práva se tyto prostředky dále rozdělují na osobní a věcné.

Osobní důkazy zahrnují výpovědi osoby, proti níž se vede řízení, svědků, poškozených či znalců. Z procesního hlediska má výslech zásadní význam, neboť slouží k získání informací o okolnostech posuzovaného skutku na základě výpovědi osoby, která má k věci relevantní poznatky.⁴⁸ Výpověď osoby, proti níž se vede řízení má zvláštní povahu, protože představuje zároveň prostředek dokazování i klíčový nástroj obhajoby.⁴⁹ Při jejím hodnocení je třeba zohlednit její subjektivní charakter a vždy ji posuzovat v přísné souvislosti s ostatními důkazy.

Trestní řád v ustanovení § 92 odst. 1 výslovně zakazuje jakýkoli fyzický nebo psychický nátlak, který by mohl ovlivnit svobodné rozhodnutí obviněného vypovídat.⁵⁰ Osoba, proti níž se vede řízení má garantováno právo odmítnout výpověď v souladu s ustanovením § 33 odst. 1 a § 92 odst. 1 trestního řádu a toto jeho rozhodnutí nesmí být jakkoli sankcionováno. Výslechu musí být veden s respektem k osobnosti obviněného a v souladu se zásadou zachování jeho práv a důstojnosti. Z procesního hlediska je nutné připomenout, že obviněný se k výpovědi nesmí nutit, zatímco svědek má obecnou

⁴⁸ MUSIL, J. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání.* Praha, 2003, s. 417.

⁴⁹ Tamtéž, s. 422.

⁵⁰ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 92 odst. 1 [cit. 2025-10-24]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

povinnost vypovídat, s výjimkou případů práva odepřít výpověď, které explicitně vymezuje ustanovení § 100 trestního řádu (např. pro poměr k obviněnému).

Věcné důkazy lze definovat jako předměty, které mohou sloužit k prokázání skutečností důležitých pro trestní řízení. Jedná se zejména o listiny, zajištěné předměty, stopy či jiné materiální nositele informací. Jejich důkazní hodnota spočívá v objektivním vztahu ke skutkovému ději, avšak jejich procesní využitelnost bezpodmínečně závisí na tom, zda byly získány zákonným způsobem. Nedodržení procesních pravidel při jejich zajištění může vést k jejich absolutní procesní nepoužitelnosti a vyloučení z dokazování, a to zejména v případech, kdy by došlo k porušení zásady zákonnosti dokazování stanovené v ustanovení § 89 odst. 3 trestního řádu.⁵¹

2.4.3 Ohledání osoby a věci

Ohledání představuje úkon, jímž se přímým smyslovým vnímáním zjišťuje, popisuje a věrohodně zachycuje stav osob a věcí podstatných pro objasnění zkoumané události. Zákonnou oporu pro ohledání zakotvuje ustanovení § 113 a násl. trestního řádu. Tento proces vytváří počáteční faktický obraz skutku a klíčový podklad pro další vyhledávání, provádění a hodnocení důkazů. Jeho kvalita se zpravidla promítá do celého průběhu dokazování i do pozdější procesní použitelnosti zajištěných stop.⁵²

Teorie a praxe trestního práva rozlišuje ohledání věci, které v širším smyslu zahrnuje i ohledání kriminalisticky významných míst jako je ohledání místa činu, místa nálezu či místa zajištění a dále předmětů, dokumentů a podle povahy věci též zvířat, a ohledání osoby, což zahrnuje ohledání těla živé osoby i mrtvoly. Jak vyplývá z ustanovení § 113 trestního řádu, účelem ohledání věci a místa činu je především utvoření celkové představy o prostoru, vztazích mezi objekty a stopami a o prvotní rekonstrukci mechanismu a průběhu děje. V případě ohledání osoby, které podrobně upravuje ustanovení § 114 trestního řádu, se sledují viditelné znaky významné pro objasnění okolností skutku a pro identifikaci (poranění, otlaky, přenosy látek či vláken, negativní jevy). Důležitou roli hrají tzv. negativní okolnosti – tedy skutečnosti, které chybějí, ač by vzhledem k průběhu události očekávány být měly, nebo naopak jevy

⁵¹ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 89 odst. 3 [cit. 2025-10-24]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁵² CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň, 2005, s. 15.

nadbytečné. Právě jejich vyhodnocení často umožňuje odhalit snahu o zastření skutečného průběhu skutkového děje.⁵³

Kriminalistická taktika striktně vyžaduje zachování posloupnosti orientačního, detailního a závěrečného ohledání. Orientační fáze slouží k prostorové orientaci, vytyčení hranic a volbě způsobu postupu (např. koncentrického, excentrického, frontálního či rajónového), aniž by docházelo k jakýmkoliv zásahům do stop. Následuje systematické detailní ohledání s vyhledáváním, fixací a zajišťováním stop, popisem a přesným měřením v jejich vzájemných souvislostech. Závěrečná fáze zahrnuje kontrolu úplnosti, balení a předání zajištěných věcí a organizační zajištění případného pokračování. Pro minimalizaci rizika opomenutí či kontaminace se nemění zvolený směr a postup zůstává konzistentní napříč celým místem.⁵⁴

Na uvedené zásady dokumentace navazuje praktický postup ohledání osoby a věci. Dokumentace musí umožnit komukoli, kdo na místě nebyl, vytvořit si ucelenou a věrnou představu o situaci.⁵⁵ Základním procesním výstupem je protokol o ohledání místa činu, doplněný přehlednou, situační a detailní fotodokumentací, vhodně zvolenými náčrtky nebo plány a podle povahy věci i videodokumentací. Nezbytné je důsledné udržení návaznosti úkonů, tedy jednoznačné označení stop a předmětů, záznam o jejich manipulaci, průběžná evidence a volba takových balicích a transportních postupů, které brání změně podstaty nebo znehodnocení stop.⁵⁶

Ohledání osoby se provádí s minimem zásahů a v pevné posloupnosti. U živé osoby se nejprve hodnotí celkový stav, poloha a viditelné známky násilí či zápasu a možné přenosy cizích látek, teprve poté následuje řízená manipulace. Specifická pravidla platí pro ohledání a pitvu mrtvol, kterou explicitně upravuje ustanovení § 115 trestního řádu. Po základní dokumentaci se postupuje systematicky od hlavy k dolním končetinám, popisují se poranění s uvedením umístění, tvaru, rozměru a charakteru okrajů, dále oděv a jeho stav, obsah kapes a bezprostřední okolí. Orientační zhodnocení posmrtných změn může přispět k rámcovému odhadu doby úmrtí, konečný záměr je však věcí odborného znaleckého posouzení. Při zajišťování stop se dodržuje pevně stanovená posloupnost, přednost mají pachové a mikrostopy a chrání se vstřely a bodné kanály.

⁵³ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání.* Plzeň, 2021, s. 47.

⁵⁴ Tamtéž, s. 51.

⁵⁵ Tamtéž, s. 54.

⁵⁶ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky.* Plzeň, 2005, s. 27.

Zjištěné skutečnosti určují hypotézy, volbu variant a rozsah těchto úkonů a následná dokumentace vrací výsledky zpět do důkazního řetězce. Skutečná hodnota ohledání se odvíjí od systematickosti postupu, přesnosti a úplnosti dokumentace a pečlivého zachování forezní čistoty, neboť právě striktní procesní postup rozhoduje o tom, zda výsledky obstojí jako zákonný důkaz v řízení před soudem.⁵⁷

Ohledání osoby a věci tvoří jeden z nejdůležitějších úkonů celého trestního řízení, neboť vytváří počáteční obraz skutkového děje a podklad pro další dokazování. Jeho přesné, systematické a objektivní provedení zajišťuje, že zjištěné skutečnosti mohou být spolehlivě využity v rámci celého důkazního procesu a nebudou zasaženy vedou absolutní procesní nepoužitelnosti.

⁵⁷ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň, 2005, s. 31.

3 Právní a procesní rámec zvláštních způsobů dokazování

Tato kapitola dokazování vymezuje komplexní právní a procesní pravidla, v jejichž striktních hranicích se provádějí zvláštní způsoby dokazování. Zaměřuje se na úkony, které slouží k ověření průběhu události, k identifikaci osob a věcí a k odstranění rozporů ve výpovědích. Společným jmenovatelem těchto specifických institutů je jejich vysoký poznávací přínos a zároveň extrémně zvýšené nároky na zákonnost, dodržování ústavních zásad spravedlivého procesu a pečlivou procesní dokumentaci.

Nejprve jsou vysvětleny ústavní a procesní zásady, které určují samotnou přípustnost a způsob provedení těchto úkonů. Dále je shrnuta jejich zákonná úprava s důrazem na procesní účel, zákonné podmínky a minimální formální i materiální náležitosti každého postupu. Následuje stanovení kritérií, podle nichž se hodnotí jejich výsledky v souvislosti s ostatními důkazy a s požadavkem na spolehlivé zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností. Závěr kapitoly přináší přehled relevantní soudní judikatury a vymezuje limity použitelnosti, včetně typových vad, které snižují důkazní hodnotu nebo vedou k úplné procesní nepoužitelnosti takových důkazů před soudem.

Cílem kapitoly je poskytnout srozumitelný teoretický a právní rámec pro procesně bezvadné provedení a hodnocení zvláštních úkonů tak, aby jejich výsledky obstály při přísném přezkumu zákonnosti při konečném meritorním rozhodování ve věci.

3.1 Ústavní a procesní zásady dokazování

Základní zásady trestního práva procesního tvoří východiska pro tvorbu, výkladu a aplikace norem a určují konkrétní požadavky na zákonné provedení a hodnocení zvláštních úkonů.⁵⁸ Základem je pečlivá příprava úkonu, volba postupu, který co nejméně zasahuje do práv dotčených osob, a úplná a věrná dokumentace, protože právě ta umožňuje pozdější instanční kontrolu zákonnosti.

U úkonů s povahou neopakovatelnosti či neodkladnosti se zajišťuje včasné vyrozumění a účast obhajoby včetně možnosti klást otázky a vznášet námítky. Tato garance práva na obhajobu vyplývá z ustanovení § 165 odst. 2 trestního řádu, a vyžaduje

⁵⁸ MUSIL, J. a kol. *Kurs trestního práva: Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání.* Praha, 2003, s. 104.

pečlivé zachycení celého průběhu do protokolu.⁵⁹ Zvukový nebo obrazový záznam se pořídí tehdy, když to povaha věci a podmínky řízení vyžadují nebo umožňují, jak předpokládají ustanovení § 55a a § 55b trestního řádu, přičemž veškeré podněty stran se v protokolu popíší srozumitelně a v úplnosti.⁶⁰

Jako typický příklad předmětu procesních zásad do zvláštních způsobů dokazování lze uvést v rekognici. Při jejím provádění se postupuje tak, aby rozpoznávaná osoba byla zařazena mezi osoby podobného vzhledu, aby nedošlo ke zvýraznění a aby byly splněny podmínky spravedlivého průběhu podle ustanovení § 104b trestního řádu. Řada má obsahovat nejméně tři další osoby, které se výrazně neodlišují, a průběh se zachytí tak, aby byl později přezkoumatelný.⁶¹ Pokud objektivní okolnosti brání provedení rekognice *in natura*, lze využít rekognici podle fotografií za splnění přísných zákonných podmínek, přičemž výsledek se vždy hodnotí v souvislosti s ostatními důkazy.⁶²

Zákonný postup u zvláštních úkonů vychází rovněž z obecného zákazu donucování podle ustanovení § 92 odst. 1 trestního řádu. Jakýkoli tlak, hrozba nebo podsouvání odpovědi zkreslují průběh a činí výsledek nevěrohodným a nezákonným. Zásada spravedlivého procesu se zajišťuje rovným nastavením podmínek pro všechny zúčastněné, srozumitelným poučením a tím, že svědek po identifikaci vlastními slovy uvede, koho poznal, proč a jak si je jistý. Průběh se zaznamená tak, aby bylo patrné, co se dělo a jaké námítky zazněly. Pokud se objeví vada, promítne se do hodnocení důkazů. Závažné pochybení, které podryvá důvěru ve výsledek či zkracuje práva obviněného, vede k tomu, že se takový důkaz stane absolutně procesně nepoužitelným.

Zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností podle ustanovení § 2 odst. 5 trestního řádu a volné hodnocení důkazů podle ustanovení § 2 odst. 6 trestního řádu určují, že žádný zvláštní úkon nemá předem danou důkazní sílu. Výsledek se posuzuje v souhrnu s ostatními důkazy a s důrazem na kvalitu provedení a soulad se

⁵⁹ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 165 odst. 2, 3 [cit. 2025-10-29]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁶⁰ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 55a odst. 1 [cit. 2025-10-29]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁶¹ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 104b odst. 3 [cit. 2025-10-29]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁶² ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. *Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.01.2023, sp. zn. 11 Tdo 1175/2022* [online], [cit. 2025-10-29]. Dostupné z WWW: <<https://kraken.slv.cz/11Tdo1175/2022>>.

zákonem. Hodnocení musí být řádně odůvodněné a opřené o konzistenci zjištění i o vazbu na věcné stopy.⁶³

Požadavek přiměřenosti se uplatní přímo v režimu neodkladných a neopakovatelných úkonů podle ustanovení § 160 odst. 4 trestního řádu. Postup se volí tak, aby nepřekročil nezbytnou míru, aby sledoval jasně vymezený účel a aby byly předem stanoveny podmínky provedení. Důvody neodkladnosti nebo neopakovatelnosti se musí přesně uvést v protokolu.⁶⁴ Dokumentace má být úplná, přehledná a věrná podle ustanovení § 55 a násl. trestního řádu. Protokol popíše účel, průběh, použité prostředky a námítky stran. Obrazový a zvukový záznam zachytí klíčové momenty. Při použití videokonferenční techniky se vždy pořizuje záznam obrazu i zvuku.

Vyvažování zásad v praxi znamená, že kvalita úkonu a jeho dokumentace nesmí ustoupit pouhé rychlosti řízení. Nedodržení férových pravidel snižuje důkazní váhu a může oslabit spolehlivost závěrů. To je zvláště významné u úkonů založených na lidské paměti a u úkonů simulačních, kde přesnost podmínek rozhoduje o dosahu závěrů.⁶⁵

Jádrem správného postupu je tedy promyšlená příprava, provedení a hodnocení. Příprava stanoví účel a hranice úkonu, provedení respektuje práva osob a udržuje integritu důkazů a hodnocení váží výsledek v souvislostech a transparentně jej odůvodní. Pokud kterýkoli z těchto kroků selže, klesá důkazní hodnota a roste riziko procesní nepoužitelnosti. Tento rámec je vodítkem pro všechny zvláštní úkony bez ohledu na jejich konkrétní podobu.

3.2 Zákonný rámec a minimální náležitosti úkonů

Tato část shrnuje striktní zákonné požadavky na zvláštní úkony a minimální náležitosti jejich dokumentace. Zaměřuje se na to, kde je úkon přípustný, kdo jej vede, jaké podmínky musí být splněny před zahájením a jak má vypadat protokol včetně případného zvukového nebo obrazového záznamu. Dále vytyčuje procesní pravidla vyrozumění a účast obhajoby, stanoví postup pro vymezení neodkladnosti a neopakovatelnosti a popisuje, jak zajistit přezkoumatelnost postupu. Výsledkem

⁶³ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 2 odst. 5, 6 [cit. 2025-10-29]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁶⁴ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 160 odst. 4 [cit. 2025-10-29]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁶⁵ KALVODOVÁ, Věra a HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Dokazování v trestním řízení - právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*, Brno, 2015, s. 23.

je stručný kontrolní seznam pro rekognici, konfrontaci, rekonstrukci, vyšetřovací pokus a prověrku na místě, použitelný při přípravě úkonu i při následné kontrole trestního spisu.

Rekognice podle ustanovení § 104b trestního řádu je postup, kdy se svědkovi nebo jiné poznávací osobě co nejvíce přiblíží původní situace, aby mohl s větší jistotou říct, zda jde o tutéž osobu či věc. Smyslem je omezit náhodu a cizí vlivy a umožnit objektivní porovnání toho, co má svědek ve své paměťové stopě, s tím, co právě vidí nebo slyší. Rekognice může proběhnout *in natura*, z fotografií, z videa nebo podle hlasu. Podle toho, jak byl objekt původně vnímán.

Průběh má být klidný a bez nápovědy (zákaz sugesce). Nikdo svědkovi nenaznačuje správnou odpověď, má dost času a může říct i „nevím“ nebo „nejsem si jistý“. Celý průběh se exaktně dokumentuje, obvykle písemně a často i obrazově či zvukově, aby bylo později jasné, jak postup proběhl. Po provedení svědek vlastními slovy uvede, koho poznal a podle čeho k poznání došlo.

Rekognice se provádí tehdy, když je pro trestní řízení důležité, aby osoba, proti níž se vede řízení (podezřelý, obviněný) nebo svědek znovu poznal osobu nebo věc a k úkonu se vždy přibírá osoba nezúčastněná ve věci. Před provedením se poznávací osoba vyslechne k podmínkám vnímání a k rozpoznávacím znakům a osoba nebo věc se předem neukazuje. Při rekognici osob *in natura* se poznávaná osoba ukazuje mezi nejméně třemi osobami, které se výrazně neodlišují a u hlasu se umožní promluvit mezi dalšími osobami s podobnými hlasovými vlastnostmi a u věcí se předkládá skupina téhož druhu. Není-li možno osobu ukázat provede se rekognice podle fotografií společně s fotografiemi nejméně tří dalších osob a tento postup nesmí bezprostředně nepředcházet rekognici *in natura*. Podle povahy věci lze rekognici provést tak, aby se poznávací osoba s poznávanou osobou bezprostředně nesetkala. Vyskytne-li se rozpor mezi původní výpovědí a výsledkem rekognice provede se nový výslech poznávací osoby.⁶⁶

Utajenému svědkovi se zajišťuje ochrana totožnosti a podoby podle ustanovení § 55 odst. 2 trestního řádu. O každém úkonu se sepíše protokol a zachytí se průběh a podmínky pozorování včetně vyjádření poznávací osoby.⁶⁷ Je-li rekognice prováděna

⁶⁶ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) [online], § 104b [cit. 2025-11-02]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁶⁷ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) [online], § 55 odst. 1-3 [cit. 2025-11-02]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

před zahájením trestního stíhání jako neodkladný nebo neopakovatelný úkon, koná se za účasti soudce podle ustanovení § 158a trestního řádu.⁶⁸

Konfrontace podle ustanovení § 104a trestního řádu se v trestním řízení uplatní, když mezi již vyslechnutými osobami trvají zásadní rozpory a jejich vysvětlení je klíčové pro další postup. Smyslem je postavit obě osoby proti sobě, přesně vymezit sporné body a vyžádat si k nim přímé a srozumitelné vyjádření. Konfrontace není samoúčelná. Má směřovat k objasnění konkrétních rozporů a používá se tehdy, když se předpokládá přínos pro zjištění skutkového stavu. Zároveň je nutné zvažovat limity ochrany osob a zvolit takový postup, který nepoškodí spravedlivý průběh řízení.

Konfrontace lze provést až po předchozích výsledcích obou osob ve stejném procesním postavení a vadný předchozí výsledek znemožňuje považovat úkon za konfrontaci.⁶⁹ Při úkonu každá z osob v přímé řeči sdělí druhé osobě své tvrzení k vymezeným bodům rozporu a vzájemné otázky jsou možné jen se souhlasem vyslychajícího. Konfrontace náleží především řízení před soudem a v přípravném řízení přichází v úvahu zcela výjimečně, jen pokud nelze cíle dosáhnout jinak a lze očekávat významný přínos. Je-li po skončení třeba některé body doplnit, následují oddělené výsledky konfrontovaných osob. Konfrontace se neprovádí s utajeným svědkem a ochrana totožnosti je přednostní.⁷⁰

Vyšetřovací pokus podle ustanovení § 104c trestního řádu ověřuje, zda se popsaný děj mohl odehrát určitým způsobem. Nastaví se podmínky co nejbližší skutečnosti a sleduje se, co lze za těchto podmínek reálně vnímat nebo vykonat. Cílem je nahradit dohady přímým pozorováním výsledků. Pokus se provádí tehdy, když je třeba v uměle vytvořených nebo obměňovaných podmínkách prověřit nebo upřesnit skutečnosti důležité pro řízení. K jeho provedení se nepřistoupí, pokud by byl vzhledem k osobám nebo okolnostem nevhodný nebo pokud lze stejného účelu dosáhnout jinak (zásada zdrženlivosti). V přípravném řízení se přibírá nezúčastněná osoba a podle potřeby i znalec. Účast nezúčastněných osob se řídí pravidly pro jejich výsledek.⁷¹

⁶⁸ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) [online], § 158a [cit. 2025-11-02]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁶⁹ ČESKO. VRCHNÍ SOUD V PRAZE. *Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27.09.1993, sp. zn. 7 To 181/93* [online]. [cit. 2025-11-04]. Dostupné z WWW: <<https://sbirka.n soud.cz/sbirka/12458/>>.

⁷⁰ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) [online], § 104a [cit. 2025-11-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁷¹ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) [online], § 104c odst. 3 [cit. 2025-11-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

Průběh úkonu musí být objektivní a nesugestivní. Postupuje se po krocích a každý krok se přesně zaznamená. Nikdo se k úkonům nesmí nutit, pokud u něj trvá právo odepřít výpověď podle ustanovení § 100 trestního řádu.⁷² Důraz se klade na bezpečnost a srozumitelnost postupu. Je-li nutné provést pokus v obydlí bez souhlasu oprávněné osoby, postupuje se podle ustanovení o domovní prohlídce podle § 82 a násl. trestního řádu.⁷³ O průběhu se sepiše protokol a zhotoví se obrazový nebo zvukový záznam tak, aby byl postup přezkoumatelný.⁷⁴

Před provedením je vhodné stanovit jasnou otázku, kterou má pokus zodpovědět, a vybrat měřitelné ukazatele. Podmínky se popíšu tak, aby šly později zopakovat stejným způsobem. Postup musí být strukturovaný a pokud to lze, provede se i kontrolní varianta. Vyhodnocení oddělí popis zjištěných skutečností od vlastních kriminalistických závěrů. Takový přístup snižuje vliv náhody a zvyšuje přesvědčivost výsledku. Typickým předmětem pokusu bývá viditelnost za daného osvětlení nebo slyšitelnost volání na určitou vzdálenost.

Rekonstrukce podle ustanovení § 104d trestního řádu je praktický pokus „vrátit se“ na místo a do podmínek děje, aby se ověřilo, zda se události mohly odehrát tak, jak je někdo popsal. Využije se tehdy, když běžné důkazy nestačí a je potřeba test blízký realitě.⁷⁵ Na postup se přiměřeně použijí pravidla vyšetřovacího pokusu. Rekonstrukce se proto provádí výlučně v odůvodněných případech a tam, kde je to bezpečné, a ne tam, kde by téhož bylo možno dosáhnout jednodušším způsobem.⁷⁶

Rekonstrukce probíhá klidně, bez nápovědy a bez psychologického nátlaku. Účastníci popisují, co v daných podmínkách vidí, slyší či zvládnou udělat. Zapisuje se každá významná změna podmínek. U zranitelných osob se postup zjednoduší a zpomalí. Osoba, která uplatní právo odepřít výpověď, nesmí být donucována do aktivit, které by ji k výpovědi nepřímo nutily (práva se respektují, úkon se přizpůsobí). Výstupem je přehledný, přezkoumatelný záznam, protokol zachytí cíl, čas, místo, podmínky, použité

⁷² ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 100 [cit. 2025-11-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁷³ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 83 odst. 1, 2 [cit. 2025-11-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁷⁴ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 55a [cit. 2025-11-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁷⁵ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 104d [cit. 2025-11-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁷⁶ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 104c odst. 2 [cit. 2025-11-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

pomůcky, přítomné osoby, průběh i zjištěné skutečnosti. Tam, kde to dává smysl, se připojí obrazový či zvukový záznam. Při použití videokonferenční techniky se pořizuje vždy záznam obrazu i zvuku.⁷⁷

Pokud úkon nebude možné později provést znovu, vyznačí se to přímo v protokolu i s krátkým odůvodněním. Od zahájení trestního stíhání má obhájce právo být u takových úkonů přítomen a činit návrhy a otázky podle ustanovení § 165 trestního řádu.⁷⁸ Provádí-li se úkon ještě před zahájením jako neodkladný či neopakovatelný, děje se za účasti soudce podle ustanovení § 158a trestního řádu.⁷⁹

Prověrka na místě podle ustanovení § 104e trestního řádu ověřuje výpověď přímo tam, kde se měl děj odehrát. Cílem je porovnat tvrzení s reálnými podmínkami a vyjasnit, co je možné a co není. Použije se tehdy, když samostatná výpověď nestačí a je potřeba přímé pozorování v terénu. Právní základ vychází z úpravy prověrky na místě. Na postup se dále přiměřeně použijí pravidla vyšetřovacího pokusu podle ustanovení § 104c trestního řádu. Před provedením je vhodné přesně stanovit, jaké otázky má úkon zodpovědět a za jakých podmínek to bude objektivní. Volí se čas a prostředí co nejbližší původní situaci. Osoba, které se úkon týká, ukazuje místa a popisuje postup vlastními slovy. Úkon je veden neutrálně a bez sugestivních otázek. Pokud má osoba právo nevypovídat, nikdo ji netlačí do kroků, které by toto právo obcházely. Cílem není inscenace děje, ale ověřit konkrétní body, které mohou posunout věc kupředu. Dokumentace má být přehledná a věcná. Protokol popíše účel, místo, čas, podmínky, přítomné osoby, průběh a zjištěné skutečnosti. Uvádějí se také měřitelné údaje, například vzdálenosti a časy, protože umožňují pozdější kontrolu. Obrazový nebo zvukový záznam zpřesní popis a podpoří přezkoumatelnost, zejména když je nutné se k úkonu vracet.

Zásah do obydlí vyžaduje zvláštní opatrnost. Není-li souhlas oprávněné osoby, použije se režim domovní prohlídky podle ustanovení § 82, § 83 nebo § 85b trestního řádu.⁸⁰ U dalších prostor se postup řídí trestním řádem. Tím se chrání nedotknutelnost obydlí a zároveň se zachovává zákonný rámec pro zajištění důkazů. Procesní garance se uplatní po celou dobu. Obhájce má právo být přítomen u úkonu, který nelze bez ztráty

⁷⁷ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 55a [cit. 2025-11-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁷⁸ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 165 odst. 2 [cit. 2025-11-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁷⁹ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 158a [cit. 2025-11-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁸⁰ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 83 [cit. 2025-11-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

hodnoty zopakovat.⁸¹ Je-li prověrka provedena jako neodkladný nebo neopakovatelný úkon, je třeba to srozumitelně vyznačit a přizpůsobit tomu postup.⁸²

Společné náležitosti pro všechny uvedené úkony spočívají v tom, že každý úkon se připravuje a vede tak, aby šel později spolehlivě ověřit. Už před začátkem je vhodné jasně vymezit cíl, způsob provedení a role zúčastněných. Přítomné osoby se srozumitelně poučí o právech a povinnostech. Průběh je klidný a bez nápovědy. Po skončení musí být ze spisu patrné, co se přesně stalo a proč.

O průběhu se sepíše protokol, zpravidla při úkonu nebo bezprostředně po něm podle ustanovení § 55 trestního řádu. Protokol označí orgán, místo a čas, předmět úkonu, uvede přítomné osoby a jejich postavení, popíše průběh i podstatný obsah včetně poučení, položených otázek a odpovědí a zachytí i námitky proti postupu. Protokol se přečte a podepíše. Vady se napravují doplněním, nikoli přepisem původního záznamu. Cílem je, aby pozdější čtenář přesně rozuměl tomu, co a jak se provedlo.⁸³

K zachycení průběhu lze použít zvukový nebo obrazový záznam, pokud se využije videokonferenční zařízení, pořizuje se zvukový i obrazový záznam vždy podle ustanovení § 55a trestního řádu. V protokolu se výslovně uvede, že byl záznam pořízen, jaký typ média se použil a kde je uložen. Je vhodné připojit jednoznačnou identifikaci souboru a stručný popis obsažených částí, aby šla později snadno dohledat souvislost mezi protokolem a záznamem. Záznam doplňuje protokol a slouží k ověření jeho přesnosti.⁸⁴

Od zahájení trestního stíhání má obhájce právo být přítomen vyšetřovacím úkonům, jejichž výsledek lze později použít jako důkaz před soudem. Může vznášet návrhy a po udělení slova klást otázky podle ustanovení § 165 trestního řádu. Osobu, proti níž se vede řízení, i obhájce je vhodné vyrozumět včas a prokazatelně. Výjimkou je situace, kdy provedení úkonu nesnese odkladu a vyrozumění obhájce objektivně nelze zajistit.

⁸¹ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 165 odst. 2 [cit. 2025-11-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁸² ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 158a [cit. 2025-11-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁸³ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 55 [cit. 2025-11-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁸⁴ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 55a, § 55b [cit. 2025-11-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

U úkonů, které nebudou možné zopakovat bez ztráty důkazní hodnoty, se přítomnost obhajoby důsledně zajišťuje.⁸⁵

Pokud je úkon neodkladný nebo neopakovatelný podle ustanovení § 160 odst. 4 trestního řádu, vyznačí se to přímo v protokolu a připojí se konkrétní, věcně popsání důvody. Neodkladnost znamená, že hrozí zmaření, zničení nebo ztráta důkazu a nelze čekat. Neopakovatelnost znamená, že úkon nebude možné provést před soudem tak, aby si soud vytvořil vlastní bezprostřední poznatky. Označení i odůvodnění se váže k okolnostem případu, aby bylo zřejmé, proč se postupovalo mimo běžný režim.⁸⁶

V celém postupu se dbá na přezkoumatelnost. Pomáhá srozumitelný popis podmínek a průběhu, pečlivé označování příloh a záznamů a jasné oddělení faktických zjištění od hodnotících závěrů. Tam, kde je to nutné, se v protokolu vhodně anonymizují citlivé údaje a práce s nosiči dat respektuje zásady řádného uložení a dohledatelnosti.

3.3 Kritéria hodnocení výsledků zvláštních úkonů

Hodnocení výsledků zvláštních úkonů se opírá o jejich přesvědčivost a procesní použitelnost. V souladu se zásadou volného hodnocení důkazů zakotvenou v ustanovení § 2 odst. 6 trestního řádu žádný postup nemá automaticky vyšší důkazní hodnotu. Rozhoduje kvalita provedení, striktní soulad se zákonem a to, jak výsledek zapadá do celkového důkazního obrazu. Základním měřítkem je zákonnost a procesní čistota. Podstatné je včasné a prokazatelné vyrozumění obhajoby, respekt k ústavně zaručeným právům osob, správné poučení a jasné vymezení neodkladnosti nebo neopakovatelnosti tam, kde je to namístě. Vady snižují váhu výsledku a závažné chyby mohou vést k absolutní procesní nepoužitelnosti. Zárukou práva na spravedlivý proces je bezpodmínečné vyloučení jakékoliv sugesce. Úkon musí probíhat klidně a nestranně. Nikdo nesmí být veden k předem očekávanému výsledku. Podmínky mají být vyrovnané pro všechny zúčastněné a poznávající osoba má prostor vyjádřit i nejistotu. Záznam musí umožnit zpětné ověření, že k nápovědě nedošlo.

Přezkoumatelnost stojí na úplné a srozumitelné dokumentaci. Protokol jasně popíše účel, místo, čas, osoby, prostředky, průběh i námitky. Obrazový nebo zvukový záznam zachycuje klíčové momenty a je jednoznačně označen a uložen. Propojení

⁸⁵ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 165 odst. 2 [cit. 2025-11-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁸⁶ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 160 odst. 4 [cit. 2025-11-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

protokolu a záznamu musí být přehledné. Ověřitelnost zvyšuje reprodukovatelnost a měřitelné podmínky. Čím přesněji lze úkon za stejných podmínek zopakovat, tím přesvědčivější jsou závěry. Kde opakování není objektivně možné, pomáhá promyšlený plán, detailní popisy okolností a kontrolní varianta. Cenné jsou měřitelné ukazatele jako vzdálenosti, časy a intenzita světla.

Integrita důkazních prostředků musí být nepřerušovaná. Stopy a nosiče se jasně označují a ukládají s dohledatelnou historií manipulace. U citlivých údajů se postupuje obezřetně, ale tak, aby zůstala zachována možnost instanční kontroly. Spolehlivost poznávacího zdroje se posuzuje v kontextu. U úkonů založených na lidské paměti je klíčový způsob původního vnímání, časový odstup, zátěžová situace a stabilita výpovědi v čase. Cení se konkrétní popis rozpoznávacích znaků a srozumitelné vysvětlení, proč k poznání došlo.

Konzistence se ostatními důkazy rozhoduje o celkové váze. Shoda s věcnými stopami, záznamy a posudky výsledek posiluje. Rozpory je nutné pojmenovat a logicky vysvětlit. Důležité je vytvořit vnitřně soudržný obraz, který dává smysl a odpovídá požadavku na zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností podle ustanovení § 2 odst. 5 trestního řádu.. Přiměřenost zásahu a etická přijatelnost tvoří podmínku důvěryhodnosti. Silnější zásah do práv musí mít konkrétní zákonný důvod a nesmí snižovat důstojnost osob ani vytvářet neúměrný tlak. Vyvážený postup podporuje přijetí výsledku jako věrohodného.

Odůvodnění rozhodnutí OČTŘ má být transparentní a srozumitelné. Jasně odděluje popis zjištění od jejich právního a skutkového hodnocení. Vysvětluje, proč je výsledek věrohodný, jaké alternativy byly zvažovány a proč neobstály. Zároveň otevřeně přiznává limity plynoucí z povahy úkonu. Praktické aspekty hodnocení se liší podle typu úkonu. U rekognice je stěžejní složení poznávací řady, předchozí slovní popis a vedení bez nápovědy. U konfrontace je zásadní, aby jí předcházely řádné samostatné výsledky a aby byly sporné body přesně vymezeny. U vyšetřovacího pokusu a rekonstrukce rozhoduje věrnost podmínek, promyšlený sled kroků a použití měření. U prověrky na místě je klíčové ověřovat konkrétní tvrzení v reálném prostředí a neinscenovat scénu.

3.4 Judikatura a typové limity použití

Judikatura vymezuje stěžejní hranice použitelnosti zvláštních způsobů dokazování tím, že striktně sleduje zákonnost, spravedlivost a přezkoumatelnost jejich výsledků. Pokud je průběh bezvadný a popsán srozumitelně, roste důvěra ve výsledek v rámci následného hodnocení důkazů před soudem. Pokud však orgány činné v trestním řízení nerespektují procesní pravidla, stávají se tyto úkony jako důkaz absolutně nepoužitelnými. Zásadní stanovisko k procesně nepoužitelným důkazům zaujal Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 29.02.2008 pod spis. zn. I. ÚS 3038/07, kde zdůraznil, že k prolomení práv jednotlivce může dojít jen při striktním dodržení zákonných podmínek a jakýkoliv důkaz získaný v přímém rozporu se zákonnými pravidly je pro porušení práva na spravedlivý proces absolutně nepoužitelný.⁸⁷

U rekognice soudy opakovaně hodnotí složení poznávací řady a způsob vedení bez nápovědy. Problém nastává tam, kde je poznávaná osoba předem ukázána na fotografii, což nenávratně poškodí paměťovou stopu svědka.⁸⁸ Tento striktní zákaz potvrdil Vrchní soud v Olomouci v usnesení ze dne 29.10.2009 pod spis. zn. 6 To 12/2009, kde výslovně konstatoval: „*Poznávací osoba nesmí provádět rekognici in natura pod dojmem rekognice podle fotografie.*“⁸⁹ Shodně rozhodl již dříve Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 14.01.1997 pod spis. zn. 2 Tzn 206/96, když zrušil rozhodnutí nižších soudů s tím, že bylo hrubě chybné provést rekognici podle fotografie v situaci, kdy nic nebránilo fyzickému ukázání osoby v rekogniční řadě.⁹⁰

U konfrontace se řeší, zda navazuje na řádné samostatné výslechy a zda cílí na skutečné rozpory. Konfrontace nesmí sloužit k psychickému nátlaku či sekundární viktimizaci. Tento limit jasně demonstruje usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.01.2023 pod spis. zn. 8 Tdo 1204/2022. V této věci se obviněný domáhal konfrontace s poškozenou podle ustanovení § 104a trestního řádu k odstranění tvrzených rozporů. Nejvyšší soud však potvrdil, že soudy postupovaly správně, když konfrontaci odmítly,

⁸⁷ ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. *Nález Ústavního soudu ze dne 29.08.2008, sp. zn. I. ÚS 3038/07* [online]. [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <https://nalus.usoud.cz/Search/GefText.aspx?sz=1-3038-07_1>.

⁸⁸ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 104b [cit. 2025-11-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁸⁹ ČESKO. VRCHNÍ SOUD V OLOMOUCI. *Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29.10.2009, sp. zn. 6 To 12/2009* [online]. [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/id/15654600>>.

⁹⁰ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. *Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14.01.1997, sp. zn. 2 Tzn 206/96* [online], [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://sbirka.nsoud.cz/sbirka/12794/>>.

neboť stav poškozené, která na přítomnost obviněného reagovala velmi rozrušeně, konfrontaci zcela vylučoval.⁹¹

U vyšetřovacího pokusu soudy sledují věrnost podmínek a smysluplný plán kroků. Materiální pochybení se objevuje tam, kde se podmínky zásadně liší od tvrzené situace. Na nezbytnost provádění vyšetřovacího pokusu za odpovídajících podmínek (zde viditelnosti) poukázal Nejvyšší soud například v rozsudku ze dne 27.05.1991 pod spis. zn. 7 Tz 37/91, kde zrušil předchozí rozhodnutí nižších soudů s tím, že pro náležité zjištění skutkového stavu bylo nezbytné přímo na místě provést vyšetřovací pokus, aby se objektivně ověřilo, co přesně mohl řidič za daných podmínek vidět.⁹²

U prověrky na místě soudy požadují ověřování konkrétních tvrzení v reálném prostředí a sankcionují nezákonnost úkonu nepoužitelností, pokud OČTŘ tyto instituty nesprávně zaměňují.⁹³ Rozlišením jednotlivých úkonů se detailně zabýval Vrchní soud v Olomouci v usnesení ze dne 10.12.2015 pod spis. zn. 3 To 112/2015. Soud zde vytkl OČTŘ v trestním řízení, že nesprávně pracovaly s protokolem o prověrce na místě. Judikatura trvá na tom, že prověrka slouží čistě k demonstraci a upřesnění údajů vztahujících se k určitému místu, nikoliv k experimentálnímu testování fyzických možností, což je účelem vyšetřovacího pokusu podle ustanovení § 104c trestního řádu, ani k hranému obnovování situací formou rekonstrukce podle ustanovení § 104d trestního řádu.⁹⁴

Procesní následky vad se odvíjejí od závažnosti pochybení a o d vlivu na výsledek. Lehčí vady snižují důkazní váhu úkonu a vyžadují oporu v dalších zjištěních. Typovým limitům lze předcházet už při promyšlené přípravě úkonu. Pomáhá srozumitelný cíl, vyrovnané podmínky, měřitelné údaje a úplná dokumentace včetně záznamu. Procesně

⁹¹ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. *Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.01.2023, sp. zn. 8 Tdo 1204/2022* [online], [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <https://rozhodnuti.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/71C1F7A74E3C3663C12589A20017F861?openDocument&openDocument&Highlight=0>.

⁹² ČESKOSLOVENSKO. NEJVYŠŠÍ SOUD ČR. *Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.05.1991, sp. zn. 7 Tz 37/91* [online], [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://www.aspi.cz/products/lawText/4/3923/1/2/rozhodnuti-rt-c-7-tz-37-91-poruseni-dulezite-povinnosti-ridice>>.

⁹³ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 104e [cit. 2025-11-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

⁹⁴ ČESKO. VRCHNÍ SOUD V OLOMOUCI. *Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10.12.2015, sp. zn. 3 To 112/2015* [online], [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://www.aspi.cz/products/lawText/4/373049/1/2>>.

bezvadný postup podle zákona a ustálené judikatury je základním předpokladem pro to, aby soud výsledek uzná za spolehlivý a zákonný podklad pro své rozhodnutí.

4 Zvláštní způsoby dokazování

Zvláštní způsoby dokazování představují specifické procesní instituty, které rozšiřují běžné dokazování tím, kde je nutné ověřit konkrétní verzi průběhu skutkového děje, prověřit věrohodnost výpovědí nebo zpřesnit klíčové okolnosti. Zákonná úprava těchto institutů je zařazena v hlavě páté, oddílu čtvrtém trestního řádu, konkrétně v ustanoveních §104a až § 104e trestního řádu. Tato kapitola se soustředí na jejich účel, podmínky provedení a dokumentaci s důrazem na procesní použitelnost a přezkoumatelnost výsledků. Těžiště spočívá ve vyšetřovacím pokusu, který umožňuje experimentálně ověřovat zjištěné skutečnosti v podmínkách co nejbližších realitě. Dále jsou popsány rekonstrukce, rekognice, konfrontace a prověrka na místě. U každého postupu je kladen důraz na dodržení zákonných podmínek, respektování práv zúčastněných osob a takové zaznamenání průběhu, aby byly výstupy plně využitelné a obhajitelné v dalším řízení před soudem. Cílem je nabídnout ucelený teoretický a právní rámec, který je předpokladem pro zákonné a kvalitní dokazování.

4.1 Konfrontace

V návaznosti na předchozí kapitoly, které se zaměřovaly na úkony sloužící zejména k ověření jednotlivých skutkových verzí nebo k identifikaci osob a věcí, představuje konfrontace podle ustanovení § 104a trestního řádu specifický procesní institut zaměřený na prověřování výpovědí. Její těžiště nespočívá ve vyhledávání nových materiálních stop či v experimentálním ověřování možnosti jevu, nýbrž v procesní práci s existujícími rozpory. Podstata tohoto úkonu spočívá v tom, že orgán činný v trestním řízení postaví dříve vyslechnuté osoby, ať už se jedná o spoluobviněné, svědky či obviněného a svědka, do bezprostředního osobního kontaktu, aby se tímto postupem odstranily rozpory v jejich dřívějších výpovědích.⁹⁵ K tomuto institutu se přistupuje za situace, kdy dvě již vyslechnuté osoby popisují podstatné skutkové okolnosti natolik odlišně, že vzniklý rozpor brání dalšímu procesnímu postupu a současně jej nelze odstranit pouhým doplněním výslechu či využitím jiného důkazního prostředku. V takovém případě konfrontace představuje koncentrovaný a procesně kontrolovaný způsob, jak tyto rozpory vyjasnit a získat relevantní podklad pro hodnocení věrohodnosti obou výpovědí.⁹⁶

⁹⁵ NOVOTNÝ, František. *Trestní právo procesní. 2. aktualizované vydání*. Plzeň, 2017, s. 270.

⁹⁶ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 104a [cit. 2025-12-27]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

V procesněprávní rovině je konfrontace definována jako specifická forma opětovného současného výslechu dvou osob, které již byly dříve odděleně vyslechnuty, přičemž tyto osoby nesmí být k výpovědi v rámci tohoto úkonu jakkoli donucovány. Zákon explicitně vymezuje okruh osob, u nichž je tento úkon přípustný. Platí přitom absolutní zákaz postavit tváří v tvář svědka, jehož totožnost nebo podoba je utajována, a rovněž nelze konfrontovat poškozeného mladšího osmnácti let s obviněným v řízení o trestných činech proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti.⁹⁷

4.1.1 Účel a vhodnost

Procesním účelem konfrontace je odstranit, případně alespoň exaktně specifikovat, závažné rozpory v již učiněných výpovědích. Tento institut nelze vnímat jako procesní zjednodušení nahrazující standardní dokazování. Jeho aplikace je opodstatněná výlučně tehdy, vztahuje-li se rozpor ke konkrétní a podstatné skutkové okolnosti a je-li předem zřejmé, na jaké otázky má úkon přinést odpověď. Konfrontace nesmí být prováděna toliko preventivně, nýbrž výhradně jako cílený nástroj k prověření definovaného výpovědního konfliktu.

Vhodnost konfrontace se posuzuje na základě tří základních procesních hledisek:

- **Zásada subsidiarity** zkoumá, zda již byly vyčerpány mírnější a procesně jednodušší postupy, neboť konfrontace vyvolává značný psychologický tlak a nese s sebou riziko, že se zúčastněné osoby ve svých protichůdných tvrzeních ještě více utvrdí.
- **Kritérium závažnosti rozporu** rozlišuje mezi běžnou nepřesností v okrajových detailech a zásadním rozporem, který zasahuje samotné jádro posuzovaného skutku a reálně ovlivňuje právní kvalifikaci či určení pachatele.
- Procesní a osobní podmínky účastníků zavazují OČTŘ zohlednit zdravotní stav, psychickou odolnost, věk a případné riziko sekundární viktimizace, aby provedení úkonu nebylo v rozporu se samotným smyslem zásad trestního řízení.⁹⁸

⁹⁷ PÚRY, František. § 104a (Konfrontace). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online]. 7. vydání. 2013, s. 1526-1537 [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3c443cl4ytsnrrl4ytimk7obtdcmbume&refSource=toc>>.

⁹⁸ FRYŠTÁK, Marek a Masarykova univerzita. *Dokazování v přípravném řízení*. Brno, 2015, s. 255-256.

Z hlediska taktiky trestního řízení je nezbytné správně načasovat provedení tohoto úkonu. Nepřiměřeně brzká konfrontace, kdy výpovědi ještě nejsou dostatečně detailní, i konfrontace značně opožděná, kdy jsou postoje osob již nevratně zafixovány, ztrácí svůj důkazní potenciál. Před přistoupením ke konfrontaci musí předchozí výslechy obou osob obsahovat co nejkonkrétnější popis sporných bodů, neboť tento institut nepracuje s obecnými dojmy, ale s exaktně formulovanými otázkami a odpověďmi.

Zásadním pravidlem normovaným v ustanovení § 104a odstavce 7 trestního řádu je skutečnost, že konfrontace se zásadně provádí až v řízení před soudem. Před podáním obžaloby nebo návrhu na schválení dohody o vině a trestu lze k tomuto úkonu přistoupit pouze zcela výjimečně. Tuto výjimku lze uplatnit výhradně za předpokladu, že lze důvodně očekávat, že provedení konfrontace již v přípravném řízení výrazněji přispěje k objasnění věci, a přitom stejného cíle nelze reálně dosáhnout jinými procesními prostředky.⁹⁹

4.1.2 Příprava a provedení konfrontace

Příprava konfrontace představuje z taktického i procesního hlediska naprosto zásadní fázi, neboť se jedná o úkon psychologicky vysoce náročný a ve své původní dynamice neopakovatelný. Těžiště přípravy spočívá v detailní znalosti spisového materiálu, na jehož základě musí orgán činný v trestním řízení přesně definovat body rozporu. Současně je nezbytné vypracovat plán, který určí logické pořadí kladených otázek.¹⁰⁰

Vlastní provedení úkonu podléhá striktní kontrole orgánu činného v trestním řízení. Konfrontace musí probíhat jako přísně řízený procesní úkon. Vyslýchající nejprve obě osoby řádně poučí o jejich právech, včetně práva odepřít výpověď zakotveného v ustanovení § 100 trestního řádu, a následně je vyzve, aby se vzájemně vyjádřily k identifikovaným sporným skutečnostem. Z taktického hlediska je doporučováno umožnit prvotní vyjádření té osobě, jejíž výpověď se na základě dosavadních zjištění jeví jako pravdivá, čímž se vytvoří adekvátní tlak na osobu vypovídající nepravdivě.¹⁰¹ Bezpodmínečně nutné je zajištění přímého bezprostředního kontaktu obou osob,

⁹⁹ PÚRY, František. § 104a (Konfrontace). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online]. 7. vydání. 2013, s. 1526-1537 [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3c443c14ytsnr14ytimk7obtdcmbume&refSource=toc>>.

¹⁰⁰ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání*. Plzeň, 2021, s. 68.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 69.

a to i v případech, kdy je z bezpečnostních či jiných závažných důvodů realizována konfrontace prostřednictvím videokonferenčního zařízení.¹⁰²

4.1.3 Dokumentace a typické chyby

Procesní využitelnost konfrontace klade mimořádné nároky na její dokumentaci. Protokol o úkonu se nesmí omezit na pouhé obsahové shrnutí, nýbrž musí zachycovat doslovné znění kladených otázek a poskytnutých odpovědí. Z protokolu musí být exaktně patrné, jakým způsobem konfrontované osoby reagovaly na svá odporující si tvrzení. Významnou roli hraje rovněž fixace neverbálních projevů, jakými jsou znatelná nervozita, vyhýbání se očnímu kontaktu či neobvyklé odmlky, neboť tyto symptomy mohou indikovat nepravdivost výpovědi.¹⁰³ Z tohoto důvodu kriminalistická praxe i procesní teorie silně apelují na to, aby byl standardně pořizován zvukový a obrazový záznam. Z judikatury Nejvyššího soudu navíc jednoznačně plyne, že protokol o konfrontaci lze v hlavním líčení přechít k důkazu výlučně za splnění přísných podmínek vztahujících se ke čtení výpovědi obviněného či svědka, a nikoli jako běžný listinný důkaz.¹⁰⁴

V aplikační praxi lze identifikovat pochybení, jež fatálně snižují důkazní hodnotu tohoto úkonu. Jde primárně o nedostatečnou přípravu, kdy orgán činný v trestním řízení nemá přesně vymezené rozporné body, či o procesní předčasnost. Za absolutní procesní vadu se považuje sugestivní vedení úkonu prostřednictvím návodných otázek nebo tolerování psychického nátlaku jedné osoby na druhou.¹⁰⁵ Z odborné literatury dále kategoricky vyplývá povinnost sepsání samostatného protokolu o konfrontaci; tento úkon nelze procesně degradovat na pouhý záznam v rámci pokračování běžného výsledku.¹⁰⁶

4.2 Rekognice

Rekognice, jejíž zákonný rámec je upraven v ustanovení § 104b trestního řádu, se řadí mezi zvláštní způsoby dokazování. Tento institut se uplatňuje subsidiárně v případech, kdy standardní důkazní prostředky, jakými jsou zejména výslechy a listinné

¹⁰² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní právo procesní. 4., přepracované vydání*. Praha, 2013, s. 411.

¹⁰³ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání*. Plzeň, 2021, s. 70.

¹⁰⁴ PŮRY, František. § 104a (Konfrontace). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online]. 7. vydání. 2013, s. 1526-1537 [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3c443cl4ytsnr14ytimk7obtdcmbume&refSource=toc>>.

¹⁰⁵ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání*. Plzeň, 2021, s. 71.

¹⁰⁶ FENYK, Jaroslav. *Trestní právo procesní. 7. vydání*. Praha, 2019, s. 411.

důkazy, samostatně nepostačují k bezpečnému zjištění podstatných skutkových okolností případu, specificky pak k určení totožnosti osoby nebo věci. Na rozdíl od úkonů směřujících k objasnění průběhu skutkového děje se rekognice koncentruje výlučně na identifikační otázku, tedy zda je poznávající osoba schopna mezi více předloženými objekty bezpečně rozpoznat ten, který v minulosti smyslově vnímala, případně jej s jistotou vyloučit.

Specifikum rekognice spočívá v práci s paměťovou stopou poznávající osoby. Důkazní hodnota tohoto úkonu tudíž nezávisí pouze na samotném výsledku identifikace, nýbrž na striktním dodržení procesních a taktických pravidel, jež mají garantovat objektivitu a minimalizovat riziko sugestivního ovlivnění. Dojde-li k neprocesnímu ovlivnění poznávající osoby, například účelovým předukázáním fotografie podezřelého či jiným nahodilým kontaktem, vzniká zásadní riziko kontaminace paměťové stopy. Z tohoto důvodu klade trestní řád i procesní teorie na přípravu, organizaci a dokumentaci tohoto úkonu mimořádné požadavky.¹⁰⁷

Z procesněprávního hlediska představuje tento institut specifickou formu výslechu podezřelého, obviněného nebo svědka. Jeho podstatou je psychofyziologický proces znovupoznání, při němž poznávající osoba srovnává dříve zapamatované představy s momentálním vjemem předváděného objektu. Rekognice je považována za úkon ze své podstaty neopakovatelný, který lze za splnění zákonných podmínek provést i jako úkon neodkladný před samotným zahájením trestního stíhání, pakliže nejsou k dispozici jiné prostředky, jak totožnost objasnit.¹⁰⁸

4.2.1 Účel a podstata úkonu

Procesním účelem rekognice je získání nebo ověření identifikačního poznatku takovým způsobem, aby byl plně využitelný jako zákonný důkaz v trestním řízení. Nejedná se o prostý dotaz na totožnost, nýbrž o formalizovaný procesní úkon ověřující schopnost poznávající osoby určit totožnost v režimu, který eliminuje nahodilost volby. V dogmatické rovině má výsledek rekognice dvě rovnocenné alternativy: pozitivní identifikaci objektu, nebo jeho negativní vyloučení z předložené řady. Možnost

¹⁰⁷ FRYŠTÁK, Marek a Masarykova univerzita. *Dokazování v přípravném řízení*. Brno, 2015, s. 258-259.

¹⁰⁸ PŮRY, František. § 104b (Rekognice). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online]. 7. vydání. 2013, s. 1537-1551 [cit. 2026-03-04]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3c443cl4ytsnr14ytimk7obtdcmbumi&refSource=toc>>.

negativního výsledku je esenciální pro zachování objektivitu úkonu a snížení psychologického tlaku na poznávající osobu.

K realizaci rekognice OČTŘ přistupují primárně za situace, kdy existuje konkrétní podezření vůči určité osobě a současně je dán reálný předpoklad, že poznávající osoba měla objektivní možnost vnímat identifikační znaky, což je odvislé od doby pozorování a světelných podmínek. V aplikační praxi platí zásada priority rekognice ukázáním osoby in natura, tedy v její fyzické přítomnosti. Teprve v případech, kdy tento postup není z objektivních důvodů možný (například je-li osoba nezvěstná, dosud neztotožněná, nebo z důvodu probíhajícího pátrání), se subsidiárně přistupuje k rekognici podle fotografie. Fotografie sice přináší operativní výhody, avšak procesní teorie varuje před rizikem, že poznávající osoba může identifikovat spíše podobu zachycenou na snímku než osobu reálně vnímanou tempore criminis neboli v době činu.¹⁰⁹ K zamezení takového zkreslení a kontaminace paměťové stopy zákon v ustanovení § 104b odstavce 4 trestního řádu výslovně zakazuje, aby rekognice podle fotografie bezprostředně předcházela rekognici ukázáním osoby. Účelem tohoto zákazu je garance objektivitu, aby poznávající osoba neidentifikovala osobu toliko pod bezprostředním dojmem z předloženého snímku.¹¹⁰

4.2.2 Procesní příprava a pravidla proti sugesci

Přípravná fáze rekognice musí být vedena tak, aby poznávající osoba rozhodovala výlučně na základě původní paměťové stopy, a nikoli na základě vnějších podnětů či odlišností vnesených do procesu OČTŘ. Obligatorním prvním krokem je předchozí výslech poznávající osoby, v němž musí detailně popsat znaky, podle kterých bude schopna osobu či věc identifikovat. Tento výslech plní funkci fixace paměťové stopy a zároveň slouží jako kontrolní mechanismus pro posouzení věrohodnosti následné identifikace. Z taktického i procesního hlediska je nezbytné užívat otevřené otázky a vyvarovat se jakéhokoli sugestivního působení.

Následným krokem je sestavení poznávací řady, přičemž zákon vyžaduje, aby poznávaný objekt nebyl nápadně odlišný od ostatních předvedených osob či věcí. Markantní rozdíly ve věku, fyziognomii či oblečení představují závažnou vadu úkonu,

¹⁰⁹ FRYŠTÁK, Marek a Masarykova univerzita. *Dokazování v přípravném řízení*. Brno, 2015, s. 258-259.

¹¹⁰ PÚRY, František. § 104b (Rekognice). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online]. 7. vydání. 2013, s. 1537-1551 [cit. 2026-03-04]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrnnpwk5tlge3c443cl4ytsnr14ytimk7obtdcmbumi&refSource=toc>>.

kteřá zpravidla vede k jeho procesní nepoužitelnosti pro porušení zásady objektivit. Obdobná přísnost se uplatňuje i u rekognice podle fotografie, kde musí být zajištěna srovnatelnost technické kvality snímků. Zásadní význam má řádné poučení poznávající osoby. To musí obsahovat explicitní informaci o tom, že poznávaný objekt se mezi předvedenými osobami či věcmi vůbec nemusí nacházet, čímž se minimalizuje riziko falešně pozitivní identifikace. Samotný průběh úkonu vyžaduje striktní oddělení poznávající osoby od osob předváděných a zajištění absolutně neutrálního prostředí.

V souvislosti s přípravnou fází se uplatňuje absolutní zákaz předchozího ukázání poznávané osoby nebo věci poznávající osobě. Pokud by k tomuto pochybení došlo, jsou výsledky rekognice nevratně znehodnoceny a úkon zcela ztrácí svou důkazní hodnotu. Z ústavněprávního hlediska jsou v této fázi rovněž precizovány limity zásady zákazu nucení k sebeobviňování. Obviněný je sice povinen pasivně strpět provedení rekognice, ke kterému může být i procesně donucován, avšak bez náležitého poučení o právu odepřít součinnost nesmí být nucen k aktivnímu jednání, jakým je například specifický hlasový projev při rekognici podle hlasu.¹¹¹

Významnou garancí proti sugesci je obligatorní přibrání nezúčastněné osoby ve smyslu ustanovení § 104b odstavce 1 trestního řádu. Role nezúčastněné osoby nespočívá pouze ve formálním stvrzení úkonu, nýbrž slouží jako procesní pojistka férovosti a přezkoumatelnosti celého postupu. Její přítomnost garantuje, že poučení bylo provedeno zákonným způsobem, že předvedení proběhlo neutrálně a že poznávající osobě byl poskytnut nezávislý prostor pro svobodné rozhodnutí.¹¹²

4.2.3 Dokumentace a procesní vady

Dokumentace rekognice je klíčovým faktorem podmiňujícím její důkazní hodnotu, neboť jde o úkon z podstaty věci neopakovatelný. Dojde-li k procesnímu pochybení, případné opakování úkonu je již kontaminováno předchozím zásahem do paměťové stopy poznávající osoby. Základním instrumentem je protokol o rekognici, který nesmí obsahovat toliko strohé konstatování výsledku, nýbrž musí pregnantně zachytit veškeré podmínky úkonu. K těmto náležitostem patří složení poznávací řady, způsob poučení, průběh předvedení a exaktní vyjádření poznávající osoby včetně

¹¹¹ PÚRY, František. § 104b (Rekognice). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online]. 7. vydání. 2013, s. 1537-1551 [cit. 2026-03-04]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrnnpwk5tlge3c443cl4ytsnrrl4ytimk7obtdcmbumi&refSource=toc>>.

¹¹² FENYK, Jaroslav. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha, 2019, s. 423.

odůvodnění jejího závěru. Kromě protokolu se vyžaduje pořízení fotodokumentace či videozáznamu, jež představují objektivní důkaz o srovnatelnosti předváděných osob a neutralitě celého procesu.

Odborná literatura upozorňuje na závažná procesní pochybení, k nimž patří mimo jiné nerespektování práva na obhajobu a právní pomoc. Jako příklad lze uvést situaci, kdy policejní orgán odepře advokátovi účast na rekognici jeho klienta, který se dostavil k podání vysvětlení podle ustanovení § 158 odstavce 3 trestního řádu. Takový postup je v příkrém rozporu se zákonem, neboť ustanovení § 158 odstavce 5 trestního řádu explicitně garantuje právo na právní pomoc, jež v sobě bezprostředně zahrnuje i oprávnění advokáta účastnit se identifikačních úkonů prováděných s jeho klientem.¹¹³

Jak již bylo zdůrazněno, k fatálním vadám, které způsobují procesní neúčinnost důkazu, se řadí zmíněné předukázání osoby či věci před samotným úkonem, dále pak vytvoření sugestivní poznávací řady s nápadně odlišným objektem, absence náležitého poučení poznávající osoby a nedostatečná protokolace znemožňující zpětný přezkum úkonu. Prevence těchto procesních defektů spočívá v důsledném dodržování formálních požadavků zákona a v precizní dokumentaci každého kroku, jež zajišťuje, že důkaz obstojí v navazujícím kontradiktorním řízení před soudem.¹¹⁴

4.3 Vyšetřovací pokus

Vyšetřovací pokus představuje zvláštní způsob dokazování, jehož zákonný rámec je vymezen v ustanovení § 104c trestního řádu. Tento institut umožňuje experimentálně ověřit, zpřesnit nebo nově zjistit skutečnosti důležité pro trestní řízení. Z dogmatického hlediska spočívá podstata úkonu v tom, že orgán činný v trestním řízení v uměle vytvořených nebo záměrně obměňovaných podmínkách pozoruje, zda a jak by se zkoumaný jev mohl za daných objektivních okolností reálně odehrát, a to například z hlediska viditelnosti, slyšitelnosti, časových a fyzikálních možností či mechaniky děje. Tímto experimentálním charakterem se vyšetřovací pokus zásadně liší od jiných úkonů. Nejedná se o rekonstrukci reálné situace v plném rozsahu, ani o prověrku na místě, která primárně objektivizuje výpověď konkrétní osoby. Tuto diferenciaci zdůrazňuje i aktuální judikatura, kdy Nejvyšší soud ve svém usnesení sp. zn. 4 Tdo 996/2024 akcentuje, že prověrku na místě nelze zaměňovat ani s rekonstrukcí podle ustanovení § 104d

¹¹³ JELÍNEK, Jiří. *Praktikum z trestního práva: klauzurní práce s řešením*. 6. vydání. Praha, 2016, s. 82.

¹¹⁴ KONRÁD, Zdeněk. *Rekognice*. 1. vydání. Praha, 2008, s. 63-64.

trestního řádu, ani s vyšetřovacím pokusem podle ustanovení § 104c trestního řádu, neboť každý úkon má rozdílný procesní účel i požadavky na podmínky provedení, jako je například nezbytná role světelných podmínek.¹¹⁵ Smyslem pokusu je dodat dokazování jistotu tam, kde samotné výpovědi či listiny nepostačují, nebo kde je žádoucí objektivně prověřit skutkové hypotézy vznesené obhajobou či obžalobou.

Odborný výklad k ustanovení § 104c trestního řádu v této souvislosti precizuje, že vyšetřovací pokus neslouží výlučně k verifikaci již existujících důkazů, kdy jsou podmínky experimentu přímo determinovány prověřovaným skutkovým stavem, ale představuje i nástroj k získání důkazů zcela nových. Takovým novým důkazem je experimentálně zjištěná skutečnost, která buď potvrzuje, že se zkoumaný skutek mohl za daných okolností objektivně odehrát, nebo naopak jeho technickou či fyzikální proveditelnost absolutně vylučuje. Právní doktrína však trvá na striktním pravidlu: nedokáže-li OČTŘ uměle vytvořit podmínky reálně odpovídající stavu v době spáchání činu, nemůže být vyšetřovací pokus z povahy věci vůbec konán.¹¹⁶

4.3.1 Účel a podstata úkonu

Základním účelem je experimentální ověření sporných či jen částečně prokázaných skutkových tvrzení.¹¹⁷ V praxi se tímto způsobem prověřuje zejména možnost smyslového vnímání, možnost fyzického provedení určitého úkonu v daném čase a prostoru, případně se zkoumá průběh fyzikálního mechanismu jevu, jako je pád nebo rozložení sil.¹¹⁸

Z hlediska procesní ekonomie a taktiky se k vyšetřovacímu pokusu přistupuje tehdy, vystane-li racionální pochybnost o reálnosti popisovaného děje, je-li třeba exaktně upřesnit dílčí parametry skutku, pokud si jiné důkazy navzájem odporují, nebo za účelem ověření alternativní verze předložené obhajobou. Současně se však uplatňuje přísná zásada subsidiarity. Orgán činný v trestním řízení k provedení úkonu nepřistoupí, lze-li téhož účelu dosáhnout jinými důkazními prostředky. Tento princip je výslovně

¹¹⁵ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.05.2025, sp. zn. 4 Tdo 996/2024 [online], [cit. 2025-12-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/4-tdo-996-2024>>.

¹¹⁶ PŮRY, František. § 104c (Vyšetřovací pokus). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online], 7. vydání. 2013, s. 1551-1559 [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3c443cl4ytsnr14ytimk7obtdcbumm>>.

¹¹⁷ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň, 2005, s. 147.

¹¹⁸ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání*. Plzeň, 2021, s. 98.

zakotven v ustanovení § 104c odstavce 2 trestního řádu a potvrzuje jej i Ústavní soud ve svém usnesení sp. zn. II. ÚS 215/05.¹¹⁹

4.3.2 Procesní příprava a podmínky provedení

Příprava vyšetřovacího pokusu vyžaduje důsledné nastudování trestního spisu, z něhož OČTR přesně vymezí zkoumanou otázku. Z této otázky se následně odvodí pracovní hypotéza a její alternativa. K nutnosti tohoto systematického a formalizovaného postupu se souhlasně vyjadřuje i kriminalistická literatura.¹²⁰ Na vymezení hypotéz navazuje určení rozhodných podmínek, které musí být v rámci experimentu zajištěny. U senzorických pokusů se pracuje s druhem a intenzitou světla či hluku, zatímco u situačních pokusů přistupují parametry související s tělesnou konstitucí osob, hmotností a tvarem předmětů nebo s členitostí prostoru.¹²¹

Nedílnou součástí přípravy je volba adekvátní měřicí techniky a exaktního postupu. Veškeré přístroje musí být před zahájením úkonu ověřeny, přičemž transparentní a přezkoumatelné zaznamenání naměřených hodnot je nezbytným předpokladem pro zákonnost celého experimentu.¹²² Z hlediska procesního obsazení vyžaduje ustanovení § 104c odstavce 3 trestního řádu, aby byla v přípravném řízení k úkonu povinně přibrána alespoň jedna nezáúčastněná osoba. Podle povahy věci se pokusu může účastnit také obhájce a státní zástupce, kteří jsou oprávněni činit dotazy a návrhy v souladu s ustanovením § 165 trestního řádu.¹²³

Klíčovým limitem úkonu je posouzení bezpečnosti a ochrany základních práv. Úkon nelze provést, pokud by reálně hrozilo ohrožení života nebo zdraví zúčastněných osob, anebo zásah do jejich lidské důstojnosti. Účast podezřelého, obviněného, poškozeného i svědka je vázána výlučně na jejich souhlas. Pokud se úkonu účastní osoba mladší osmnácti let, ukládá zákon povinnost užít přiměřeně ustanovení § 102 trestního řádu, což zahrnuje i přítomnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí.¹²⁴ Závěrem přípravné fáze je stanovení plánu provedení, jehož cílem je dosáhnout maximální podobnosti s původní situací a zajistit opakovatelnost jednotlivých dílčích pokusů.¹²⁵

¹¹⁹ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. *Usnesení Ústavního soudu ze dne 07.08.2007, sp. zn. II. ÚS 215/05* [online], [cit. 2025-12-22]. Dostupné z WWW: <https://mezisoudy.cz/databaze-judikatury/detail-rozhodnuti/8a7ba2ab-92a8-11ee-b597-2cea7f51f963_ji-us-215-05-1?utm_source>.

¹²⁰ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání*. Plzeň, 2021, s. 103.

¹²¹ Tamtéž, s. 101.

¹²² Tamtéž, s. 102.

¹²³ FRYŠTÁK, Marek a Masarykova univerzita. *Dokazování v přípravném řízení*. Brno, 2015, s. 262.

¹²⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní právo procesní. 4. přepracované vydání*. Praha, 2013, s. 414.

¹²⁵ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň, 2005, s. 151.

4.3.3 Průběh úkonu a procesní pravidla

Samotná realizace vyšetřovacího pokusu musí striktně následovat stanovený plán. Na počátku úkonu orgán činný v trestním řízení ověří totožnost přítomných osob a zajistí jejich řádné poučení o procesních právech a povinnostech. Zároveň se přistupuje ke kontrole výchozích podmínek na místě samém. Pokud dojde ke zjištění, že došlo k podstatné změně podmínek oproti době spáchání činu, je orgán činný v trestním řízení povinen zvážit, zda lze za takové situace pokus vůbec zákonně provést. Kriminologická literatura zdůrazňuje kontrolu těchto výchozích podmínek jako absolutní předpoklad vypovídající hodnoty následných měření.¹²⁶

Vlastní průběh experimentu se člení do chronologických etap. Jednotlivé kroky a pohyby zúčastněných osob musí být prováděny a popisovány tak, aby bylo zřejmé, jaké objektivní parametry jsou předmětem zkoumání. Zvláštní význam má v této fázi samotné měření intenzity osvětlení, hladiny hluku, vzdálenosti a času. Tato data musí být průběžně zapisována, neboť bez exaktního a přezkoumatelného zaznamenávání ztrácí úkon charakter skutečného důkazního prostředku a omezuje se na pouhou demonstraci.¹²⁷

Zásadním specifíkem vyšetřovacího pokusu je nutnost opakování dílčích úkonů, aby byl eliminován vliv náhody. Právní a dogmatická rovina úkonu se navíc projevuje v tom, že orgán činný v trestním řízení musí celý proces formalizovat. Procesní literatura jednoznačně zdůrazňuje, že přesný a úplný popis průběhu a podmínek v protokolu je nezbytnou podmínkou pro to, aby byl úkon v dalším řízení použitelný jako důkaz a aby jej mohl soud kriticky zhodnotit.¹²⁸

K ochraně ústavních práv zúčastněných osob odborná literatura výslovně akcentuje ustanovení § 104c odstavce 4 trestního řádu, které zakotvuje absolutní zákaz jakéhokoli donucování. Podezřelý, obviněný, poškozený ani svědek mající právo odepřít výpověď nesmí být k úkonům spojeným s vyšetřovacím pokusem nuceni ani nepřímo, například formou předvedení či uložení pořádkové pokuty. Právní teorie tento institut vykládá jako bezprostřední promítnutí ústavní zásady zákazu nucení k sebeobviňování

¹²⁶ Tamtéž, s. 150.

¹²⁷ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání.* Plzeň, 2021, s. 105.

¹²⁸ FENYK, Jaroslav. *Trestní právo procesní. 7. vydání.* Praha, 2019, s. 428.

(*nemo tenetur se ipsum accusare*), což orgány činné v trestním řízení zavazuje k tomu, aby aktivní účast těchto osob byla výhradně projevem jejich svobodné vůle.¹²⁹

4.3.4 Dokumentace a procesní využitelnost

Náležitá dokumentace vyšetřovacího pokusu je nezbytnou podmínkou pro jeho procesní použitelnost. Základním nosičem informací je protokol sepisovaný podle ustanovení § 55 trestního řádu. Z listiny musí pregnančně vyplývat účel pokusu, konkrétní testovaná hypotéza, identifikace věci, doba a místo provedení, jakož i údaje o zúčastněných osobách a jejich poučení.¹³⁰ Z hlediska procesní čistoty a taktiky je naprosto nezbytné detailně popsat veškeré okolnosti průběhu jednotlivých kroků, včetně vzdáleností, časových horizontů a použitých měřidel, přičemž naměřené hodnoty se fixují do samostatných měřicích listů tvořících přílohu protokolu.¹³¹ Odborný komentář k trestnímu řádu dále upozorňuje na specifickou povinnost plynoucí z ustanovení § 55 odstavce 3 věty třetí trestního řádu. V protokolu je nutné explicitně uvést, v čem přesně se vytvořené či obměňované podmínky shodovaly, nebo naopak lišily od podmínek původních, a pečlivě zaprotokolovat musí být i případné námitky zúčastněných osob.¹³²

Značný význam pro zachycení objektivní reality má dále obrazová a zvuková dokumentace, která je pořizována v souladu s ustanovením § 55a trestního řádu a která usnadňuje orientaci soudu i procesních stran v podmínkách, za nichž byl pokus proveden.¹³³

4.3.5 Procesní vady a jejich následky

Vyšetřovací pokus je úkonem extrémně náročným na formální i věcnou správnost. Jak již bylo naznačeno, k nejčastějším vadám oslabujícím jeho důkazní hodnotu patří nezajištění shodnosti podmínek s původním dějem. Je-li úkon proveden za jiných světelných, akustických či prostorových poměrů, aniž by byla tato disproporce

¹²⁹ PŮRY, František. § 104c (Vyšetřovací pokus). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online]. 7. vydání. 2013, s. 1551-1559 [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3c443cl4ytsnrrl4ytimk7obtdcbumm>>.

¹³⁰ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň, 2005, s. 150-152.

¹³¹ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání*. Plzeň, 2021, s. 105-106.

¹³² PŮRY, František. § 104c (Vyšetřovací pokus). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online], 7. vydání. 2013, s. 1551-1559 [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3c443cl4ytsnrrl4ytimk7obtdcbumm>>.

¹³³ FENYK, Jaroslav. *Trestní právo procesní. 7. vydání*. Praha, 2019, s. 428.

v protokolu sepsaném podle ustanovení § 55 trestního řádu náležitě odůvodněna, stává se jeho výsledek zcela nepřezkoumatelným.¹³⁴

Dalším závažným pochybením je provádění orientačních neformálních zkoušek bez vyhotovení protokolu či nedostatečný počet opakování experimentu.¹³⁵ Nejzávažnější kategorii pak tvoří procesní vady spočívající v přímém porušení trestního řádu. Sem spadá opomenutí příbrání nezúčastněné osoby nebo dříve zmíněné porušení zákazu donucování k aktivní účasti. Taková procesní pochybení mají za následek nezákonnost úkonu, což typicky vede soud k závěru o absolutní neúčinnosti a nepoužitelnosti takto opatřeného důkazu.¹³⁶

4.4 Rekonstrukce

Rekonstrukce představuje specifický důkazní prostředek, jehož zákonný rámec je zakotven v ustanovení § 104d trestního řádu.¹³⁷ K tomuto procesnímu úkonu OČTŘ přistupují primárně v případech, kdy dosud provedené důkazy nepostačují k bezpečnému zjištění skutkového stavu věci. V procesní teorii se tento institut uplatňuje zejména za účelem objektivního ověření průběhu událostí v konkrétním prostoru a čase, k prověření věrohodnosti popisu děje a k jeho porovnání s dalšími zajištěnými materiálními stopami, jako jsou závěry mechanoskopie, trasologie, biologie či balistiky. Na rozdíl od vyšetřovacího pokusu, který je založen na experimentálním ověřování určité podmínky či možnosti v uměle vytvořených či obměňovaných podmínkách, je rekonstrukce striktně zaměřena na obnovení původní situace a okolností, za nichž byl trestný čin spáchán. Účelem je posoudit soulad tvrzeného průběhu události s reálnými a objektivně možnými okolnostmi. V aplikační praxi se oba tyto instituty mohou vhodně doplňovat a probíhat v přímé procesní návaznosti.¹³⁸

Odborná literatura k trestnímu řádu k historickému a dogmatickému vývoji tohoto institutu dodává, že ustanovení § 104d bylo do právní úpravy zavedeno novelou č. 265/2001 Sb., přičemž do té doby soudní praxe připouštěla rekonstrukci k důkazu

¹³⁴ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň, 2005, s. 150-152.

¹³⁵ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání*. Plzeň, 2021, s. 103-106.

¹³⁶ ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. *Usnesení Ústavního soudu ze dne 07.08.2007, sp. zn. II. ÚS 215/05* [online], [cit. 2025-12-22]. Dostupné z WWW: <https://mezisoudy.cz/databaze-judikatury/detail-rozhodnuti/8a7ba2ab-92a8-11ee-b597-2cea7f51f963_ji-us-215-05-1?utm_source>.

¹³⁷ ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online], § 104d [cit. 2025-12-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.

¹³⁸ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň, 2005, s. 142-145.

pouze jako zvláštní druh ohledání. Odborný výklad definuje rekonstrukci jako jednu z metod modelování určité situace, která proběhla v minulosti. Její podstata spočívá v souhrnném obnovení celkové situace, časové posloupnosti a návaznosti jednání pachatele přímo na místě činu, přičemž orgán činný v trestním řízení takto rekonstruovanou situaci bezprostředně pozoruje a vyvozuje z ní důkazní závěry.¹³⁹

4.4.1 Účel a kdy zvolit rekonstrukci

Z dogmatického hlediska spočívá podstata rekonstrukce v obnovení situace nebo rozhodných okolností tak, aby bylo možné v reálném prostoru porovnat výpovědi osob s objektivními možnostmi daného místa a s dalšími zajištěnými důkazy. Z procesního pohledu se uplatňuje přísná zásada subsidiarity, rekonstrukce se realizuje výlučně tehdy, jestliže jiné důkazní prostředky samy o sobě nevedou k dostatečně spolehlivému objasnění věci. Pokud není předem přesně vymezeno, jaká konkrétní skutková okolnost má být ověřena, ztrácí úkon svůj důkazní význam a stává se procesně neúčinným demonstrativním aktem.¹⁴⁰ V kriminalistické rovině má rekonstrukce zásadní význam při prověřování prostorových, pohybových a časových souvislostí. Obnovením situace lze exaktně zjistit případné rozpory v popisu polohy osob, směru pohybu či vzdáleností, čímž se objektivizuje věrohodnost posuzované skutkové verze.¹⁴¹

Odborný komentář k ustanovení § 104d trestního řádu v této souvislosti precizuje, že primárním a výlučným zákonným účelem rekonstrukce je prověřit výpověď. Získání zcela nových poznatků o skutečnostech důležitých pro trestní řízení zde nepředstavuje zákonný účel, nýbrž spíše jen možný důsledek.¹⁴² Důkazní hodnota tohoto úkonu je přitom bezprostředně podmíněna způsobem jeho vedení. Vyslýchané osobě musí být poskytnut prostor pro přirozenou demonstraci děje bez jakéhokoli vnějšího navádění. Jakékoli sugestivní usměřování ze strany orgánů činných v trestním řízení výsledky absolutně znehodnocuje. Z hlediska přezkoumatelnosti dokazování pak musí být z trestního spisu jednoznačně patrné, co přesně bylo obnovováno, za jakých podmínek a s jakým konečným výsledkem.¹⁴³

¹³⁹ PŮRY, František. § 104d (Rekonstrukce). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online]. 7. vydání. 2013, s. 1559-1562 [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3c443cl4ytsnrrl4ytimk7obtdcmbumq&refSource=toc>>.

¹⁴⁰ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání.* Plzeň, 2021, s. 120.

¹⁴¹ FENYK, Jaroslav. *Trestní právo procesní. 7. vydání.* Praha, 2019, s. 428.

¹⁴² PŮRY, František. § 104d (Rekonstrukce). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online]. 7. vydání. 2013, s. 1559-1562 [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3c443cl4ytsnrrl4ytimk7obtdcmbumq&refSource=toc>>.

¹⁴³ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky.* Plzeň, 2005, s. 142-145.

4.4.2 Příprava a provedení

Realizaci rekonstrukce předchází obligatorní přípravná fáze, která determinuje zákonnost a úspěšnost celého úkonu. Vzhledem k neopakovatelnosti a náročnosti institutu musí mít orgán činný v trestním řízení předem exaktně stanovený plán. Ten definuje nejen cíl úkonu, ale též jeho materiální a personální zajištění, včetně taktických aspektů, jako je bezpečnost, vyloučení nepovolaných osob a striktní izolace účastníků. Zamezení vzájemného kontaktu obviněných či svědků před zahájením úkonu je nezbytné pro prevenci nežádoucího ovlivnění jejich výpovědí, což by zásadně znehodnotilo celý důkazní proces. Zásadní důraz je kladen na materiální identitu podmínek. Podstata rekonstrukce nekompromisně vyžaduje, aby se vnější okolnosti co nejvíce shodovaly se stavem v době spáchání trestného činu. To zahrnuje meteorologické a světelné poměry, jakož i využití identických předmětů doličných či jejich věrných maket, aby byla zajištěna stoprocentní objektivita manipulace.¹⁴⁴

Vlastní provedení úkonu je bezvýjimečně vázáno na zásadu dobrovolnosti a spontánnosti. Role orgánů činných v trestním řízení je v této fázi primárně pozorovací a dokumentační. Zásahy do děje jsou procesně přípustné pouze za účelem zajištění bezpečnosti nebo fázování děje pro potřeby dokumentace. Zcela stěžejním pravidlem je dodržení takzvaného monodramatického přístupu. Rekonstrukce se provádí s každou osobou izolovaně, čímž se předchází riziku, že by jeden účastník přizpůsobil své jednání chování jiného. Vyžaduje-li scénář přítomnost zástupných osob, tedy figurantů, tito musí být řádně poučeni a jejich chování nesmí na vyslýchanou osobu působit jakkoli sugestivně.¹⁴⁵

Jak dále rozvádí odborná literatura, ustanovení § 104d odstavce 2 trestního řádu normuje přiměřené užití ustanovení o vyšetřovacím pokusu. Z toho dogmaticky vyplývá, že i při provádění rekonstrukce v přípravném řízení musí být obligatorně přibrána alespoň jedna nezúčastněná osoba, je nutné přiměřeně aplikovat ustanovení § 102 trestního řádu při účasti osoby mladší osmnácti let a především platí absolutní zákaz jakéhokoli donucování podezřelého, obviněného, poškozeného nebo svědka k úkonům souvisejícím s rekonstrukcí.¹⁴⁶

¹⁴⁴ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání.* Plzeň, 2021, s. 121.

¹⁴⁵ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky.* Plzeň, 2005, s. 144.

¹⁴⁶ PŮRY, František. § 104d (Rekonstrukce). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online]. 7. vydání. 2013, s. 1559-1562 [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3c443cl4ytsnr14ytimk7obtdcmbumq&refSource=toc>>.

4.4.3 Dokumentace a procesní vady

Výsledek rekonstrukce nabývá procesní využitelnosti a důkazní hodnoty výhradně prostřednictvím zákonné dokumentace. K úplnému zachycení dynamiky děje se obligatorně vyžaduje pořizování audiovizuálního záznamu, doplněného plánkem a fotodokumentací.¹⁴⁷ Základním nosičem informací je však protokol, na který se vztahují speciální požadavky vyplývající z ustanovení § 55 odstavce 3 věty třetí trestního řádu. Ten musí detailně obsahovat nejen přesný popis místa, času, zúčastněných osob a chronologického průběhu úkonu, ale též případnou shodu vytvořených podmínek s původními (včetně stupně osvětlení či klimatických podmínek) a popis použitých pomůcek. Z hlediska procesní využitelnosti je pak naprosto klíčové zaznamenat prohlášení účastníků o věrnosti průběhu situace a uvést obsah jejich případných námitek. Takto bezvadně zpracovaný protokol se v hlavním líčení následně provádí jako listinný důkaz.¹⁴⁸

Z dogmatického hlediska mohou taktická či procesní pochybení vést až k absolutní neúčinnosti důkazu. Nejzávažnější vadou je porušení zákazu sugesce a kladení kapiózních otázek. Vkládá-li orgán činný v trestním řízení účastníkovi do úst konkrétní odpovědi, získaný poznatek zcela ztrácí důkazní hodnotu. K dalším vadám, které úkon znehodnocují, patří absence materiální shody podmínek s původním dějem. Je-li rekonstrukce prováděna v prostředí, které doznalo podstatných změn, aniž by byla tato skutečnost v protokolu reflektována a náležitě kompenzována, stává se výsledek nepřezkoumatelným a úkon ztrácí svou důkazní relevanci.¹⁴⁹

4.5 Prověрка na místě

Prověрка na místě, jejíž zákonný rámec zakotvuje ustanovení § 104e trestního řádu, představuje specifický důkazní prostředek propojující procesní dokazování s poznatky forenzní psychologie. Její podstata vychází z teorie vzniku paměťových stop, neboť trestný čin se neodráží pouze ve změnách v materiálním prostředí formou věcných stop, ale také ve vědomí osob, které jej bezprostředně vnímaly. Procesním cílem prověrky je tyto dvě roviny objektivizovat a propojit. Dříve vyslechnutá osoba se vrací do prostředí posuzované události, kde vizuální a prostorové působení konkrétních objektů na místě

¹⁴⁷ FENYK, Jaroslav. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha, 2019, s. 429.

¹⁴⁸ PŮRY, František. § 104d (Rekonstrukce). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online]. 7. vydání. 2013, s. 1559-1562 [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3c443c14ytsnr14ytimk7obtdcmbumq&refSource=toc>>.

¹⁴⁹ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň, 2021, s. 120.

činu funguje jako silný asociační podnět, jenž napomáhá k vybavení detailů, na které by si osoba ve standardním izolovaném prostředí výslechové místnosti nevzpomněla.¹⁵⁰

Z teoretického hlediska se nejedná o pouhé demonstrativní ukázání místa, nýbrž o proces, při kterém podezřelý, obviněný či svědek konfrontuje své subjektivní paměťové stopy s objektivní realitou daného prostoru. Právě tato interakce činí z prověrky na místě stěžejní nástroj pro ověření věrohodnosti předchozích výpovědí.¹⁵¹

Z procesněprávního a historického hlediska byla prověrka na místě jako samostatný zvláštní způsob dokazování zakotvena do trestního řádu novelou č. 265/2001 Sb. s účinností od 1. ledna 2002. Právní doktrína ji striktně odlišuje od vyšetřovacího pokusu, neboť postrádá experimentální charakter a nevyžaduje umělé vytváření zvláštních podmínek. Rovněž se odlišuje od rekonstrukce, jelikož jejím cílem není komplexní modelování situace na základě souhrnu důkazů, ale toliko prověření a upřesnění jedné konkrétní výpovědi. Neopominutelným rysem tohoto úkonu je obligatorní osobní přítomnost osoby, jejíž výpověď se prověřuje.¹⁵²

4.5.1 Účel a vhodnost

Základním účelem tohoto úkonu je v praxi prověřit, zda se vyslychaná osoba, která události často popisuje s určitou mírou nepřesnosti či schematičnosti, tvrzeným způsobem v daném prostoru skutečně orientuje a zda je schopna popsat sled událostí v logické návaznosti na reálné dispozice terénu. Pokud podezřelý dokáže bez zaváhání označit například místo ukrytí nástroje trestného činu nebo přesnou trasu úniku, jež nebyla veřejně známa, prokazuje tím z kriminalistického hlediska takzvanou znalost pachatele.¹⁵³

Aplikace tohoto institutu je procesně opodstatněná zejména u složité trestné činnosti, kde je nezbytné exaktně upřesnit prostorové vztahy, jež nelze spolehlivě zjistit z protokolů o výslechu či z nákresů. Prověrka je indikována tam, kde existují zásadní rozpory mezi výpověďmi vícero osob nebo kde výpověď nekoresponduje s protokolem o ohledání místa činu. Naopak provedení úkonu je vyloučeno za situace, kdy se místo

¹⁵⁰ KONRÁD, Zdeněk. *Prověrka výpovědi na místě. 1. vydání*. Praha, 2006, s. 7.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 8.

¹⁵² PŮRY, František. § 104e (Prověrka na místě). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online]. 7. vydání. 2013, s. 1562-1566 [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3c443cl4ytsnr14ytimk7obtdcmbumu&refSource=toc>>.

¹⁵³ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání*. Plzeň, 2021, s. 74.

činu od doby spáchání skutku podstatně změnilo, čímž by absentovaly nezbytné asociační podněty. Překážkou provedení je rovněž riziko narušení bezpečnosti úkonu v důsledku možné negativní reakce poškozených či veřejnosti na přítomnost obviněného na místě činu.¹⁵⁴

4.5.2 Procesní příprava a provedení

Příprava prověrky na místě představuje vysoce náročnou fázi, jež determinuje zákonnost a procesní využitelnost celého úkonu. Tento proces vyžaduje detailní analytické studium trestního spisu a předchozích výpovědí, na jejichž základě OČTŘ precizně formuluje cíle úkonu. Nezbytným krokem je též předběžné prověření terénu ze strany policejního orgánu.

Vymezení trasy prověrky vyžaduje strategické plánování tak, aby byly zajištěny optimální podmínky pro vnímání zúčastněných osob při současném zachování maximální bezpečnosti. Zvolená trajektorie musí primárně odpovídat předpokládanému pohybu osob při páchaní trestného činu a současně zohledňovat bezpečnostní rizika v prostoru, jako jsou nepřehledné úseky či frekventované komunikace, čemuž OČTŘ musí přizpůsobit nezbytná opatření.¹⁵⁵

Realizace samotného úkonu probíhá v logicky navazujících etapách a podléhá striktním procesním pravidlům. Absolutním imperativem je respektování **zásady dobrovolnosti**. Odborná literatura akcentuje, že prověrka na místě vyžaduje aktivní součinnost osoby, proti níž se vede řízení. Z tohoto důvodu ji nelze provést proti vůli takové osoby, neboť by tím došlo k nepřipustnému porušení ústavně garantovaného zákazu nucení k sebeobviňování.¹⁵⁶

Samotný proces začíná fází orientační, v níž prověřovaná osoba po příjezdu na místo samostatně určuje svou polohu a výchozí bod události. Následně přechází do fáze spontánní, označované též jako demonstrační. V této etapě osoba volně a bez jakéhokoli vnějšího vedení popisuje proběhlý děj a označuje relevantní objekty v prostoru. OČTŘ musí v této fázi zachovat absolutní pasivitu. Nesmí do projevu zasahovat ani klást sugestivní dotazy, aby nedošlo k narušení asociace paměťových stop. Teprve po úplném vyčerpání spontánního projevu následuje fáze verifikační, kdy OČTŘ klade doplňující

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 76.

¹⁵⁵ KONRÁD, Zdeněk. *Prověrka výpovědi na místě. 1. vydání*. Praha, 2006, s. 43.

¹⁵⁶ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní. 7. aktualizované vydání*. Praha, 2023, s. 479.

otázky, porovnává tvrzení s objektivními stopami a odstraňuje případné skutkové nejasnosti.¹⁵⁷

Na postup při prověrce na místě se podle ustanovení § 104e odstavce 2 trestního řádu přiměřeně užijí normy upravující vyšetřovací pokus. Z této zákonné díkce přímo vyplývá povinnost přibrat v přípravném řízení k úkonu alespoň jednu nezúčastněnou osobu a rovněž platí absolutní zákaz jakéhokoli donucování podezřelého, obviněného nebo svědka k úkonům s prověrkou souvisejícím. Aplikuje se též zásada subsidiarity, podle níž se k úkonu nepřistoupí, je-li to nevhodné vzhledem k okolnostem případu, nebo lze-li téhož účelu dosáhnout jinými procesními prostředky.¹⁵⁸

4.5.3 Dokumentace a procesní vady

Výsledek prověrky na místě podmiňuje exaktní dokumentace, jež je předpokladem jeho využitelnosti v navazujícím soudním řízení. Základním nosičem informací je protokol, na který se uplatňují speciální požadavky vyplývající z ustanovení § 55 odstavce 3 věty třetí trestního řádu. Tento dokument musí detailně a chronologicky zachycovat celý průběh úkonu, výčet zúčastněných osob i objektivní podmínky na místě jako je například viditelnost. Stěžejní náležitostí je pak exaktní popis chování přítomné osoby, způsobu její orientace v terénu a demonstrované činnosti, což musí být provázáno s doslovným přepisem její výpovědi zasazeným do kontextu konkrétních míst. Z hlediska důkazního uplatnění se takto bezvadně sepsaný protokol považuje za listinný důkaz podle ustanovení § 112 odstavce 2 trestního řádu, který se v hlavním líčení obligatorně provádí přečtením a předložením k nahlédnutí procesními stranám.¹⁵⁹

S ohledem na skutečnost, že jde o procesní úkon založený na dynamickém pohybu v prostoru a vizuálním vnímání, trestněprávní teorie i praxe vyžaduje pořízení audiovizuálního záznamu. Tento záznam plní funkci objektivní garance zákonnosti, neboť umožňuje soudu spolehlivě přezkoumat, zda OČTŘ nepostupoval sugestivně či nevyvíjel na osobu nezákonný nátlak. Komplexnost dokumentace se zajišťuje

¹⁵⁷ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání.* Plzeň, 2021, s. 77.

¹⁵⁸ PŮRY, František. § 104e (Prověrka na místě). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online]. 7. vydání. 2013, s. 1562-1566 [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3c443cl4ytsnr14ytimk7obtdcmbumu&refSource=toc>>.

¹⁵⁹ PŮRY, František. § 104e (Prověrka na místě). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online]. 7. vydání. 2013, s. 1562-1566 [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3c443cl4ytsnr14ytimk7obtdcmbumu&refSource=toc>>.

připojením plánku s vyznačenou trajektorií pohybu a fotodokumentací jednotlivých klíčových stanovišť.¹⁶⁰

Aplikace tohoto institutu může být zasažena vadami, jež vedou k úplnému procesnímu znehodnocení důkazu. Jak již bylo zdůrazněno, fatální vadou je zejména porušení absolutní pasivity OČTŘ ve spontánní fázi a kladení kapciózních či sugestivních otázek, čímž získaný poznatek přestává odrážet skutečnou paměťovou stopu a úkon se stává procesně neúčinným. Teorie dále varuje před nedůsledným odlišováním prověrky na místě od rekonstrukce. Jestliže se namísto ověřování paměťové znalosti místa začnou testovat fyzikální a prostorové parametry děje, jde o metodické pochybení zaměřující účel obou institutů. K oslabení důkazní hodnoty vede v neposlední řadě i podcenění přípravné fáze, jež má za následek ztrátu přezkoumatelnosti celého postupu.¹⁶¹

¹⁶⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní právo procesní. 4., přepracované vydání*. Praha, 2013, s. 417.

¹⁶¹ KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání*. Plzeň, 2021, s. 79.

5 Praktická část

Zatímco předchozí kapitoly se věnovaly komplexnímu vymezení zvláštních způsobů dokazování v trestním řízení a zasadily vyšetřovací pokus do širšího rámce vedle rekonstrukce či prověrky na místě, praktická část této bakalářské práce se již úzce zaměřuje pouze na tento specifický institut a jeho reálnou aplikaci. Teoretická rovina zákona se totiž v kriminalistické praxi často střetává s řadou faktických, technických i procesních překážek.

Cílem této části je prostřednictvím kvalitativního výzkumu zmapovat, jak vyšetřovací pokus vnímají a realizují klíčové subjekty trestního řízení, od policejního orgánu, které jej fakticky provádějí, přes státní zástupce vykonávající dozor, až po soudce, kteří hodnotí jeho výsledky.

5.1 Metodika a organizace výzkumu

Pro zpracování praktické části byl zvolen kvalitativní výzkumný přístup, konkrétně metoda řízených rozhovorů. Tento postup umožňuje získat detailní vhled do zkoumané problematiky a pochopit souvislosti, které nelze vyčíst pouze ze statistických dat. Výzkum je postaven na zkušenostech odborníků z praxe.

5.1.1 Cíl výzkumného šetření

Hlavním cílem praktické části je zhodnotit reálné uplatnění vyšetřovacího pokusu v činnosti OČTŘ. Výzkum se zaměřuje na identifikaci konkrétních aplikačních problémů, procesních chyb a limitů, které provázejí realizaci tohoto úkonu v každodenní praxi. Získané poznatky budou následně sloužit jako podklad pro formulaci konkrétních návrhů a doporučení vedoucích k zefektivnění využívání tohoto důkazního prostředku.

5.1.2 Metoda sběru dat

Jako stěžejní technika sběru dat byl zvolen polostrukturovaný řízený rozhovor. Tato metoda kombinuje předem připravený soubor otázek s možností klást doplňující dotazy podle toho, jak se rozhovor vyvíjí. To umožňuje pružně reagovat na specifické zkušenosti jednotlivých respondentů a získat hlubší vhled do problematiky, než jaký by nabídlo standardní kvantitativní dotazníkové šetření.

Otázky byly rozděleny do specifických tematických okruhů, které reflektují odlišné procesní postavení respondentů. Pro policejní orgány byly otázky zacíleny

na přípravu a technické provedení úkonu, zatímco u státního zástupce a soudce byl kladen důraz na procesní použitelnost a hodnocení důkazu.

Z důvodu zachování stylistické plynulosti textu nejsou v této kapitole uváděny doslovné přepisy rozhovorů. Kompletní znění položených otázek a poskytnutých odpovědí je zařazeno v závěru práce jako samostatná příloha. V následujících podkapitolách jsou prezentována již jen syntetizovaná zjištění a jejich odborná interpretace.

5.1.3 Charakteristika výzkumného souboru

Pro zjištění komplexního pohledu na zkoumanou problematiku byli osloveni zástupci všech klíčových fází trestního řízení. Výběr respondentů proběhl metodou záměrného výběru na základě kritéria odborné způsobilosti a délky praxe v daném oboru.

Výzkumný soubor tvoří celkem 4 respondenti:

- **Respondent č. 1** – vyšetřovatel Služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen “SKPV”) s praxí 13 let u Policie ČR z toho 7 let ve funkci vyšetřovatele SKPV.
- **Respondent č. 2** – operativní pracovník SKPV s praxí 35 let u Policie ČR, z toho 22 let na pozici operativního pracovníka SKPV.
- **Respondent č. 3** – státní zástupce s délkou odborné praxe 10 let.
- **Respondent č. 4** – soudkyně s délkou odborné praxe 11 let.

5.1.4 Etické zásady a průběh sběru dat

Sběr dat probíhal v souladu s etickými standardy odborné praxe. Všichni respondenti byli předem seznámeni s účelem výzkumu a vyjádřili souhlas s poskytnutím rozhovoru.

Vzhledem k citlivosti informací týkajících se postupů OČTŘ byla všem respondentům garantována plná anonymita. V práci nejsou uvedena jejich skutečná jména, konkrétní služební zařazení ani identifikace konkrétních trestních kauz. V textu jsou respondenti identifikováni výlučně pod označením své procesní či služební funkce.

5.2 Vyhodnocení výzkumného šetření

Vyhodnocení získaných dat odhalilo několik klíčových tematických oblastí, které provázejí realizaci vyšetřovacího pokusu. Zjištění poukazují na výrazný rozdíl mezi teoretickým vnímáním tohoto institutu a jeho praktickou aplikací v terénu.

Z výzkumu jednoznačně vyplynulo, že vyšetřovací pokus není v praxi využíván jako standardní důkaz pro řízení před soudem, ale primárně jako selektivní nástroj v přípravném řízení. Vyšetřovatel uvedl, že k úkonu přistupuje již ve fázi prověřování, aby ověřil fyzikální a optickou reálnost verze podezřelého (typicky u dopravních nehod). Pokud pokus potvrdí verzi podezřelého, je věc rovnou odložena. Tento postup potvrdil i státní zástupce, který vyšetřovací pokus vnímá jako nezbytný k ověření rozporů, avšak přiznává, že za 10 let své praxe podal obžalobu na základě vyšetřovacího pokusu pouze v pár případech. Ve všech ostatních případech policejní orgán věc odložil. Z tohoto důvodu se soudkyně s vyšetřovacím pokusem z přípravného řízení za 11 let své praxe nikdy nesetkala a úkon realizovala pouze jednou z vlastní iniciativy až v hlavním líčení.

Jedním z nejvýraznějších zjištění je nutnost flexibilního přístupu a bezpečné improvizace na straně policejního orgánu. Aby se vyšetřovatelé co nejvíce přiblížili podmínkám v době spáchání skutku a zároveň se vyhnuli neúměrným průtahům v řízení, volí často nestandardní, ale vysoce funkční řešení. Vyšetřovatel například popsal situaci, kdy pro urychlení úkonu a simulaci sněhové pokrývky využil v součinnosti s hasičským záchranným sborem, hasičskou pěnu.

Zajímavý a velmi pragmatický je rovněž přístup k zajišťování rekvizit pro samotný děj. Operativní pracovník uvedl, že v případě použití zbraní např. nožů, si policejní orgán cíleně půjčuje cvičné makety od instruktorů policejního výcviku. Tento postup je volen primárně z bezpečnostních důvodů, aby byl zajištěn bezpečný průběh celého úkonu a zcela se eliminovalo riziko, že by pachatel mohl reálnou zbraní kohokoliv napadnout.

Tento praktický přístup k simulaci podmínek kvituje i justice. Státní zástupce i soudkyně se shodují, že mírné odchylky v podmínkách jsou zcela akceptovatelné. Jak upozornil státní zástupce, čekat i několik měsíců na identické meteorologické podmínky je v praxi nereálné a z hlediska rychlosti trestního řízení by to bylo naprosto kontraproduktivní.

Zatímco vyšetřovatel vnímá těžiště problému v celkové logistice, administrativě a plánování, operativní pracovník naráží na limity přímo na místě činu. Kritickým faktorem je hermetické uzavření frekventovaných míst před veřejností. Kvůli podstavu personálu u Policie ČR je složité zajistit dostatek hlídek i nezúčastněných osob. Stejně tak figuranty hrají nejčastěji sami policisté, jelikož sehnat civilní osobu, která by odpovídala popisu a byla ochotna strávit na místě několik hodin zdarma, je značně problematické.

Všichni respondenti se absolutně shodují na nutnosti pořizování videozáznamu. Státní zástupce jej považuje za nezbytný pro to, aby důkaz obstál před soudem a nebyl napadnutelný obhajobou. Soudkyně a státní zástupce rovněž shodně identifikovali největší hrozbu pro zákonnost úkonu, sugestivní jednání policisty. Vyšetřovatel navíc sebekriticky přiznal, že obrovskou chybou v praxi je absence zapisovatele na místě. Pokud vyšetřovatel úkon řídí a zároveň ručně píše protokol, vede to k chaotičnosti a chybám.

5.3 Diskuze výsledků a komparace

Srovnání výpovědí jednotlivých aktérů trestního řízení ukazuje na zajímavé názorové střety a paradoxy, které v teoretické literatuře nejsou běžně reflektovány.

Zajímavým zjištěním je zjevný nepoměr mezi účelem vyšetřovacího pokusu a jeho reálným výskytem u soudu. Ačkoliv se jedná o specifický důkazní prostředek, který dokáže velmi názorně prověřit skutkový stav, praxe ukázala, že jeho stěžejní přínos spočívá v objasnění situace již v rané fázi přípravného řízení. Jak vyplynulo z rozhovorů, pokus slouží především k reálnému oživení toho, co bylo do té doby zachyceno pouze formálně ve výpovědích. OČTR umožňuje vidět situaci naživo a objektivně posoudit, zda se děj mohl fyzicky či opticky odehrát tak, jak zúčastněné strany uvádějí. V realizovaných případech z přípravného řízení byly výsledky pokusů zpravidla velmi jednoznačné a často potvrdily právě tvrzení podezřelého. Pokud provedený úkon prokáže reálnost obhajoby, policejní orgán věc zcela logicky odloží. To je hlavní důvod, proč se s vyšetřovacím pokusem soudci ve své běžné agendě téměř nesetkávají, případy jsou spolehlivě vyřešeny a uzavřeny ještě před podáním obžaloby.

Zatímco z pohledu policie je přítomnost advokátů vnímána spíše neutrálně až negativně, z pohledu státního zástupce je jejich účast žádoucí. Operativní pracovník označil advokáty za rušivý element, který svými námitkami úkon na místě ztěžuje

a prodlužuje. Vyšetřovatel jejich roli označil za spíše pasivní. Státní zástupce však tento „střet“ na místě vnímá, neboť vyřešení námitek obhajoby přímo v terénu a jejich zaprotokolování výrazně snižuje riziko, že bude úkon úspěšně zpochybněn obhájcem později u soudu.

Policejní praxe dále ukazuje, že lpění na naprosto totožných podmínkách není vždy možné, a nevyžaduje to ani samotný zákon, který s uměle vytvořenými či obměňovanými podmínkami výslovně počítá. Využití hasičské pěny k simulaci sněhu nebo nasazení cvičných maket zbraní tak nepředstavuje balancování na hraně procesní čistoty, nýbrž logický, bezpečný a vysoce profesionální postup. Tímto přístupem se zajišťuje ochrana zdraví zúčastněných osob a předchází se neúměrným průtahům v řízení. Jak potvrdili zástupci justice, tento flexibilní postup plně akceptují jako standardní aplikační praxi. Zásadní pro ně není absolutní shoda meteorologických či jiných podmínek, ale skutečnost, že jsou veškeré simulované situace a případné objektivní odchylky pečlivě a transparentně zadokumentovány v protokolu.

5.4 Návrhy na zefektivnění a doporučení pro praxi

Na základě zpracovaných rozhovorů s respondenty z praxe lze formulovat několik konkrétních doporučení, která by realizaci vyšetřovacích pokusů usnadnila a zefektivnila, a to bez nutnosti zasahovat do stávající a plně vyhovující legislativy.

Z výzkumu vyplynulo, že samotná logistická a administrativní příprava úkonu je neúměrně zdlouhavá. Doporučením pro praxi je vytvoření zjednodušených interních mechanismů pro financování úkonů, například pro rychlé proplácení pronájmu specifických vozidel či rekvizit od soukromých osob. Dále by bylo vhodné nastavit přímé elektronické komunikační kanály mezi Policií ČR a institucemi, jako je ČHMÚ či správci komunikací. Možnost operativního získávání dat o počasí či výpadcích proudu by výrazně zkrátila dobu přípravy, která v současnosti trvá i několik měsíců kvůli formálnímu písemnému dožadování.

Jak na základě vlastní zkušenosti zhodnotil dotazovaný vyšetřovatel, kumulace rolí na místě činu, kdy vyšetřovatel úkon řídí, sleduje figuranty a zároveň sám ručně sepisuje protokol, vede k nepřehlednosti a zvyšuje riziko chybovosti. V rámci přípravy a plánování složitějších vyšetřovacích pokusů se tak jako velmi vhodné doporučení do praxe jeví důsledné personální zajištění, kdy by si měl vyšetřovatel k úkonu přibírat zapisovatele. Tím se vedoucímu úkonu uvolní kapacity pro plné soustředění na samotný

děj a zejména na pečlivou formulaci a eliminaci jakýchkoliv sugestivních otázek, což naopak státní zástupce označil za největší procesní riziko tohoto důkazu.

Kritickým bodem realizace v terénu je podle operativních pracovníků hermetické uzavření frekventovaných míst před veřejností. Zvědavost kolemjdoucích narušuje průběh dokazování. Z taktického hlediska je nezbytné, aby u pokusů probíhajících v dopravním provozu či v obci, bylo garantováno předností vyčlenění dostatečného počtu sil z pořádkové a dopravní policie výhradně pro účely střežení perimetru a uzavření komunikací.

Zástupci justice se shodují, že stávající právní úprava je vyhovující a poskytuje dostatečný prostor pro flexibilitu. Prostor pro zefektivnění tak leží primárně v technickém vybavení. Ačkoliv je již videozáznam standardem, praxe by měla více reflektovat možnosti využití bezpilotních letounů (dronů). Jejich nasazení, které již Policie ČR má k dispozici, by pomohlo nejen s vytvořením přehledného záznamu z ptáčích perspektivy, ale mohlo by to operativně pomoci i s monitoringem uzavřeného prostoru. Z pohledu justice je rovněž kladen maximální důraz na pořizování nepřerušovaného a kvalitního záznamu přímo z pohledu řidiče či svědka, který je pro soud a státního zástupce stěžejní pro objektivní posouzení věci.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo komplexně zhodnotit institut vyšetřovacího pokusu jako zvláštního způsobu dokazování v trestním řízení, vymezit jeho právní a taktické postavení mezi ostatními prostředky a prostřednictvím kvalitativního výzkumu porovnat jeho teoretická východiska s reálnou aplikační praxí. Lze konstatovat, že tento cíl se podařilo v plném rozsahu naplnit. Práce přinesla ucelený pohled na to, jak je vyšetřovací pokus formálně upraven, a především odhalila specifika a paradoxy, které provázejí jeho provádění v terénu.

V teoretické části práce bylo poukázáno na historický vývoj i současný právní rámec zvláštních způsobů dokazování. Vyhodnocení odborné literatury a judikatury potvrdilo, že tyto instituty kladou mimořádné nároky na procesní čistotu, dodržování ústavních zásad a detailní dokumentaci. Zvláštní důraz byl kladen na přesné vymezení hranic mezi vyšetřovacím pokusem, rekonstrukcí a prověrkou na místě, neboť právě jejich nesprávné rozlišování v praxi představuje častý zdroj procesních vad. Teoretická východiska ukázala, že vyšetřovací pokus je vysoce specifickým nástrojem, který neslouží k prosté demonstraci děje, ale k exaktnímu ověřování fyzikálních a sensorických možností v uměle vytvořených či obměněných podmínkách.

Praktická část, postavená na řízených rozhovorech se zástupci policie, státního zastupitelství a soudu, následně tyto teoretické premisy konfrontovala s každodenní realitou. Nejvýznamnějším zjištěním práce je odhalení zjevného nepoměru mezi deklarovaným účelem vyšetřovacího pokusu a jeho reálným výskytem v soudní síni. Ačkoliv je tento institut vnímán jako mimořádně názorný důkazní prostředek, praxe ukázala, že jeho stěžejní přínos spočívá v roli pomyslného síta již v rané fázi přípravného řízení. Pokud experimentálně provedený úkon potvrdí reálnost tvrzení podezřelého (např. o objektivní nemožnosti včas reagovat na překážku), policejní orgán věc po dohodě s dozorovým státním zástupcem zcela logicky odloží. Tím je uspokojivě vysvětlen hlavní paradox zkoumané problematiky – důvod, proč se soudci s vyšetřovacím pokusem z přípravného řízení ve své běžné agendě téměř nesetkávají, tkví ve faktu, že případy jsou díky tomuto úkonu objektivně vyřešeny a uzavřeny ještě před podáním obžaloby.

Výzkum dále poukázal na vysokou míru profesionality a nutné flexibility na straně policejních orgánů. Lpění na absolutní totožnosti podmínek je v praxi mnohdy neproveditelné, což plně koresponduje se samotným zákonem. Využití hasičské pěny pro

simulaci sněhu či nasazení cvičných maket zbraní z bezpečnostních důvodů dokládá schopnost orgánů činných v trestním řízení efektivně a bezpečně improvizovat v zájmu rychlosti řízení a ochrany zdraví zúčastněných. Zástupci justice tento pragmatický přístup plně akceptují za předpokladu, že jsou veškeré odchylky a simulované podmínky transparentně zachyceny v protokolu a doloženy nepřerušovaným videozáznamem.

Přestože je stávající právní úprava (§ 104c trestního řádu) hodnocena praxí jako vyhovující, analýza odhalila značné rezervy v organizačním a personálním zabezpečení úkonu. Kriminalisty v terénu nejvíce zatěžuje složitá byrokracie a materiální zajištění. Práce proto v závěru zformulovala konkrétní doporučení, mezi něž patří zejména zjednodušení financování a meziresortní komunikace, metodické ukotvení pozice zapisovatele pro odlehčení vedoucímu úkonu na místě činu, personální posílení pořádkových hlídek pro bezpečné střežení perimetru a širší zapojení moderních technologií, jako jsou bezpilotní letouny.

Závěrem lze shrnout, že vyšetřovací pokus je nenahraditelným nástrojem moderní kriminalistiky. Jeho přínos nespočívá v kvantitě provádění, ale v cíleném a pečlivě připraveném nasazení tam, kde standardní výsledky selhávají. Aby však mohl být jeho potenciál využit naplno, je nezbytné poskytnout policejním orgánům odpovídající logistickou, technickou a personální podporu, která jim umožní soustředit se výhradně na samotný proces objektivního dokazování skutkového stavu.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. FENYK, Jaroslav. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. 951 s. ISBN 978-80-7598-306-0.
2. FRYŠTÁK, Marek. *Dokazování v přípravném řízení*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 392 s. ISBN 978-80-210-7687-7.
3. CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 532 s. ISBN 80-86898-36-9.
4. IVOR, Jaroslav a kol. *Trestné právo procesné*. 2., dopl. a přeprac. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010. 1049 s. ISBN 978-80-8078-309-9.
5. JELÍNEK, Jiří. *Praktikum z trestního práva: klauzurní práce s řešením*. 6. vydání. Praha: Leges, 2016. 304 s. ISBN 978-80-7502-173-1.
6. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 7. aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2023. 956 s. ISBN 978-80-7502-687-3.
7. KALVODOVÁ, Věra a HRUŠÁKOVÁ, Milana. *Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Řada teoretická, Edice Scientia. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 506 s. ISBN 978-80-210-8072-0.
8. KONRÁD, Zdeněk. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4.
9. KONRÁD, Zdeněk. *Prověrka výpovědi na místě*. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2006. 74 s. ISBN 80-7251-221-8.
10. KONRÁD, Zdeněk. *Rekognice*. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2008. 71 s. ISBN 978-80-7251-269-0.
11. MUSIL, Jan. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. 2., přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2003, c1999. xlv, 1079 s. Právnické učebnice. ISBN 80-7179-678-6.
12. MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. V Praze: C.H. Beck, 2004. 583 s. ISBN 80-7179-878-9.
13. NOVOTNÝ, František. *Trestní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. 460 s. ISBN 978-80-7380-677-4.

14. PORADA, Viktor. *Kriminalistické stopy: teorie, metodologie, praxe*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 506 s. ISBN 978-80-7380-396-4.
15. STRAUS, Jiří. *Dějiny kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 441 s. ISBN 978-80-7380-370-4.
16. ŠÁMAL, Pavel. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. xliv, 1009 s. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-496-4.

Elektronické zdroje

1. BEDNÁŘ, Jiří. *Základy trestního práva: Studijní opora* [online]. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2020. [cit. 2025-10-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.pf.ujep.cz/wp-content/uploads/2020/02/BEDNÁŘ-Jiří.-Základy-trestního-práva.-Studijní-opora.pdf>>.
2. PÚRY, František. § 104a (Konfrontace). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online]. 7. vydání. 2013, s. 1526-1537. [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3c443cl4ytsnr14ytimk7obtdcbume&refSource=toc>>.
3. PÚRY, František. § 104b (Rekognice). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online]. 7. vydání. 2013, s. 1537-1551. [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3c443cl4ytsnr14ytimk7obtdcbumi&refSource=toc>>.
4. PÚRY, František. § 104c (Vyšetřovací pokus). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online]. 7. vydání. 2013, s. 1551-1559. [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3c443cl4ytsnr14ytimk7obtdcbumm>>.
5. PÚRY, František. § 104d (Rekonstrukce). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online]. 7. vydání. 2013, s. 1559-1562. [cit. 2026-03-02]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3c443cl4ytsnr14ytimk7obtdcbumq&refSource=toc>>.
6. PÚRY, František. § 104e (Prověrka na místě). In: *Trestní řád* [Systém Beck-online]. 7. vydání. 2013, s. 1562-1566. [cit. 2026-03-02]. Dostupné z

WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3c443c14ytsnr14ytimk7obtdcambu&refSource=toc>>.

Legislativní zdroje

1. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. *Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. ledna 1997, sp. zn. 2 Tzn 206/96* [online]. In: *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek. 1997, č. 52*. Dostupné z WWW: <<https://sbirka.nsoud.cz/sbirka/12794/>>.
2. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. *Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. ledna 2023, sp. zn. 11 Tdo 1175/2022* [online]. Dostupné z WWW: <<https://kraken.slv.cz/11Tdo1175/2022>>.
3. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. *Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. ledna 2023, sp. zn. 8 Tdo 1204/2022* [online]. In: *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek. 2023, č. 37*. Dostupné z WWW: <https://rozhodnuti.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/71C1F7A74E3C3663C12589A20017F861?openDocument&openDocument&Highlight=0>.
4. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. *Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. května 2025, sp. zn. 4 Tdo 996/2024* [online]. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/4-tdo-996-2024>.
5. ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. *Nález Ústavního soudu ze dne 24. února 2004, sp. zn. I. ÚS 733/01* [online]. In: NALUS: Databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Dostupné z WWW: <<https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-733-01>>.
6. ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. *Nález Ústavního soudu ze dne 29. února 2008, sp. zn. I. ÚS 3038/07* [online]. In: NALUS: Databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Dostupné z WWW: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-3038-07_1>.
7. ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. *Nález Ústavního soudu ze dne 27. dubna 2009, sp. zn. I. ÚS 3206/08* [online]. In: NALUS: Databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Dostupné z WWW: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-3206-08_1>.
8. ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. *Nález Ústavního soudu ze dne 8. srpna 2013, sp. zn. II. ÚS 2142/11* [online]. In: NALUS: Databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Dostupné z WWW: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-2142-11_1>.

9. ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. *Usnesení Ústavního soudu ze dne 7. srpna 2007, sp. zn. II. ÚS 215/05* [online]. Dostupné z WWW: https://mezisoudy.cz/databaze-judikatury/detail-rozhodnuti/8a7ba2ab-92a8-11ee-b597-2cea7f51f963_ii-us-215-05-1?utm_source.
10. ČESKO. VRCHNÍ SOUD V OLOMOUCI. *Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29. října 2009, sp. zn. 6 To 12/2009* [online]. In: *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek*. 2010, č. 43. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/id/15654600>.
11. ČESKO. VRCHNÍ SOUD V OLOMOUCI. *Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. prosince 2015, sp. zn. 3 To 112/2015* [online]. In: *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek*. 2018, č. 16. Dostupné z WWW: <https://www.aspi.cz/products/lawText/4/373049/1/2>.
12. ČESKO. VRCHNÍ SOUD V PRAZE. *Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. září 1993, sp. zn. 7 To 181/93* [online]. In: *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek*. 1994, č. 42. Dostupné z WWW: <https://sbirka.nsoud.cz/sbirka/12458/>.
13. ČESKO. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online]. In: *Sbírka zákonů*. 1961, částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>.
14. ČESKOSLOVENSKO. NEJVYŠŠÍ SOUD ČR. *Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. května 1991, sp. zn. 7 Tz 37/91* [online]. In: *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek*. 1992, č. 48. Dostupné z WWW: <https://www.aspi.cz/products/lawText/4/3923/1/2/rozhodnuti-rt-c-7-tz-37-91-poruseni-dulezite-povinnosti-ridice>.

Seznam zkratek

ČR – Česká republika

ČHMÚ – Český hydrometeorologický ústav

OČTŘ – Orgány činné v trestním řízení

SKPV – Služba kriminální policie a vyšetřování

POLICIE ČR – Policie České republiky

TŘ – Trestní řád

TZ – Trestní zákoník

Přílohy

Příloha I. Řízené rozhovory

Dobrý den,

Jsem studentem 3. ročníku oboru Bezpečnostně právní činnost na Vysoké škole evropských a regionálních studií. Má bakalářská práce se zabývá zvláštními způsoby dokazování v trestním řízení, primárně pak vyšetřovacím pokusem a jeho reálnou aplikací. Cílem práce je zmapovat rozdíly mezi teoretickou zákonnou úpravou a každodenní aplikační praxí. Rád bych zjistil, s jakými logistickými, taktickými a procesními překážkami se při realizaci vyšetřovacích pokusů potýkají OČTŘ a jak jsou tyto důkazy následně hodnoceny zástupci justice. Tímto bych Vás rád požádal o krátký rozhovor, který mi velmi pomůže k naplnění cílů mé bakalářské práce. Veškeré Vaše odpovědi budou zpracovány přísně anonymně. Předem Vám moc děkuji za Váš čas a ochotu.

Otázky pro vyšetřovatele SKPV:

Jak dlouho již sloužíte u Policie ČR a jak dlouho konkrétně na SKPV?

Specializujete se na určitý druh trestné činnosti nebo řešíte kriminalitu komplexně?

Máte osobní zkušenost s účastí na vyšetřovacím pokusu?

Jak často ve své praxi reálně přistupujete k provedení vyšetřovacího pokusu? Je to běžný úkon, nebo spíše výjimečný?

K jakému účelu tento institut nejčastěji využíváte – primárně k prověření věrohodnosti výpovědi, nebo spíše k ověření technických možností?

V jaké fázi řízení k vyšetřovacímu pokusu nejčastěji přistupujete?

Co považujete za časově a organizačně nejnáročnější část přípravy tohoto úkonu?

Jak probíhá samotná realizace na místě?

Jak v praxi řešíte situaci, kdy nelze zajistit naprosto shodné podmínky jako v době činu?

Pokud se podmínky na místě výrazně liší od doby spáchání skutku, upustíte od provedení pokusu?

Jakým způsobem vybíráte figuranty?

Setkáváte se s neochotou podezřelých či obviněných se vyšetřovacího pokusu účastnit?

Jak zajišťujete, aby pokyny nebyly sugestivní?

Jak reagujete, pokud se v průběhu pokusu náhle změní podmínky (např. přestane přšet)?

Zvete k vyšetřovacímu pokusu i soudní znalce?

Jaká je role obhájce na místě?

Je obtížné zajistit nezúčastněnou osobu?

Pořizujete videozáznam?

Co je podle Vás nejčastější chybou při dokumentaci vyšetřovacího pokusu?

Co by Vám nejvíce pomohlo pro zefektivnění vyšetřovacího pokusu?

Otázky pro operativního pracovníka SKPV:

Jak dlouho již sloužíte u Policie ČR a jak dlouho konkrétně na SKPV?

Máte osobní zkušenost s účastí na vyšetřovacím pokusu?

Jaký je Váš obvyklý úkol při přípravě vyšetřovacího pokusu?

Co je pro Vás v terénu největší organizační problém?

Jak v praxi sháníte figuranty pro vyšetřovací pokus?

Jak moc je těžké najít figuranta, který fyzicky odpovídá popisu pachatele? Stává se, že musíte improvizovat?

Pokud se při pokusu používají vražedné nástroje nebo specifická vozidla, je na Vás tyto věci zajistit? Pokud ano, kde je sháníte?

Jak řešíte situaci, kdy je místo činu na frekventovaném místě? Je náročné místo uzavřít?

Setkáváte se s agresivitou nebo zvědavostí kolemjdoucích, kdy vidí policejní pásy?

Máte na starosti i technické vybavení jako je například zajištění osvětlení, měřidla apod.?

Stalo se Vám někdy, že technika na místě selhala a museli jste improvizovat?

Pokud se pokusu účastní vazebně stíhaný obviněný, máte na starosti jeho bezpečnost?

Jak hodnotíte komunikaci s vyšetřovatelem před úkonem? Máte vždy jasné instrukce?

Stává se, že Vy jako operativní pracovník vidíte v terénu problém (překážku), ale vyšetřovatel trvá na provedení úkonu?

Musíte někdy během pokusu korigovat chování figurantů, nebo do toho zasahuje jen vyšetřovatel?

Býváte to Vy, kdo drží kameru a natáčí průběh pokusu?

Máte k dispozici kvalitní techniku na natáčení?

Myslíte si, že je videozáznam nutný u každého pokusu?

Vnímáte vyšetřovací pokus jako efektivní metodu, nebo je to pro Vás spíše jako formální povinnost, kterou je nutné splnit pro účely trestního řízení?

Co Vás na vyšetřovacích pokusech nejvíce nebaví nebo zatěžuje?

Co by Vám ze strany vedení nebo legislativy pomohlo, aby byla Vaše role při tomto úkonu jednodušší?

Otázky pro státního zástupce:

Jak dlouho vykonáváte funkci státního zástupce?

Na jakém stupni státního zastupitelství aktuálně působíte?

Dozorujete primárně určitý typ trestné činnosti, u kterého se zvláštní způsoby dokazování vyskytují častěji, nebo máte obecnou agendu?

Máte osobní zkušenost s účastí na vyšetřovacím pokusu přímo na místě činu v rámci výkonu dozoru?

Jak často se ve své praxi setkáváte s tím, že je součástí spisového materiálu protokol o vyšetřovacím pokusu? Považujete tento úkon za běžný standard, nebo spíše za výjimečný prostředek?

Vychází podnět k provedení vyšetřovacího pokusu častěji z Vaší iniciativy, nebo tento úkon zpravidla navrhuje a realizuje policejní orgán?

Pokud policejní orgán provedení pokusu neplánuje, v jakých situacích jim tento úkon nařídíte?

Účastníte se vyšetřovacích pokusů osobně na místě činu? Pokud ano, je Vaše role spíše pasivní, nebo aktivně zasahujete do průběhu, pokud vidíte procesní postavení?

Jak obecně hodnotíte kvalitu protokolace vyšetřovacích pokusů ze strany policejních orgánů?

Co je podle Vás nejčastější procesní vadou, se kterou se u vyšetřovacích pokusů setkáváte?

Stalo se Vám někdy, že jste musel vyšetřovací pokus prohlásit za procesně nepoužitelný právě kvůli chybám v postupu policejního orgánu?

Jak přísně posuzujete podmínku „totožnosti prostředí“? pokud policejní orgán provede pokus za mírně odlišných podmínek, akceptujete to?

Je pro Vás videozáznam z vyšetřovacího pokusu nezbytnou podmínkou proto, abyste důkaz považoval za silný a přesvědčivý?

Pokud policie předloží pouze písemný protokol a fotodokumentaci bez videozáznamu, vnímáte to jako slabinu?

Sledujete záznamy z vyšetřovacích pokusů celé, nebo se spoléháte na písemné shrnutí v protokolu?

Jaký máte názor na přítomnost obhájce u tohoto úkonu v přípravném řízení?

Považujete vyšetřovací pokus za důkaz, který má v řízení před soudem vysokou váhu?

S jakými námitkami obhajoby proti vyšetřovacímu pokusu se u soudu nejčastěji setkáváte?

Preferujete, když se vyšetřovací pokus provede již v přípravném řízení, nebo se provádí až jako důkaz přímo před soudem?

Setkáváte se s tím, že policejní orgán provede úkon, který nazve „vyšetřovací pokus“, ale fakticky jde o rekonstrukci nebo prověrku na místě? Je toto rozlišování v praxi problém? Myslíte si, že je vyšetřovací pokus nadužíván v situacích, kde by stačil znalecký posudek, nebo naopak policie tento institut využívá málo, protože je pracný?

Vidíte prostor pro zefektivnění tohoto institutu? Měla by se legislativa změnit, nebo je současná úprava §104c TR vyhovující?

Co byste vzkázal policejnímu orgánu? Na co si mají dát největší pozor, aby Vám „nezničili“ důkaz, který pak musíte hájit u soudu?

Otázky pro soudce:

Jak dlouho vykonáváte funkci soudkyně, na jakém stupni soudu aktuálně působíte a setkáváte se ve své rozhodovací praxi s dokazováním formou vyšetřovacích pokusů?

Měla jste případ, kdy byl vyšetřovací pokus tím rozhodujícím důkazem, která Vás přesvědčil o vině či nevině v situaci, kdy ostatní důkazy stály proti sobě?

Který typ vyšetřovacího pokusu má podle Vás obecně vyšší důkazní sílu, ověření „smyslového vnímání“ nebo ověření „fyzické proveditelnosti“? A jak přísně posuzujete případné odchylky v podmínkách (např. improvizace policejního orgánu nebo jiné osvětlení)?

Co je pro Vás v soudní síni přesvědčivější, kvalitně sepsaný protokol nebo přehrání videozáznamu?

Setkala jste se s tím, že policie videozáznam nepředložila, nebo že protokoly z přípravného řízení byly nekvalitní?

Máte v praxi čas sledovat v jednacích síních celé videozáznamy z úkonů?

Setkala jste se s tím, že obhajoba předložila soukromý vyšetřovací pokus jako protidůkaz? Pokud ano, jakou váhu jste mu přikládala?

Jak hodnotíte situaci, kdy je z videozáznamu patrné, že policista figuranta či. Svědka navádí? Je to důvod pro odmítnutí důkazu?

Pokud shledáte ve vyšetřovacím pokusu nedostatky, jak je odstraňujete? Stačí výslech znalce, nebo úkon opakujete?

Domníváte se, že klasické vyšetřovací pokusy budou v budoucnu nahrazeny virtuálními rekonstrukcemi a počítačovými simulacemi? Bude pro Vás virtuální simulace stejně důvěryhodná jako video z reálného místa?

Co byste z pozice soudkyně vzkázala policejnímu orgánu, na co si mají dát při vyšetřovacím pokusu největší pozor?

Vidíte nějakou mezeru v zákonné úpravě (§ 104c TŘ), která Vám komplikuje rozhodování?

SAMOTNÉ ROZHOVORY

Wyšetřovatel SKPV

Otázka:

Jak dlouho již sloužíte u Policie ČR a jak dlouho konkrétně na SKPV?

Odpověď:

U Policie ČR pracuji od roku 2013, kdy jsem nastoupil na obvodní oddělení. Následně jsem se v červnu roku 2019 stal vyšetřovatelem na SKPV, kde pracuji dodnes.

Otázka:

Specializujete se na určitý druh trestné činnosti nebo řešíte kriminalitu komplexně?

Odpověď:

Mám přidělenou problematiku násilné trestné činnosti, nicméně systém je u nás nastaven tak, že všichni dělají všechno. Pokud však přijdou spisy z obvodních oddělení, které se rozdělují, tak prioritně dostávám právě násilnou kriminalitu.

Otázka:

Máte osobní zkušenost s účastí na vyšetřovacím pokusu?

Odpověď:

Ano, osobně jsem vedl tři vyšetřovací pokusy a u jednoho jsem asistoval. Jednalo se především o vyšetřovací pokusy u trestného činu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti dle § 147 trestního zákoníku, šlo tedy o zranění při dopravních nehodách.

Otázka:

Jak často ve své praxi reálně přistupujete k provedení vyšetřovacího pokusu? Je to běžný úkon, nebo spíše výjimečný?

Odpověď:

Když jsem nastoupil na SKPV, dostával jsem spisy s dopravními nehodami, takže jsem se k vyšetřovacímu pokusu dostával častěji, přibližně jednou ročně. Poslední tři roky jsem zařazen na násilné trestné činnosti, takže jsem vyšetřovací pokus nerealizoval. Pokud jde o dopravní nehody s těžkým ublížením na zdraví, přistoupil jsem k vyšetřovacímu pokusu odhadem v jednom ze tří případů. V té době to pro mě byl defacto běžný úkon. Je nutné podotknout, že vyšetřovací pokus provádím ještě ve fázi prověřování, tedy před zahájením trestního stíhání, kdy se rozhoduje, zda dojde k zahájení stíhání, nebo k odložení věci.

Pro lepší představu uvedu, jak proces funguje. Na SKPV dorazí spis od dopravní policie. Ve spise je protokol o dopravní nehodě, který je velmi detailní (cca 5 stran). Tento

protokol obsahuje zaměření stop, body měření atd. Je to obdoba ohledání místa činu, které provádějí policisté z obvodního oddělení na místě činu, například na místě vloupání. Následně vyslýchám podezřelého. Ten například uvede, že jel pomalu (40 km/h), nefungovalo pouliční osvětlení, pršelo a chodce neviděl. Pokud však z protokolu o dopravní nehodě vyplývá opak (lampy svítily, nepršelo), vzniká rozpor. V tu chvíli přistupuji k vyšetřovacímu pokusu, abychom ověřili, zda si podezřelý vymýšlí, nebo zda se podmínky změnila (např. policie přijela až hodinu po střetu). Ještě před samotným pokusem musím ověřovat fakta u institucí – například Český hydrometeorologický ústav (dále jen „ČHMÚ“) o zprávu o počasí v době dopravní nehody a o predikci, kdy budou shodné podmínky. Dále ověřuji u správce osvětlení případné výpadky proudu.

Otázka:

K jakému účelu tento institut nejčastěji využíváte – primárně k prověření věrohodnosti výpovědi, nebo spíše k ověření technických možností?

Odpověď:

Využíval jsem jej spíše k ověření technických možností. U nehod jde o to zjistit, zda je verze podezřelého fyzikálně a opticky reálná. Například jsem řešil nehodu, kdy řidič srazil motorkáře a tvrdil, že byl sníh a motorkář na bílém pozadí splynul. Potřebovali jsme ověřit viditelnost. Jelikož se nehoda stala v zimě na sněhu, museli bych čekat rok na stejné podmínky. Ze strany státního zastupitelství byl tlak na urychlení, abychom nečekali rok. Zvažovali jsme sněžné dělo, což bylo příliš drahé, nakonec jsme v součinnosti s hasiči použili hasičskou pěnu. Hasiči nastříkali na silnici a do přilehlého okolí pěnu, čímž jsme věrohodně simulovali sněhovou pokrývku a mohli ověřit viditelnost motorkáře. Poškozený i podezřelý s těmito podmínkami souhlasili a pokus mohl proběhnout.

Otázka:

V jaké fázi řízení k vyšetřovacímu pokusu nejčastěji přistupujete?

Odpověď:

Jak jsem již uvedl, vždy jsem jej využil ve fázi prověřování, kdy jsem rozhodoval o dalším postupu, zda bude zahájeno trestní stíhání nebo bude celá věc odložena.

Otázka:

Co považujete za časově a organizačně nejnáročnější část přípravy tohoto úkonu?

Odpověď:

Jednoznačně samotnou organizaci a logistiku. Je nutné sladit termín pro všechny zúčastněné (svědci, obhájci, zmocněnci, znalec) na den, kdy ČHMÚ předpovídá vhodné počasí. Náročné je i technické zajištění, například sehnání figuranta, kdy u dětí je to složitější anebo odpovídající vozidlo. Jednou jsme potřebovali specifický nákladní vůz

s konkrétní svítivostí světel. V půjčovnách nebyl dostupný, nakonec jsme se domluvili s majitelem firmy podezřelého, že nám vozidlo zapůjčí, až se vrátí ze zahraniční cesty. Museli jsme čekat dva měsíce. V den pokusu pak musím zajistit součinnost dopravní policie, kvůli uzavírce silnice, hlídku obvodního oddělení pro zajištění okolí místa, především pokud je to v obci tak se občas musí okolí místa vymežit páskou „zákaz vstupu“, aby nikdo z přihlížejících nenarušil vyšetřovací pokus a informováním veřejnosti přes tiskové oddělení, že bude daný úsek silnice uzavřen, ale neuvádí se, z jakého důvodu. Samotná příprava mi zabere minimálně měsíc práce, většinou dva. Průběh na místě pak trvá obvykle 4 až 5 hodin.

Otázka:

Jak probíhá samotná realizace na místě?

Odpověď:

Na místo nechám přistavit vozidlo. Kolegové z dopravní policie podle protokolu vyznačí sprejem na silnici stopy a místo střetu. Se znalcem se domluvíme na bodech měření, například se měří viditelnost po dvou metrech až do vzdálenosti 50 metrů.

Postup je následující: vozidlo se postaví na bod, podezřelý si sedne dovnitř, nastaví si sedadlo a uvede co vidí. Poté si sednu já, následně znalec, a nakonec nezúčastněná osoba. Vše dokumentuje technik (foto + video). Poté se auto posune o dva metry a proces se opakuje. Na místě střetu stojí figurant v podobném oblečení jako poškozený.

Na místě si píšou poznámky ručně, následně jedeme na nejbližší služebnu, kde vše přepíšu do protokolu na počítači a poté ho všichni podepíší.

Otázka:

Jak v praxi řešíte situaci, kdy nelze zajistit naprosto shodné podmínky jako v době činu?

Odpověď:

Zajistit naprosto totožné podmínky není reálné, snahou je se jim co nejvíce přiblížit. Jak jsem uvedl, například pomocí hasičské pěny simulujeme sníh, nebo hasiči stříkají vodu do vzduchu pro simulaci deště.

Otázka:

Pokud se podmínky na místě výrazně liší od doby spáchání skutku, upustíte od provedení pokusu?

Odpověď:

Od provedení bych neupustil, protože pokus plánuji tak, aby podmínky seděly. Pokud by například při slunečném dni přišel mrak, museli bychom počkat. Meteorologické podmínky jako déšť a sníh si umíme nasimulovat. Drobné odchylky se vyznačí do protokolu. Stává se, že podezřelý namítá, že přšelo více, ale pokud hasiči jedou na

maximum nebo máme svědectví, že déšť byl mírný, uvedeme to do protokolu a pokračujeme.

Otázka:

Jakým způsobem vybíráte figuranty?

Odpověď:

Většinou si vystačím s kolegy z SKPV nebo z obvodního oddělení, kteří jsou typově podobní. Náročnější by to bylo u dětí, tam jsem jednou využil kolegyni menšího věku.

Otázka:

Setkáváte se s neochotou podezřelých či obviněných se vyšetřovacího pokusu účastnit?

Odpověď:

Mně se to nestalo. Podezřelí většinou spolupracovali, protože doufali, že se na místě obhájí a nebudou stíháni. V mých případech to tak i dopadlo. Na základě pokusu a posudku jsem věc odložil, protože se potvrdila verze podezřelého.

Otázka:

Jak zajišťujete, aby pokyny nebyly sugestivní?

Odpověď:

Pokládám zcela jednoduchou otázku: „Co vidíte?“. Tím podezřelého k ničemu nenavádím.

Otázka:

Jak reagujete, pokud se v průběhu pokusu náhle změní podmínky (např. přestane pršet)?

Odpověď:

Musíme to řešit operativně. Pokud mělo pršet a přestalo, hasiči museli znovu kropit silnici, aby byla mokrá a házela odlesky. Podezřelý na to sám upozornil. To samé u měny, když slehla, musela se nastříkat znovu.

Otázka:

Zvete k vyšetřovacímu pokusu i soudní znalce?

Odpověď:

Ano, znalce zvu vždy. Spolupracuji s ním už při přípravě na místě, aby měření odpovídalo tomu, co potřebuje pro výpočet do posudku. Vybírám si znalce z oboru dopravy, konkrétně analýzy nehodového děje, ideálně takové, kteří umí číst data z řídicí jednotky vozidla.

Otázka:

Jaká je role obhájce na místě?

Odpověď:

V mých případech byl obhájce spíše pasivním pozorovatelem, do průběhu nezasahoval.

Otázka:

Je obtížné zajistit nezúčastněnou osobu?

Odpověď:

Je to složité, lidé jsou neochotní, protože tam musí stát třeba šest hodin zadarmo. Řeším to domluvou s městskou policií nebo obcí. Jednou nám pomohl místní údržbář, který zároveň ovládal pouliční osvětlení. Musel to však mít v rámci pracovní doby.

Otázka:

Pořizujete videozáznam?

Odpověď:

Ano, vždy, ale ne z celého průběhu, nýbrž z pohledu řidiče, co je vidět z auta. Jednou se záznam nepovedl, protože byla tma a nebylo na něm nic vidět, tak jsme se po dohodě všech stran rozhodli jej nepoužít.

Otázka:

Co je podle Vás nejčastější chybou při dokumentaci vyšetřovacího pokusu?

Odpověď:

Mou osobní chybou při prvním pokusu bylo, že jsem si nevzal zapisovatelku. Psal jsem vše sám a nestíhal jsem sledovat dění, technika, podezřelého atd. bylo to chaotické. Od té doby vím, že administrativní síla je na místě nezbytná.

Otázka:

Co by Vám nejvíce pomohlo pro zefektivnění vyšetřovacího pokusu?

Odpověď:

Určitě zjednodušení financování a byrokracie. Proplácení nákladů, jako je např. za zapůjčení auta od soukromé osoby, je administrativně extrémně náročné a zdlouhavé. Pomohl by jednoduchý formulář. Dále by pomohlo, kdyby šlo informace o počasí a osvětlení zjišťovat operativně, např. telefonicky/elektronicky, bez nutnosti zdlouhavého oficiálního dopisování s úřady.

Operativní pracovník SKPV**Otázka:**

Jak dlouho již sloužíte u Policie ČR a jak dlouho konkrétně na SKPV?

Odpověď:

U Policie ČR sloužím již 35 let, z toho posledních 22 let působím přímo na SKPV. V současné době pracuji na operativě, konkrétně jsem zařazen jako koordinátor skupiny násilné trestné činnosti.

Otázka:

Máte osobní zkušenost s účastí na vyšetřovacím pokusu?

Odpověď:

Ano mám bohaté zkušenosti. Účastnil jsem se mnoha vyšetřovacích pokusů. U některých vyšetřovacích pokusů se jednalo o pokusy nařízené soudcem. Například nedávno jsme řešili složitý případ loupeže. Pachatel byl zadržen nedaleko od místa činu a tvrdil, že tam vůbec nebyl. Krajský soud nám to vrátil zpátky na okres s tím, že nebylo prokázáno, že to mohl stihnout a provést tak, jak popisovali svědci. Museli jsme tedy dělat vyšetřovací pokus přímo na místě, abychom prověřili časové a prostorové možnosti a vyvrátili jeho tvrzení.

Otázka:

Jaký je Váš obvyklý úkol při přípravě vyšetřovacího pokusu?

Odpověď:

Aktivně se podílím jak na plánování taktiky předem, tak na samotném provedení vyšetřovacího pokusu na místě. S vyšetřovatelem musíme spolupracovat, protože on má procesní pohled, ale my známe terén.

Otázka:

Co je pro Vás v terénu největší organizační problém?

Odpověď:

Největší problém bývá kombinace tří faktorů, zajištění specifických pomůcek, hermetické uzavření místa činu před veřejností a počasí. Počasí nenaplánujete a lidi jsou zvědaví, což nám komplikuje práci.

Otázka:

Jak v praxi sháníte figuranty pro vyšetřovací pokus?

Odpověď:

Využíváme prioritně kolegy, ale pokud to nejde jinak, využijeme i civilisty. Bývá složité sehnat civilistu, který by byl ochoten s námi trávit hodiny v rámci vyšetřovacího pokusu.

Otázka:

Jak moc je těžké najít figuranta, který fyzicky odpovídá popisu pachatele? Stává se, že musíte improvizovat?

Odpověď:

Dost často musíme improvizovat. Najít dokonalého dvojníka, který má stejnou výšku, váhu, nebo třeba specifickou chůzi, jako je například kulhání, je v našich personálních podmínkách složité. Snažíme se ale co nejvíce přiblížit.

Otázka:

Pokud se při pokusu používají vražedné nástroje nebo specifická vozidla, je na Vás tyto věci zajistit? Pokud ano, kde je sháníte?

Odpověď:

Ano zajištění rekvizit jde za mnou. Auta se řeší v rámci fondů Policie ČR. Co se týče zbraní, často improvizujeme, půjčujeme si je například od našich bojařů z výcvikových středisek.

Otázka:

Jak řešíte situaci, kdy je místo činu na frekventovaném místě? Je náročné místo uzavřít?

Odpověď:

Je to logisticky velmi náročné. Pokud děláme pokus na hlavní silnici, musíme využít hlídky z obvodních oddělení a dopravní policie, aby nám vytvořily perimetr, což znamená dopředu vyrozumět vedoucí daných oddělení, aby vyplánovaly hlídky. V současném personálním stavu je to také dost náročné. Sami bychom to neuhlídali.

Otázka:

Setkáváte se s agresivitou nebo zvědavostí kolemjdoucích, kdy vidí policejní pásky?

Odpověď:

Ano, běžně. Lidé jsou zvědaví, vytahují telefony, natáčejí si nás, a kdy je vykazujeme, tak někteří jsou i agresivní.

Otázka:

Máte na starosti i technické vybavení jako je například zajištění osvětlení, měřidla apod.?

Odpověď:

Tohle má na starosti výjezdový technik. Já řeším zajištění místa a figuranty.

Otázka:

Stalo se Vám někdy, že technika na místě selhala a museli jste improvizovat?

Odpověď:

Stalo. Technika je jen stroj. Když něco selže, tak si musíme nějak poradit, něco vymyslet, jak to udělat, aby se mohlo pokračovat. Většinou samozřejmě máme s sebou náhradní věci, jako například náhradní zdroj do osvětlení.

Otázka:

Pokud se pokusu účastní vazebně stíhaný obviněný, máte na starosti jeho bezpečnost?

Odpověď:

Fyzické střežení zajišťují kolegové z Pohotovostního a eskortního oddělení. Nicméně stres to je pro všechny přítomné. Musíme zajistit, aby místo bylo zabezpečené a aby se obviněný nepokusil o útěk, zvláště když jsme v otevřeném terénu.

Otázka:

Jak hodnotíte komunikaci s vyšetřovatelem před úkonem? Máte vždy jasné instrukce?

Odpověď:

Upřímně, často se to řeší až „za pochodu“ na místě. Plán je jedna věc, ale realita na místě často přinese situace, které vyšetřovatel od stolu nepředvídal, a musíme na ně reagovat operativně.

Otázka:

Stává se, že Vy jako operativní pracovník vidíte v terénu problém (překážku), ale vyšetřovatel trvá na provedení úkonu?

Odpověď:

Stává se to. Vyšetřovatel má svou představu ze spisu, ale já vidím realitu. Nicméně vždy se to snažíme vyřešit na místě dohodou tak, aby byl úkon proveditelný a procesně správný.

Otázka:

Musíte někdy během pokusu korigovat chování figurantů, nebo do toho zasahuje jen vyšetřovatel?

Odpověď:

Tohle si řídí přímo vyšetřovatel, případně soudce, pokud je přítomen. Já do samotného děje během natáčení nezasahuji.

Otázka:

Býváte to Vy, kdo drží kameru a natáčí průběh pokusu?

Odpověď:

Ne, natáčení provádí kriminalistický technik.

Otázka:

Máte k dispozici kvalitní techniku na natáčení?

Odpověď:

Ano, technické vybavení máme na dobré úrovni. Máme k dispozici kamery a případně na žádost můžeme mít přítomné i kolegy s drony, kdyby bylo nutné zajistit pohled na událost z ptačí perspektivy.

Otázka:

Myslíte si, že je videozáznam nutný u každého pokusu?

Odpověď:

Je naprosto nutný. Bez videa by se dnes těžko něco prokazovalo, zvláště u soudu.

Otázka:

Vnímáte vyšetřovací pokus jako efektivní metodu, nebo je to pro Vás spíše jako formální povinnost, kterou je nutné splnit pro účely trestního řízení?

Odpověď:

Beru to jako efektivní důkaz, rozhodne to není jen formalita. Jak jsem zmiňoval u té loupeže, může to být klíčový moment, který buď potvrdí verzi obžaloby, nebo naopak ukáže, že takhle to být nemohlo. Má to smysl.

Otázka:

Co Vás na vyšetřovacích pokusech nejvíce nebaví nebo zatěžuje?

Odpověď:

Advokáti. Jejich přítomnost a neustálé námitky nebo snaha zpochybnit naší práci přímo na místě je něco, co ten úkon znepříjemňuje.

Otázka:

Co by Vám ze strany vedení nebo legislativy pomohlo, aby byla Vaše role při tomto úkonu jednodušší?

Odpověď:

V současné době jednoznačně lepší personální stav u Policie ČR. Kdyby nás bylo více, lépe by se zajišťovalo místo činu, sháněli figuranti a celkově by ta organizace byla plynulejší. Teď to často lámeme v minimálním počtu lidí.

Státní zástupce

Otázka:

Jak dlouho vykonáváte funkci státního zástupce?

Odpověď:

Ve funkci státního zástupce jsem již 10 let.

Otázka:

Na jakém stupni státního zastupitelství aktuálně působíte?

Odpověď:

Jsem okresní státní zástupce.

Otázka:

Dozorujete primárně určitý typ trestné činnosti, u kterého se zvláštní způsoby dokazování vyskytují častěji, nebo máte obecnou agendu?

Odpověď:

Aktuálně mám přidělenou obecnou agendu, ale dozoruji také trestnou činnost spojenou s dopravou. A právě u této problematiky, tedy u dopravních nehod, v některých případech využívá policejní orgán vyšetřovací pokus.

Otázka:

Máte osobní zkušenost s účastí na vyšetřovacím pokusu přímo na místě činu v rámci výkonu dozoru?

Odpověď:

Ano, mám. V rámci pokusu je moje role primárně dozorová, samotná realizace je plně v gesci vyšetřovatele. U některých vyšetřovacích pokusů jsem byl také fyzicky přítomen, abych viděl, jak celá situace proběhla a nemusel jsem si to jen zpětně přehrávat na záznamu.

Otázka:

Jak často se ve své praxi setkáváte s tím, že je součástí spisového materiálu protokol o vyšetřovacím pokusu? Považujete tento úkon za běžný standard, nebo spíše za výjimečný prostředek?

Odpověď:

Považuji ho za méně častý, ale nikoliv výjimečný prostředek. Například u některých dopravních nehod s těžkým ublížením na zdraví se vyšetřovací pokus prováděl, pokud zde byly rozpory. Vyšetřovatel si vše naplánoval a připravil a poté se realizoval samotný vyšetřovací pokus. Já osobně jsem ho sám nenařizoval.

Otázka:

Vychází podnět k provedení vyšetřovacího pokusu častěji z Vaší iniciativy, nebo tento úkon zpravidla navrhuje a realizuje policejní orgán?

Odpověď:

Zatím k tomu vždy přistoupil sám policejní orgán z vlastní iniciativy.

Otázka:

Pokud policejní orgán provedení pokusu neplánuje, v jakých situacích jim tento úkon nařídíte?

Odpověď:

Zatím jsem nebyl v situaci, kdy bych musel policejnímu orgánu nařizovat provedení vyšetřovacího pokusu.

Otázka:

Účastníte se vyšetřovacích pokusů osobně na místě činu? Pokud ano, je Vaše role spíše pasivní, nebo aktivně zasahujete do průběhu, pokud vidíte procesní postavení?

Odpověď:

Jak jsem již zmínil, některých vyšetřovacích pokusů jsem se již zúčastnil. Záleží na daném případě. Má role na místě činu je pasivní, spíše chci danou situaci vidět na vlastní oči než později na záznamu a v případě nějaké nejasnosti bych se poté ještě na místě mohl doptat zúčastněných osob. Zatím jsem však vždy přihlížel a dotazy jsem vznášet nemusel.

Otázka:

Jak obecně hodnotíte kvalitu protokolace vyšetřovacích pokusů ze strany policejních orgánů?

Odpověď:

Kvalita protokolů k vyšetřovacím pokusům je na vysoké úrovni, ale videozáznam je pro mě přesto klíčový k přesné představě o tom, jak úkon na místě probíhal. Je však nutné říct, že případů, které s vyšetřovacím pokusem doputují až k soudu, není mnoho. Za mých 10 let praxe jsem to zažil zcela výjimečně. Ve většině případů policejní orgán věc odložil.

Otázka:

Co je podle Vás nejčastější procesní vadou, se kterou se u vyšetřovacích pokusů setkáváte?

Odpověď:

Největším rizikem je sugestivita, tedy že vyšetřovatel svými pokyny osobu nevědomky navádí. Dalším kritickým bodem jsou podmínky. Hlavně světelné podmínky u dopravních nehod a viditelnost. Tam je důležitá pečlivá příprava.

Otázka:

Stalo se Vám někdy, že jste musel vyšetřovací pokus prohlásit za procesně nepoužitelný právě kvůli chybám v postupu policejního orgánu?

Odpověď:

Nestalo se mi to.

Otázka:

Jak přísně posuzujete podmínku „totožnosti prostředí“? pokud policejní orgán provede pokus za mírně odlišných podmínek, akceptujete to?

Odpověď:

Totožnost podmínek je kritický bod. Nicméně musíme být realističtí. Pokud se stala nehoda například na podzim v podvečer, těžko budeme s úkonem čekat celý rok na úplně stejné podmínky. Mírné odchylky v praxi samozřejmě akceptuji. Policejní orgán se vždy snaží napodobit co nejvíce podmínky z doby té konkrétní nehody.

Otázka:

Je pro Vás videozáznam z vyšetřovacího pokusu nezbytnou podmínkou proto, abyste důkaz považoval za silný a přesvědčivý?

Odpověď:

Dnes je videozáznam prakticky nezbytný. Je nutný k ověření, jak celý pokus probíhal a ze záznamu je vše patrné, především pro soud.

Otázka:

Pokud policie předloží pouze písemný protokol a fotodokumentaci bez videozáznamu, vnímáte to jako slabinu?

Odpověď:

Jednoznačně. Jak jsem již uvedl, bez záznamu není patrný dynamický průběh a soud si musí udělat obrázek pouze z protokolu a fotografií. Chybí mu tak možnost vidět detaily a souvislosti, které fotografie nemusí vždy věrně zachytit.

Otázka:

Sledujete záznamy z vyšetřovacích pokusů celé, nebo se spoléháte na písemné shrnutí v protokolu?

Odpověď:

Sleduji celé záznamy, pomáhá mi to udělat si ucelený obraz o situaci. Pokud jsem však byl úkonu přítomen osobně, video si zpravidla znovu nepřehrávám.

Otázka:

Jaký máte názor na přítomnost obhájce u tohoto úkonu v přípravném řízení?

Odpověď:

Je to jeho zákonné právo. Obhájce může přímo na místě vznášet dotazy i námitky k podmínkám pokusu, které vyšetřovatel ihned řeší a zaznamenává do protokolu. Tím se výrazně snižuje riziko, že obhajoba s těmito námitkami přijde až k soudu, kdy už bychom je v terénu jen těžko vyvraceli.

Otázka:

Považujete vyšetřovací pokus za důkaz, který má v řízení před soudem vysokou váhu?

Odpověď:

Vyšetřovací pokus nemá vyšší hodnotu než jiné důkazy, ale jeho praktický přínos spočívá v tom, že dokáže jiné důkazy objektivně prověřit. Pokud pokus potvrdí slova svědka a zároveň vyvrátí technicky nereálnou verzi obviněného, pomáhá soudci vytvořit si ucelený a přesvědčivý obraz o vině či nevině, přestože formálně stojí na stejné úrovni jako ostatní důkazní prostředky.

Otázka:

S jakými námitkami obhajoby proti vyšetřovacímu pokusu se u soudu nejčastěji setkáváte?

Odpověď:

Se žádným jsem se nesetkal.

Otázka:

Preferujete, když se vyšetřovací pokus provede již v přípravném řízení, nebo se provádí až jako důkaz přímo před soudem?

Odpověď:

S provedením vyšetřovacího pokusu před soudem jsem se nesetkal. Vždy jej dělal policejní orgán v přípravném řízení.

Otázka:

Setkáváte se s tím, že policejní orgán provede úkon, který nazve „vyšetřovací pokus“, ale fakticky jde o rekonstrukci nebo prověrku na místě? Je toto rozlišování v praxi problém?

Odpověď:

S tímto jsem se také nesetkal.

Otázka:

Myslíte si, že je vyšetřovací pokus nadužíván v situacích, kde by stačil znalecký posudek, nebo naopak policie tento institut využívá málo, protože je pracný?

Odpověď:

Domnívám se, že vyšetřovací pokus je v praxi využíván minimálně, ale o to cíleněji v situacích, které si to skutečně vyžadují.

Otázka:

Vidíte prostor pro zefektivnění tohoto institutu? Měla by se legislativa změnit, nebo je současná úprava §104c TR vyhovující?

Odpověď:

Současná úprava je podle mého názoru vyhovující. Její síla spočívá v určité obecnosti, která umožňuje do procesu zahrnout moderní technologie, aniž by bylo nutné zákon měnit. Prostor pro zefektivnění vidím spíše v technickém vybavení než v samotné legislativě.

Otázka:

Co byste vzkázal policejnímu orgánu? Na co si mají dát největší pozor, aby Vám „nezničili“ důkaz, který pak musíte hájit u soudu?

Odpověď:

Aby si dávali pozor na sugestivitu, aby pořizovali kvalitní fotodokumentaci a videozáznam a do protokolu zaznamenávali veškeré odchylky na podmínkách.

Soudce

Otázka:

Jak dlouho vykonáváte funkci soudkyně, na jakém stupni soudu aktuálně působíte a setkáváte se ve své rozhodovací praxi s dokazováním formou vyšetřovacích pokusů?

Odpověď:

Působím u soudu prvního stupně a funkci soudkyně vykonávám od roku 2015. Trestní právo je mou hlavní agendou, nicméně s vyšetřovacím pokusem se setkávám zcela výjimečně. Za 11 let praxe jsem jej řešila pouze jednou, a to navíc v situaci, kdy jsem o jeho provedení rozhodla sama až v řízení před soudem. Z přípravného řízení od policie mi tento úkon na stůl nikdy nepřišel.

Otázka:

Měla jste případ, kdy byl vyšetřovací pokus tím rozhodujícím důkazem, která Vás přesvědčil o vině či nevině v situaci, kdy ostatní důkazy stály proti sobě?

Odpověď:

Zásadní je, že všechny důkazy mají stejnou hodnotu a musí se vyhodnocovat rovnocenně. Není žádný důkaz, který by byl formálně „více“ než jiný. Nicméně v tom jediném případě, který jsem sama realizovala, mi pokus velmi pomohl. Potvrdil mi totiž výpovědi svědků a vyvrátil tvrzení obviněného.

Otázka:

Který typ vyšetřovacího pokusu má podle Vás obecně vyšší důkazní sílu, ověření „smyslového vnímání“ nebo ověření „fyzické proveditelnosti“? A jak přísně posuzujete případné odchylky v podmínkách (např. improvizace policejního orgánu nebo jiné osvětlení)?

Odpověď:

Toto nelze nijak paušalizovat. Vždy je to přísně individuální, případ od případu. Každá odchylka se musí posuzovat v kontextu konkrétní trestní věci a záleží na tom, jak moc mohla výsledek ovlivnit.

Otázka:

Co je pro Vás v soudní síni přesvědčivější, kvalitně sepsaný protokol nebo přehrání videozáznamu?

Odpověď:

Kvalitně sepsaný protokol je velmi důležitý, ale videozáznam má rovněž velkou váhu.

Otázka:

Setkala jste se s tím, že policie videozáznam nepředložila, nebo že protokoly z přípravného řízení byly nekvalitní?

Odpověď:

Vzhledem k tomu, že mi z přípravného řízení vyšetřovací pokus nikdy nepřišel, nesetkala jsem se s tím a nemohu to hodnotit.

Otázka:

Máte v praxi čas sledovat v jednacích sání celé videozáznamy z úkonů?

Odpověď:

Potkala jsem se s vyšetřovacím pokusem pouze jednou, kdy jsem jej realizovala já sama. Na místě jsem měla přítomné mimo jiné všechny strany, takže v hlavním líčení už záznam nikdo přehrávat nechtěl, jelikož vše bylo zodpovězeno a vyjasněno přímo na místě. Samozřejmě to ale bylo oběma stranám formálně nabídnuto.

Otázka:

Setkala jste se s tím, že obhajoba předložila soukromý vyšetřovací pokus jako protidůkaz? Pokud ano, jakou váhu jste mu přikládala?

Odpověď:

Nezažila jsem to. Pokud by to však nastalo a důkaz by byl správně a v souladu se zákonem vypracován, pravděpodobně bych ho přijala. Opět je to dost individuální. Rozhodně bych chtěla velmi podrobně znát veškeré okolnosti, za kterých byl proveden.

Otázka:

Jak hodnotíte situaci, kdy je z videozáznamu patrné, že policista figuranta či. Svědka navádí? Je to důvod pro odmítnutí důkazu?

Odpověď:

Opět, nesetkala jsem se s tím, že bych měla vyšetřovací pokus z přípravného řízení, takže jsem se s tím nesetkala. Ale pokud by tato situace nastala, musela bych se tím zabývat. Musela bych přesně vidět, jakým způsobem jej naváděl, a následně bych se s tím vypořádala. Je to opět individuální. Podle závažnosti pochybení bych důkaz buď zcela zamítla, nebo jej zamítla částečně.

Otázka:

Pokud shledáte ve vyšetřovacím pokusu nedostatky, jak je odstraňujete? Stačí výslech znalce, nebo úkon opakujete?

Odpověď:

To je těžké paušálně říct. Buď bych ho nařídila a provedla sama, nebo bych věc vrátila státnímu zástupci s tím, ať nechá policejní orgán vyšetřovací pokus udělat znovu. Je to opravdu individuální, v některých případech bych to nechala zopakovat celé, jinde by k nápravě stačil například doplňující výslech znalce. Opravdu záleží na konkrétní situaci.

Otázka:

Domníváte se, že klasické vyšetřovací pokusy budou v budoucnu nahrazeny virtuálními rekonstrukcemi a počítačovými simulacemi? Bude pro Vás virtuální simulace stejně důvěryhodná jako video z reálného místa?

Odpověď:

Aktuálně si to nedokážu zcela představit. V současné době je pro mě klasický vyšetřovací pokus mnohem lepší a reálnější než nějaká virtuální simulace. V mém případě mi pomohlo tu situaci vidět na vlastní oči přímo v reálu.

Otázka:

Co byste z pozice soudkyně vzkázala policejnímu orgánu, na co si mají dát při vyšetřovacím pokusu největší pozor?

Odpověď:

Určitě musí dělat kvalitní fotodokumentaci, videozáznam, precizní protokol a dbát na to, aby vše proběhlo striktně v souladu se zákonem.

Otázka:

Vidíte nějakou mezeru v zákonné úpravě (§ 104c TR), která Vám komplikuje rozhodování?

Odpověď:

Nevidím, není to v mé praxi příliš často využívaný institut.